

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL
BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ METİN ODAKLI MALZEME
GELİŞTİRME (A1 DÜZEYİ): OKUMA BECERİSİ ÖRNEĞİ**

Sabriye ÖZDENİZ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİNİ
DESTEKLEYİCİ METİN ODAKLI MALZEME GELİŞTİRME (A1
DÜZEYİ): OKUMA BECERİSİ ÖRNEĞİ

Sabriye ÖZDENİZ

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

Sabriye ÖZDENİZ tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisini Destekleyici Metin Odaklı Malzeme Geliştirme (A1 Düzeyi): Okuma Becerisi Örneği” başlıklı bu çalışma, 26/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Melike ÜZÜM (Başkan)

Doç. Dr. Meltem EKTİ (Danışman)

Doç. Dr. Sema ASLAN DEMİR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Yunus KOÇ

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ...ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

23.08.2019

(İmza)

Öğrencinin Adı SOYADI

Sabriye ÖZDENİZ

¹Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Doç. Dr. Meltem EKTİ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

15/08/2019

İmza

Sabriye ÖZDENİZ

TEŞEKKÜR

Her geçen gün Türkçe öğrenmeye artan rağbet ile gelişen ve güncellenen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı hâlihazırda pek çok yeni akademik çalışmalar kazanmaktadır. Açılan yüksek lisans ve doktora programları ile uygulamadaki başarıları, akademik başarıların takip ettiği görülmektedir. Hazırlanan pek çok tez bu alanın eksiklerinin tespit edilmesi, yabancılara Türkçe öğretiminin iyileştirilmesi, alanda kullanılabilecek öğretim malzemelerinin geliştirilmesi ve kullanılması ile ilgili alana katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dört beceriyi ve bu dört becerinin gelişmesine yardımcı alt becerilerin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan öğretim malzemelerine de ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Hazırlanan bu tezle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1 düzeyindeki dil bilgisi yapılarını okuma malzemesi geliştirerek desteklemek amaçlanmaktadır.

Bu süreçte öncelikle tezin planlaması ve tez yazım sürecinde akademik bilgi birikimi ile süreci takip eden ve beni yönlendiren değerli hocam Doç. Dr. Meltem EKTİ'ye güveni, manevi desteği ve sabrı için sonsuz teşekkürü borç bilirim. Ayrıca beni akademik hayata hazırladıkları ve akademik hayatıma katkı sağladıkları için lisans öğrenimimi tamamladığım TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine ve üniversitedeki bütün hocalarıma; tez yazım sürecindeki desteği ve yardımları için sevgili arkadaşım ve meslektaşım Zehra GÜLLE'ye, tezimle ilgili inceleme ve düzenlemedeki yardımlarından dolayı kardeşim Asiye ÖZDENİZ'e de teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak eğitim-öğretim hayatıma başladığımdan bu yana her durumda maddi ve manevi olarak yanımda olan, aldığım kararlarda beni her zaman destekleyen, bana güvenen ve her zaman arkamda olan sevgili aileme sonsuz teşekkür ederim.

Aileme sevgilerimle...

Sabriye Özdeniz, Ankara, 2019

ÖZET

[ÖZDENİZ, Sabriye]. *[Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisini Destekleyici Metin Odaklı Malzeme Geliştirme (A1 Düzeyi): Okuma Becerisi Örneği]*, [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2019].

Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında pek çok araştırma ve geliştirme faaliyeti yapılmaktadır. Araştırmalar alanın eksiklerini veya aksayan yanlarını tespit edip bunları düzelterek katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Uygulamada alanı geliştirmek ve iyileştirmek için ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için kullanılabilir öğretim malzemeleri geliştirilmekte ve üretilmektedir. Bu malzemelerin bir kısmı derslerde kullanılmak üzere okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirecek biçimde hazırlanan ders kitaplarından oluşurken bir kısmı da bu becerilerden herhangi birine yönelik hazırlanmış etkinliklerden oluşmaktadır. Dil öğretiminde dört becerinin desteklenmesinin yanında bunların daha etkili ve verimli kullanılması için öğrenilmesi gerekli olan dil bilgisinin desteklenmesi gerekmektedir. Günümüzdeki yaklaşım ve yöntemlerle dil bilgisi, eski yaklaşım ve yöntemlerdeki gibi dil öğretiminin merkezinde değildir. Bunun yerine sağlıklı bir iletişimin sağlanmasına yardımcı olacak bir konumda yer almaktadır. Bu yüzden hazırlanan malzemeler diğer becerilerle desteklenerek hazırlanmaya çalışılmaktadır. Alanda bu şekilde hazırlanan dil öğretim malzemelerinin oldukça az olduğu görülmektedir. Dil bilgisini okuma metinleri ile desteklenmesinin ise öğrencinin kuralı görmesi, alımlaması ve üretime geçebilmesi için başarılı bir adım olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1 düzeyinde dil bilgisini destekleyici okuma malzemesi geliştirme çalışmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler

Yabancılar Türkçe, yabancı dil olarak Türkçe, dil bilgisi öğretimi, A1 düzeyi, okuma becerisi, malzeme geliştirme

ABSTRACT

[ÖZDENİZ, Sabriye]. *[Developing Text-oriented Materials Related To Grammar In Teaching Turkish As A Foreign Language (A1 Level): Reading Skill Example]*, [Master'sThesis], Ankara, [2019].

In recent years, many research and development activities are being carried out in the field of teaching Turkish as a foreign language. The researches aim to make contribution by detecting the deficiencies or the dissimilar sides of the field and correcting them. In order to improve the field, many teaching materials used for teaching Turkish as a foreign language are developed and produced. Some of these materials are composed of textbooks prepared to improve reading, listening, speaking and writing skills to use in the courses, while some of these materials are composed of activities intended for one of these skills. In addition to supporting four skills in language teaching, it is necessary to support the grammar that is required to be learned in order to use these skills more effectively and efficiently. Grammar learning is not at the center of language teaching, such as old approaches and methods, with modern approaches and methods. Instead, it is in a position to help providing an effective communication. Because of all of these, the materials prepared as supporting by the other skills. It is observed that language teaching materials prepared in this way are relatively small. It is thought that supporting grammar with reading texts will be a successful step for the learner to see, acquire and develop the grammar rules. Because of this reason, it is thought that it is necessary to develop reading material that supports grammar at A1 level in Turkish teaching as a foreign language.

KeyWords

Turkish for Foreigners, Turkish as a Foreign Language, A level, Reading Skill,
Developing language material

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ABSTRACT	v
ÖZET.....	vi
GİRİŞ	8
ÇALIŞMANIN AMACI	9
ÇALIŞMANIN ÖNEMİ	9
ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	11
1. AVRUPA DİLLERİ ORTAK BAŞVURU METNİ.....	12
1. 1. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİ NEDİR?. 12	
1. 2. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİNDE DİL DÜZEYLERİ	14
1. 3. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİNDE KAZANIMLAR.....	17
1. 3. 1. Dil Düzeylerine Göre Dil Bilgisi Konuları.....	17
1. 3. 2. Dil Düzeylerine Göre Kullanılan Bağlamlar ve Temalar	23
2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MALZEME ..	27
KULLANIMI	27
2. 1. YAZILI MALZEMELER.....	29
2. 2. GÖRSEL-İŞİTSEL MALZEMELER.....	36
2. 3. TEKNOLOJİ TABANLI MALZEMELER.....	41
3. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MALZEME GELİŞTİRME	43
3.1. ÖĞRETİM MALZEMESİ GELİŞTİRME İLKELERİ.....	43
3.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN İLKELERİ	47

3.3. ÖĞRETİM MALZEMESİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	50
4. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ OKUMA MALZEMESİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI	54
4.1. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA- ANLAMA BECERİSİ	54
4.1.1. Okumanın tanımı	54
4.1.2. Okuma Metni Türleri	56
4.1.3. Okuma Stratejileri	59
4.1.4. Okuma Teknikleri	62
4.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA ETKİNLİKLERİ	63
4.3. DERS KİTAPLARINDA KULLANILAN OKUMA VE DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİ	64
SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	84
KAYNAKÇA	86
EKLER	90
EK-1 YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1 DÜZEYİ DİL BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ OKUMA MALZEMESİ	90
1. METİN	92
2. METİN	104
3. METİN	112
4. METİN	121
5. METİN	125
6. METİN	128
7. METİN	132
EK-2 ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU	140
EK-3 ORJİNALLİK RAPORU	144
EK-4 TURNİTİN BENZERLİK İNDEKSİ	148

GİRİŞ

Dil öğretiminde iletişimsel yöntemin yaygın olarak kullanılması sonucunda gerek anlama gerekse anlatmada okuma-dinleme, yazma-konuşma becerilerinin eşit oranda geliştirilmesine yönelik tutumlar benimsenmeye başlanmıştır ve buna paralel ölçekler geliştirilmiştir. Son yıllarda geliştirilen ders kitapları, yardımcı kaynaklar, teknolojik araçlar gibi dil öğretim malzemelerinde de bu dört beceriye eşit derecede ağırlık verilmeye başlandığı görülmektedir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ders içerisinde konunun kavratılması açısından hem öğretmene hem öğrenciye kolaylık sağlamaktadır. Bu becerilerin tam anlamıyla geliştirilmesi için her ne kadar ders kitapları söz konusu niteliğe ağırlık verilerek hazırlansa da sadece ders kitaplarının yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Ders kitaplarının yanında öğrencilerin kendilerini geliştirebileceği ve öğrendiklerini pekiştirebilecekleri yardımcı kaynaklara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi ise daha çok bu dört becerinin içerisinde oluşturulan bağlamlarla kavratılmaya çalışılmaktadır. Kimi kaynaklarda daha çok yazma becerisi ile geliştirilmeye kimi kaynaklarda ise okuma becerisi ile geliştirilmeye çalışılmaktadır. Dil bilgisi öğretimini tek başına kurallar ve ezber ile gerçekleştirmenin öğrenci ve öğretmen için yabancı dil öğretimini yavaşlattığı görülmektedir. Bu yüzden dört beceriden biri ile bağlam oluşturularak öğretilmesinin dil öğretimini daha kolay ve kalıcı kılacağı düşünülmektedir. Okuma metni ile dil bilgisini destekleme ise öğrencilerin öğrendikleri yapıları somut olarak görebilmesini ve bu sayede kavrayabilmesini sağlamaktadır. Bu yüzden ilgili metnin bu dört beceriyi kapsayacak şekilde öğrencinin kullanımına sunulması yerinde olacaktır.

Son dönemlerde dil bilgisinin yeri, önemi ve işlevi ile ilgili konular dil öğretimi alanındaki en tartışmalı konulardandır. Kurt (2016) dil bilgisi öğretimi ile ilgili şunları söylemektedir: “Yeni yaklaşım ve uygulamalarla son yıllarda dil bilgisi öğretiminin gereksiz olduğu düşüncesine sıkça rastlanmaktadır. Dil bilgisi temel beceri alanlarından değildir. Bununla birlikte bütün dil becerilerini kuşatan bir bilgi ve kurallar bütünüdür. Dil bilgisi öğretici ve öğrenci açısından oldukça farklı konumlardadır. Var olan uygulamalarda geleneksel yöntemle dil bilgisi öğretiminde uygulanan yöntem ve

yaklaşımlar öğrenciye büyük bir bilgi yükü yüklemektedir. Aynı zamanda öğrencinin dil becerilerine de herhangi bir katkısı bulunmadığı görülmektedir.” Bu bağlamda Kurt, dil bilgisi öğretimine ağırlık veren yaklaşımların dil becerilerinin temel amacı olan sözlü ve yazılı iletişimi geliştirme konusunda başarılı olmadığını öğrencilerin “Türkçenin bütün kurallarını biliyorum ama bir türlü konuşamıyorum veya yazmıyorum.” biçimindeki sözlerini dil bilgisi öğretiminin farklı bir yöntemle ele alınması gerektiğini bir kanıt olarak göstermektedir (261).

Bu görüşten hareketle dil bilgisinden tamamen arındırılmış bir dil öğretiminin dil öğrenme ve dili doğru bir şekilde kullanma açısından eksikliğe ve sözlü ve yazılı anlatımda öğrencinin birtakım sorunlarla karşılaşmasına sebep olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğrencinin dil bilgisi yapılarını dilin canlı bağlamında görebileceği dil öğretim malzemelerinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dil bilgisi öğretiminin okuma metinleri ile desteklenerek gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında okuma becerisini geliştirmeye yönelik örnek bir ders malzemesi hazırlanmıştır. Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanan bu dil öğretim malzemesi ile A1 düzeyinde Türkçe öğrenenlerin, öğrendikleri dil bilgisi konularını işlevselleştirmesi ve öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Hazırlanan öğretim malzemesi öğrencinin pekiştirme yapmasını sağlayacak yardımcı bir öğretim malzemesi olarak planlanmıştır.

ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı her geçen gün gelişmekte ve yenilenmektedir. Gün geçtikçe yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak ders malzemelerinin, alanla ilgili akademik kitapların ve teknolojik gelişmelerin de arttığı görülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin ve öğrencilerin yardım alabileceği kaynak sayısının hâlâ az olduğu düşünülmektedir. Son dönemlerde sadece konuşma

veya okuma kitapları gibi tek bir beceriyi geliştirmeye yönelik malzemelerin de arttığı görülmektedir.

Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metninde ayrı bir beceri olarak değil, dört temel dil becerisinin içerisinde geliştirilmeye çalışılmaktadır. Öğretilmek istenen dil bilgisi konuları bir ünite içerisinde dört becerinin içinde farklı konularla işlenerek kazandırılmaya çalışılmaktadır. Dil bilgisi öğretiminde bilginin kalıcılığını ve işlevselliğini artırmak amacıyla ilgili yapılar doğrudan kuralın verilmesinden ziyade dil becerileri üzerinden yapılan etkinlikler aracılığı ile (okuma, dinleme, konuşma, yazma) yapılmaktadır. Dil bilgisi öğretiminin gerçekleştirilmesi için dört becerinin her birinden farklı şekillerde yararlanılabilmektedir. Öğrencilere dil bilgisi yapılarını göstermek için genellikle okuma metinlerinden faydalanılmaktadır. Bu metinler sadece okuma becerisini geliştirmek amacıyla hazırlanmamaktadır. Aynı zamanda çeşitli alıştırma ve etkinliklerle öğrencinin dilin farklı yapılarına hakimiyetini sağlamak da hedeflenmektedir.

Öğrenciye sunulan okuma metni sadece okuma becerisini değil dört temel dil becerisini de harekete geçirebilmelidir. Metin alıştırma ve farklı etkinlikler yapmaya/yaptırmaya uygun olmalıdır. Aynı zamanda okuma sonrasında yazma ve konuşma etkinlikleri yapmaya imkân sağlanması, metnin okuyan kişi ile bir bağ kurabilecek bir konuda olması, konunun geliştirilebilir olması, canlı, esnek ve eğitici-öğretici faaliyetlere uygun olması gerekir. Bu metinler dil bilgisi öğretimi için de oldukça önemlidir. Dil bilgisi kurallarının bir metin içerisinde bağlam oluşturularak öğrenciye sezdirilmesi, kuralların bağlamdan bağımsız ezbere dayalı öğretiminin önüne geçebilmelidir. (Şimşek, 2011: 46).

Bu çalışma ile var olan çalışmalara ek olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkı sağlanması, A1 düzey dil bilgisi konularının okuma metinleri aracılığıyla öğrencilere kazandırılması düşünülmektedir. Ayrıca temel düzeyin ilk basamağı olan A1 düzeyinde Türkçe öğrencilerinin düzeylerine uygun kitap ihtiyacının karşılanması ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özel metinlerden oluşan okuma malzemesinin oluşturulması ve geliştirilmesi açısından önemlidir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmanın yöntemi bilimsel araştırma yöntemlerinden alan taraması yöntemidir. Çalışma öncesi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında okuma becerisini geliştirmeye yönelik araştırmalar ve kitaplar taranmıştır. Alandaki yazılı kaynaklar, hazırlanan malzemeler, program çalışmaları, malzeme hazırlama ilkeleri kaynaklardan taranarak tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda öncelikle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında dil bilgisi öğretiminin durumu ve okuma becerisi ile ilgili çalışmaların değerlendirilmesi yapılarak ihtiyaçlar doğrultusunda bir malzeme oluşturmak hedeflenmiştir.

1. BÖLÜM

AVRUPA DİLLERİ ORTAK BAŞVURU METNİ

1. 1. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİ NEDİR?

Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni dil öğretim programları, program yönergeleri, sınav ve ders kitapları hazırlama vb. durumlarda bu çalışmalara ortak bir çerçeve sunarak yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencilerin bir yabancı dilde iletişim kurabilmek için hangi konuları bilmeleri ve o dili kullanmada etkin olabilmek için hangi bilgi ve yetenekleri geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Açıklamalar dillerin kültür bağlamını da içermektedir. Bu metin yabancı dil öğrencilerinin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini de sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır(AOB, s. 1). Başvuru Metni dil öğrenme programlarının planlanması, dil öğreniminin belgelendirilmesi, kendi kendine öğrenmenin planlanması, öğrenme programları ve sertifika esaslarının belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur(AOB, s. 5).

Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni dil bilgisi, dil becerileri ve dil kullanımı konusunda bütün kullananların bu ölçütlere göre yeterliklerini tanıyabilecekleri şekilde kapsamlıdır. Bilginin kullanıcı tarafından kullanabileceği şekilde açık ve kolay anlaşılacağı şeffaflığa ve kendi içerisinde çatışmalara ve uyumsuzluklara yer vermeyen bir tutarlılığa sahiptir (AOB, s. 6). Bu özellikleri taşıyan metin, dili kullanan ve öğrenenleri farklı durumlarda, belirli bir çevrede yerine getirmesi gereken görevleri bulunan sosyal aktörler olarak görmektedir. Bu nedenle benimsenen yaklaşımın eylem odaklı yaklaşım olduğu söylenebilir. Yaklaşım temel olan eylemler dil etkinliklerinden oluşmakta, dil etkinlikleri de sosyal bağlamın bir parçasını oluşturmaktadır. Bu eylemleri anlamlı kılan kullanıldıkları veya yer aldıkları bu sosyal bağlamlardır. Söz, eylemlere anlamlarının tamamını kazandıran işte bu geniş sosyal bağlamdır. Belirli bir sonuca ulaşmak için bir ya da daha çok bireyin, kendi özel yeteneklerini kullanarak eylemler gerçekleştirmesi durumunda “görevlerden bahsediyoruz” demektir. Bu yüzden eylem odaklı yaklaşım, bir sosyal aktör olarak bireyin sahip olduğu ve kullandığı

bilişsel, duygusal kaynak ve seçenekler ile bütün yeteneklerini göz önünde bulundurur (AOB, s. 6).

AOB metninin içinde belirlenen dil yeterlilik düzeylerine göre okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin gereklerine yer verilmiştir. Her düzeyde genel yeterlilikler ile ilgili açıklamaların yanında her bir becerinin tek tek tablolar ve ölçeklerle sınırlarının çizilmesine özen gösterilmiştir. Metinde dil öğrencisinin iletişimsel yeteneğinin geliştirilmesi için hazırlanan etkinlikler alımlama, üretme ve etkileşim etkinlikleri olarak gruplandırılmıştır. Bu etkinliklerin kullanımı sözlü, yazılı ve hem sözlü hem yazılı metinlerle mümkündür. Bu etkinlikler dil öğrenim süreci olarak alımlama ve üretme etkinlikleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Alımlama etkinlikleri sessiz okuma ve medyanın takibini kapsar; üretim etkinlikleri ise akademik ve profesyonel anlamda öğrencinin gelişimi için önemlidir. Üretim etkinliklerine sosyal bir değer atfedilir. Alımlama etkinlikleri ders içeriğini anlamayı; ders kitaplarına, referans kitaplara veya belgelere başvurabilmeyi sağlayan etkinliklerdir. Üretim etkinlikleri ise akademik ve toplumsal alanlarda öğrencinin yapacağı sunumlar ve rapor hazırlama gibi etkinlikleri kapsar (AOB, s. 11). Alımlama etkinlikleri dört aşamayı içermektedir. Bunlar; konuşma ve yazmanın algılanması ses, karakter ve sözcüğün tanımlanması, metnin tümünün veya kısmen teşhisi, metnin anlamsal ve bilişsel olarak algılanması ve bağlamdaki metnin yorumlanmasıdır. Yazılı metinlerin anlaşılması dil kullanımına yardımcı araçların doğru kullanılması ile desteklenebilir (AOB, s. 96). Bu yardımcı araçların arasında dil bilgisi kurallarının öğretimi de yer almaktadır. Alımlama etkinlikleri içerisinde yer alan metinlerin doğru algılanması ve bilgilerin üretim etkinliklerine olumlu yönde transfer edilebilmesi için dil bilgisi kurallarının doğru kullanmasının öneminin büyük olduğu düşünülmektedir. Burada dil bilgisi öğretiminden salt kuralların matematik formülleri gibi öğrenciye sunulması kastedilmemektedir. Dil bilgisi öğretiminin öğrencinin dil becerilerine katkı sağlayabilmesi için çeşitli bağlamlar kullanılarak etkinlikler oluşturularak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin A1 düzeyinde şimdiki zaman dil bilgisi kurallarının öğretilmesinde öncelikle şimdiki zamanın anlamsal boyutuyla ilgili öğrencinin dikkatinin çekilmesi gerekmektedir. Böylece Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenci, öğreneceği kuralı nerede kullanabileceğini ve bu kurala hangi durumlarda ihtiyacı olabileceğini bilecektir. Daha sonra bir metin etkinliği ile şimdiki

zamanın kişilere göre çekimleri, hangi durumlarda kullanıldığı, şimdiki zamanı ifade eden dil bilgisi eki gösterilerek kuralın öğretiminden önce bir farkındalık yaratılmalıdır. Metin sonrasında hazırlanan etkinliklerle öğrenciyi kuralı kullanmaya teşvik etmek gerekmektedir. Şimdiki zamanı anlamsal olarak kavrayan, metin içinde kullanım şeklini gören ve okuma sonrası etkinliklerle dolaylı yoldan öğrendiği kuralı kullanabilen öğrenci dil bilgisi yapısının ayrıntılarını öğrenmeye hazır olacaktır. Sonrasında hazırlanan etkinlikler ile de öğrenciyi üretme etkinliklerine yönlendirmek gerekmektedir. Böylece öğrenilen dil bilgisi yapısı ile okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri aynı anda desteklenebilecektir.

1. 2. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİNDE DİL DÜZEYLERİ

AOB metninde dil düzeyleri temel, ara düzey ve ileri olmak üzere üç ana başlık altında değerlendirilmiştir. Buna göre temel düzey dil kullanıcısı A1 ve A2; ara düzey dil kullanıcısı B1 ve B2; ileri düzey dil kullanıcısı C1 ve C2 olmak üzere toplamda 6 dil düzeyi bulunmaktadır.

A1 düzeyindeki dil kullanıcısı

Sıradan ve gündelik değişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular –Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine– aynı türden sorulara yanıt verebilir. Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa basit bir biçimde iletişim kurabilir. (AOB, s. 23).

A2 düzeyindeki dil kullanıcısı

Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir. Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir. (AOB, s. 22).

B1 düzeyindeki dil kullanıcısı

Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vb. bildik şeyler söz konusu olduğunda ana konuları anlayabilir. Erek dilin konuşulduğu bir bölgeye

yapılan yolculuk sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir. Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşü anlatır, bir beklentiye betimleyebilir ve bir projeye veya bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir (AOB, s. 22).

B2 düzeyindeki dil kullanıcısı

Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dâhil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşıdaki için bir gerilim içermeyen bir konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilir, güncel bir konuya ilişkin görüş bildirebilir ve farklı olasılıkların avantaj ve sakıncalarını sergileyebilir (AOB, s. 22).

C1 düzeyindeki dil kullanıcısı

Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözcüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda açık ve dizgeli bir biçimde kendini anlatabilir ve düzenleme, eklemleme ve söylem bağdaşıklığı gereçleri üzerindeki denetim gücünü gösterebilir. (AOB, s. 22).

C2 düzeyindeki dil kullanıcısı

Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse bir çaba göstermeksizin anlayabilir. Farklı kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir. (AOB, s. 22).

Bu düzeyler okuma dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin gelişimine ve kazanımlarına göre belirlenmektedir. Dil öğrenim süreci AOB metninde alımlama ve üretim olmak üzere iki ana faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Alımlama faaliyetleri öğrencinin dil girdisini anlayabilmesini; üretim faaliyetleri ise bu girdileri anlamlandırdıktan sonra kendisi kullanabilmesini ve öğrendiği dili kullanarak iletişime geçebilmesini ifade etmektedir.

Üretimsel faaliyetler sözlü ve yazılı üretim faaliyetleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sözlü üretim faaliyetleri bir bilgiyi sunma amacıyla bir topluluğa ve toplantılarda, derslerde vb. yerlerde bir izleyici topluluğuna hitap edebilmeyi karşılamaktadır. A1 düzeyindeki bir öğrenci insanlar ve yerler hakkında basit ve çoğunlukla kalıplaşmış ifadeleri üretebilir. (AOB, s. 56-57). Yazılı üretim faaliyetleri bir dil kullanıcısı tarafından okunmak üzere bir metin yazabilme anlamına gelmektedir. Formlar ve

anketler doldurmak, makale yazmak, posterler hazırlamak, rapor yazmak, not tutmak, ileti yazmak, yaratıcı ve hayal gücüne dayanarak yazma, kişisel mektup veya iş mektupları yazmak yazılı üretim faaliyetleri arasında yer almaktadır. A1 düzeyinde bir öğrenci basit cümleler kurabilir.

Alımlama faaliyetleri okuma ve dinleme faaliyetleri olarak ele alınmaktadır. AOB metnine göre okuma, dinleme ile birlikte alımlama kategorisinde yer almaktadır. Dinleme, işitsel alımlama okuma ise görsel alımlama olarak değerlendirilmektedir.

İşitsel alımlama (dinleme) faaliyetlerinde dil kullanıcısı bir dinleyici olarak bir ya da daha fazla konuşmacı tarafından üretilmiş bir konuşma girdisini alır ve işlem yapar. A1 düzeyindeki bir öğrenci çok dikkatli ve yavaşça söylenenleri anlayabilir, konunun genel anlamını özümseyebilir. (AOB, s. 64-65)

Görsel alımlama (okuma) faaliyetlerinde kullanıcı okuyucu olarak bir ya da daha fazla yazar tarafından üretilmiş yazılı metinleri girdi olarak alır ve işlem yapar. A1 düzeyindeki bir öğrenci basit ve kısa metinleri metnin içindeki bildiği sözcükleri ve temel ibareleri seçerek genel hatlarıyla anlayabilir (AOB, s. 68)

Aşağıda okuma faaliyetleri için hazırlanmış tanımlayıcı ölçekler yer almaktadır. (AOB, s. 68):

- Genel okuduğunu anlama;
- Yazışmaları okuma;
- Yönlendirme için okuma;
- Bilgi ve tartışma için okuma;
- Talimatları okuma.

AOB metninin genel hatlarıyla çizdiği bu çerçevede doğrultusunda ekteki A1 düzey okuma metinleri, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin günlük hayatta karşılaşabilecekleri durumlar esas alınarak oluşturulmuştur. Bu metinlerle öğrencilerin A1 düzeyinde iletişimine ve kişisel ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine yardımcı olacak dil yapılarının öğretilmesine yönelik malzeme hazırlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda Türkçenin temel dil bilgisi kuralları bu metinlerde işlenerek öğrencinin dil bilgisi kalıplarını okuyarak ve bağlamında görerek anlaması sağlanmaya çalışılmıştır.

1. 3. AVRUPA DİLLER İÇİN ORTAK BAŞVURU METNİNDE KAZANIMLAR

1. 3. 1. Dil Düzeylerine Göre Dil Bilgisi Konuları

Dil bilgisi dilin öğelerinin anlamlı ve kurallı bir dizi oluşturması ilkeleridir. Dil bilgisi yeterliği dil bilgisi ile ilgili kuralların ezberlenmesi ve tekrarlanması değil, öğrenilen kuralların doğru bir şekilde kullanılarak dile ait söz öbekleri ve cümlelerle anlamlı bir bütün oluşturulması ve öğrenilen yapıları anlayabilme ve anlatabilme becerisidir. Bu bakımdan bir dilin dilbilgisi oldukça karmaşıktır ve bu güne kadar kesin ya da tüm ayrıntıları kapsayan bir inceleme mümkün olmamıştır. Sözcüklerin tümce oluşturması ile ilgili çok sayıda kuram ve model mevcuttur. AOB' nin işlevi bu model ve kurallar arasında kullanıcıları seçim yapma ve seçimlerinin uygulama sonuçlarını belirtme yönünde teşvik etmektir (AOB, s. 107).

AOB metninde dil bilgisi konuları başlık başlık düzeylere göre ayrılmamıştır. Bunun yerine öğrenenlerin düzeylerine göre dil bilgisini algılaması ve kavraması değerlendirilmiştir. Her düzeyde öğrencilerin dört temel dil becerisi ile birlikte dil bilgisinde hangi düzeyde dilin hangi yapılarına ne kadar hâkim olması gerektiği gösterilmiştir. Bu açıklamalar *Dilbilgisel Doğruluk* başlığı ile hazırlanan bir tabloda şu şekilde açıklanmıştır (AOB, s. 108):

A1 düzeyindeki bir öğrenci sadece birkaç dil bilgisi kalıbını bilir ve öğrendiği bu kalıpları kontrol etmede sınırlı bilgiye sahiptir. A2 düzeyindeki öğrenci bazı basit yapıları doğru kullanır, ancak hala sistematik olarak temel hatalar yapar. Örneğin, zamanları karıştırır, yine de çoğunlukla söylemek istediği şey açıktır. B1 düzeyindeki öğrenci tanıdık bağlamlarda makul bir doğrulukla iletişim kurar; genellikle iyi bir kontrol gözlenir, yine de anadilin etkisi fark edilir ölçüdedir. İletişimde yanlışlar vardır, ancak anlatmak istediği şey açıktır. Sık kullanılan rutinlerle ilgili bilgiyi ve tahmin edilebilir durumların kalıplarını makul ölçüde doğru kullanır. B2 düzeyindeki öğrenci iyi dil bilgisel kontrol sağlar; yine de ara sıra yapılan dil sürçmeleri ya da dizgesel olmayan yanlışlar ve tümce yapısında çok küçük hatalar olabilir, ancak bunlar çok nadirdir ve çoğunlukla zamanla düzeltilebilir. Nispeten yüksek bir düzeyde dil bilgisel kontrol vardır. Yanlış anlamalara yol açacak hatalar yapmaz. C1 düzeyindeki öğrenci sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar. C2 düzeyindeki öğrenci dikkati başka konulardayken bile (örneğin, önceden planlama yaparken, diğerlerinin tepkilerini izlemekteyken) karmaşık dil kullanımında sürekli dil bilgisel kontrol sağlar.

Temel düzey olan A1 ve A2’de dil öğrencisinden basit düzeydeki dil bilgisi yapılarını doğru kullanabilmesi, hatalar yapsa da genel anlamda kendisini kontrol edebilmesini, zamanları ve bazı dil kalıplarını kullanabilmesini beklemektedir.

Ara düzeyde bildiği konular ve bağlamlarda iletişim kurabilmesi, öz denetiminin temel düzeye göre artması, kendisi ile ilgili bilgi verirken dil bilgisi kalıplarını büyük ölçüde doğru kullanabilmesi, kurduğu iletişimdeki dil bilgisel hataların daha az olması beklenmektedir.

İleri düzeyde ise öğrencinin artık dil bilgisi kullanırken yüksek doğruluğa erişebilmesi karmaşık dil bilgisi yapılarını anlaması ve iyi bir şekilde kullanabilmesi, dikkatini iletişim sırasında kullanılan dil bilgisi yapılarına verebilmesi beklenmektedir.

Bu bilgilerden hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında A1 düzeyinde öğrencinin öğrenmesi beklenen dil bilgisel yapıların öğrencinin günlük hayatta kullanabileceği dil bilgisi kalıpları, selamlaşma, tanışma, vedalaşma sözleri ve Türkçede sıkça kullanılan temenni ifadelerindeki dil bilgisi yapıları olduğunu söylemek mümkündür. A1 düzeyinde yapılacak ilk Türkçe dersinde öğrenciye öncelikle “Senin adın ne?/Sizin adınız ne?” gibi temel soruların öğretilmesi gerekmektedir. İlerleyen derslerde ise alfabe öğretimi gerçekleştirilip Türkçenin dil bilgisi kurallarının temelinde yer alan ünlü-ünsüz harfler anlatılmalıdır. Kalın ünlü ile ince ünlü harfler arasındaki ilişkiyi ilk derslerden kavrayan öğrencinin bütün dil bilgisi kurallarını sağlam temellere oturtacağı düşünülmektedir.

2.3.1.1. Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde A1 düzeyinde öğretilen dil bilgisi konu dağılımı

Bugüne kadar yapılan çalışmalardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan kaynakların TÖMER’lerin ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kurumların artmasıyla çeşitlendiği görülmektedir. Bu alanda yazılmış ve üniversitelerde kullanılan kaynaklara baktığımızda karşımıza Ankara Üniversitesinin kullandığı, daha sonra Yeni Hitit olarak yenilenen, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* Gazi Üniversitesinin kullandığı *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe*, İstanbul Dil Merkezinin hazırladığı ve İstanbul’daki pek çok üniversitenin kullandığı *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* gibi kitaplar çıkmaktadır. Bunun yanında yaklaşık on yıldan beri

yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve çeşitli kültürel faaliyetler gerçekleştiren Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı *Yedi İklim Türkçeseti* bulunmaktadır. Bu kitap setleri içerik ve yabancı dil öğretimi açısından Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının en büyük sıkıntılarında birinin bütün kurumların takip edebileceği ortak bir programın olamaması olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple tüm Türkçe öğretim kurumları kendi hazırladıkları programlara göre kitap hazırlamıştır. Bu programlarda ortak noktalar olduğu gibi farklılıklar da gözlenmektedir.

Alandaki kaynakların programlarını değerlendirmek ve bu programlar ışığında takip edeceğimiz programı gösterebilmek için yukarıda adı geçen kaynakların A1 dil düzeyine göre dil bilgisi açısından programları karşılaştırılmıştır.

Ele aldığımız kaynaklardan *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* ve *İstanbul Yabancılar için Türkçesetleri* yurt dışından Türkiye'ye lisans eğitimi veya lisansüstü eğitim almak için gelen öğrencilerin eğitim gördüğü TÖMER'lerde kullanılmaktadır.

Yeni Hitit kitabı temel, orta ve yüksek olmak üzere 3 setten oluşmaktadır. Bu setler öğretmen, ders kitabı ve çalışma kitaplarını içermektedir. *Yeni Hitit* temel kitabı A1 ve A2 düzey; orta kitabı B1 ve B2 düzey; yüksek kitabı ise C1 düzeyi konularını içermektedir.

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe kitabı A1, A2, B1, B2 ve C1 kitaplarından oluşmaktadır. Bu kitap Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanmıştır. Her bir set öğretmen kitabı, ders kitabı ve çalışma kitabından oluşmaktadır. Bu kitaplar dört temel beceriyi geliştirmeye uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Gazi TÖMER uygulamada diğer TÖMER'lerden farklı bir yöntem kullanmaktadır. Dört temel beceriye ek olarak dil bilgisi derslerini de ayrı bir ders olarak işlemektedir. Bu sebeple dil bilgisi derslerinde kullanılmak üzere *Gazi TÖMER Dil Bilgisi* kitabı da bulunmaktadır. Dil bilgisi derslerinin dört beceriden bağımsız bir şekilde işlenmesi sebebiyle burada aşağıdaki tablolar ve karşılaştırmalarda bu kitaba yer verilememiştir.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe seti A1, A2, B1, B2 ve C1 ders ve çalışma kitaplarından oluşmaktadır. Her kitapta altı ünite bulunmaktadır. Bu kitap seti de içerik olarak Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru metnine uygun bir şekilde okuma, dinleme,

konuşma ve yazma becerilerini geliştirecek şekilde hazırlanmıştır. Dil bilgisi konuları bu becerilerin içerisinde gösterildikten sonra kısa bir şekilde açıklanmakta ve birkaç dil bilgisi etkinliği ile desteklenmektedir. Ele aldığımız diğer kitaplardan farklı olarak bu kitapta dil bilgisi açıklamalarında İngilizce ve Arapça tercüme de bulunmaktadır. Bu açıklamalarda dil bilgisinin kullanım alanları ve varsa istisnai durumlara yer verilmektedir.

Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu *Yedi İklim Türkçe* seti A1'den C2 düzeyine kadar öğretmen, ders ve çalışma kitabından oluşmaktadır. Bu set Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki merkezlerinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Ancak son dönemlerde yurt içindeki bazı kurum ve kuruluşlar tarafından da kullanılmaya başlanmıştır.

Bu kitap setlerine genel olarak baktığımızda hepsi Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanmıştır. Ancak hepsinin dil düzeylerine göre becerileri ve dil bilgisini ele alışı ve kazanımları farklılık göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki program eksikliği ders malzemelerinin hazırlanmasında da karşımıza çıkmaktadır. Bu program farklılığından dolayı Türkiye'de bir TÖMER'de aldığı Türkçe eğitimi ile başka bir Türkçe öğretim merkezine gittiğinde sıkıntı yaşayabilmektedir.

Aşağıdaki tabloda ele aldığımız kitapların A1 düzey dil bilgisi içeriklerinin ünitelere göre karşılaştırması yapılmıştır. Bu tabloda öncelikle *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*, *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* ve *Yedi İklim Türkçe* ders kitaplarının içerikleri karşılaştırılmıştır. *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe* ders kitaplarının içeriğine bu tabloda yer verilmemiştir. Tablo 'de ders kitaplarının dil bilgisi içeriklerinin karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 1: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki A1 Düzey Dil Bilgisi Konuları

YEDİ İKLİM TÜRKÇE A1	YENİ HİTİT A1	İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE A1
<p>1. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanışma ▪ Alfabe ▪ mI?/değil ▪ var/yok ▪ Çokluk eki ▪ bu, şu, o, burada, şurada, orada ▪ Bulunma Hâl Eki ▪ Sayılar, sıra sayı sıfatları 	<p>1. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alfabe ▪ Sayılar ▪ Tanışma ▪ bu, şu, o, burada, şurada, orada ▪ Koşaç Tümcəsi ▪ Sıralama ▪ Var/yok ▪ Varoluş Tümcəsi 	<p>1. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanışma ▪ Türk alfabesi ▪ Bu-şu-o ▪ Kim?-Ne? ▪ Çoğul eki (-lAr). ▪ Soru eki (mI?). ▪ Burası neresi?
<p>2. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Emir ▪ Şimdiki zaman ▪ Yönelme hâl eki ▪ Belirtme hâl eki ▪ Ayrılma hâl eki ▪ Renkler ▪ -DAn önce/-DAn sonra 	<p>2. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Şimdiki zaman ▪ Yönelme Durum Eki ▪ Kalma Durum Eki ▪ Çıkma Durum Eki ▪ Saatler ▪ -mAdAn önce/-dİktAn sonra ▪ İlgeçler(-A kadar,-DAn önce,-DAn sonra). 	<p>2. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bulunma durumu (-DA). ▪ Var-yok ▪ Sayılar ▪ Kaçınıcı? ▪ İsim cümleleri
<p>3. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belirli Geçmiş Zaman (eylemlerde).-(İ)Dİ ▪ Ek Eylem (isim cümlelerinde kullanımı).-(İ)Dİ ▪ Zaman Belirteçleri ▪ -mAk istemek ▪ -ile -ylA ▪ -lI,-sIz,-lIk ▪ Saatler 	<p>3. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ İyelik Ekleri ▪ Belirtili Ad tamlamaları ▪ Belirtisiz Ad tamlamaları ▪ Zincirleme Ad tamlaması 	<p>3. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Şimdiki zaman ▪ Yönelme durumu (- (y).A). ▪ Uzaklaşma durumu (- DAn). ▪ -mAk istemek

<p>4. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ İyelik Ekleri ▪ -DAn...-A kadar ▪ Gelecek Zaman 	<p>4. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belirli Geçmiş Zaman ▪ Koşaç Tümcəsi-Hikâye kipi-(y).di ▪ Şimdiki Zaman Hikâye Kipi-(i).yordu ▪ Ulaçlar-(y).ken ▪ Bağlaçlar ve İlgeçler ile, -(y).le 	<p>4. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ İyelik ekleri ▪ Ülke, milliyet, dil adları ▪ Kendi, hep ▪ Belirtme durumu (- (y).I).
<p>5. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belirtili Ad tamlamaları ▪ Belirtisiz Ad tamlamaları ▪ Zincirleme Ad tamlaması 	<p>5. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Emir Kipi ▪ İstek Kipi ▪ Sıfatlaştırma (-İİ, -sİz). ▪ Karşılaştırma (-DAn daha). ▪ Üstünlük (en). 	<p>5. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saatler ▪ -DAn -(y).A kadar ▪ -DAn önce/-DAn sonra ▪ -mAdAn önce/-DIktan sonra ▪ -DAn beri / -DIr
<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ -ki/-DAki ▪ Hava durumu 	<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belirtme Durum Eki ▪ Şimdiki zaman (-mAktA). ▪ İlgi Eki (-ki). ▪ Bağlaçlar (de/da). 	<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ İsim tamlamaları ▪ -ki eki ▪ Karşılaştırma (daha, en).
<p>7. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> - Karşılaştırma (- DAndaha+sıfat). - Üstünlük (en+sıfat). - Süreç: -DAnberi,-dIr 	<p>7. Ünite</p>	<p>7. Ünite</p>

Tabloyu incelediğimizde öncelikle A1 düzey kitaplarının ünite sayılarının farklılık gösterdiği görülmektedir. *Yedi İklim Türkçe* kitabı her düzey için 7 ünite ve bir tekrar ünitesi şeklinde oluşturulmuştur. *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe* kitabı ve *İstanbul Yabancılar için Türkçe* kitabı ise 6 üniteden oluşmaktadır.

Bütün kitaplar AOB metnine göre hazırlanmasına rağmen dil bilgisi öğretimi açısından birbiriyle örtüşmemektedir. Fiil kiplerinin öğretimi açısından değerlendirecek olursak

A1 düzeyinde *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* kitabı sadece şimdiki zamanı, *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe* kitabı şimdiki zaman, geçmiş zaman, emir kipi, istek kipi ve şimdiki zamanın hikayesini, *Yedi İklim Türkçe* kitabı şimdiki zaman, geçmiş zaman, emir kipi ve gelecek zamanın öğretildiği görülmektedir. Bu farklılık yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki program eksikliğinden kaynaklandı düşünülmektedir.

1. 3. 2. Dil Düzeylerine Göre Kullanılan Bağlamlar ve Temalar

1950'li yıllardan itibaren eylem odaklı dil öğretim yaklaşımının kullanılmaya başlamasıyla dil öğretiminde kullanılan malzemeler bir tema etrafında oluşturulmaya başlanmıştır. Öğrenciye sunulmak istenen dil yapıları ve öğrencinin dile dair öğrendiği her şey bir bağlam çerçevesinde verilmeye çalışılmaktadır. AOB metninde belirlenen dil düzeylerine göre öğrencinin temel, orta ve yüksek düzeylerde dile ait hangi yapıları öğrenmesi ve kullanabilmesi gerektiğini belirlediğini bir önceki başlıklarda belirttik. Başvuru metninde dil öğretiminde öğrencilere verilmesi gereken temalar da belirlenmiştir.

AOB metninde dil öğretim düzeyleri temel kullanıcı, bağımsız kullanıcı düzeyi ve deneyimli kullanıcı düzeyi olmak üzere üç ana başlıkta toplanmıştır. Temel kullanıcı düzeyi A, bağımsız kullanıcı düzeyi B ve Deneyimli kullanıcı düzeyi de C olarak ifade edilip, A düzeyi kendi içinde A1-A2, B düzeyi kendi içinde B1, B2 ve C düzeyi kendi içinde C1, C2 olarak alt düzeylere ayrılmıştır.

A1 düzeyi dilin kişisel amaçla kullanılabileceği düzeydir. Bu düzeyde öğrenci günlük hayatta basit karşılıklı iletişimde bulunabilmektedir. Kendisi ve yakın çevresi ile ilgili bilgi verebilir, kendisi ve yakın çevresi ile ilgili konuları anlayabilir. Basit cümlelerle bir sohbete katılabilir ve aynı şekilde cevap verebilir(AOB, s. 36).

Bu açıklamalar göz önünde bulundurularak öğrenci için dil öğretim etkinlikleri hazırlanmalıdır.

Dil etkinlikleri alan içerisinde bağlama kavuşur. Bu alanlar, kullanımına göre çok farklı olabilir, fakat dil öğrenimi ile ilgili olanlar dört grupta toplanabilir: Kamu alanı, kişisel alan, eğitsel alan ve mesleki alan. Kamu alanı, (iş ve idari kurumlar, kamu hizmetleri, kamusal özellik taşıyan kültür ve eğlence etkinlikleri, vb.) sıradan sosyal etkileşimlerle bağlantılı her şey demektir. Kişisel alan ise aile ilişkileri ile bireysel sosyal uygulamaları kapsar. Mesleki alan, bir kimsenin mesleğinin icrasındaki etkinlikleri ve ilişkileri ile ilgili her şeyi kapsar. Eğitsel alan, belli bilgi

ve beceriler kazandırma amacı taşıyan (genellikle kurumsal nitelikli) öğrenme/öğretme bağlamıyla ilgilidir (AOB, s. 11).

Bu nedenle okuma metinleri hazırlanırken seçilecek bağlamlar kişisel alan, kamusal alan, eğitsel alan ve mesleki alanlardan seçilmelidir.

Bu iki açıklamadan hareketle A1 düzeyinde hazırlanan metinlerin özellikle kişisel alanlarda geçen metinler olması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte kişisel alan ile eğitsel, mesleki ve kamusal alanların ortak kullanıldığı özel ve özgün metinlerden yararlanması gerekmektedir.

2.3.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında A1 Düzeyinde Öğretilen Dil Bilgisi Konu Dağılımı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları programlarında dil bilgisi konusunda büyük farklılıklar olmasına rağmen ders içeriğinde kullanılan temalar büyük ölçüde örtüşmektedir. Özellikle temel düzeyde ele aldığımız kitaplarda birinci ve ikinci üniteler büyük oranda benzerlik göstermektedir. Temalar öğretilmek istenen dil bilgisi konusuna göre ise farklılık göstermektedir. Bu nedenle ilerleyen ünitelerde bu kitaplardaki temalar çeşitlilik göstermektedir. Örneğin geçmiş zaman dil bilgisini A1 düzeyinde ele almayan İstanbul Yabancılar için Türkçe kitabında içeriğinde geçmiş ile ilgili anılar, tarih, eski günler gibi konuların yer almadığı görülmektedir. Kitapların içindekiler bölümünde yer alan başlıklara göre yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarındaki temalar ünitelere göre aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki A1 Düzeyinde Kullanılan Temalar

YEDİ İKLİM TÜRKÇE A1	YENİ HİTİT A1	İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE A1
1. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Merhaba ▪ Nerelisiniz? ▪ Karşılaşma 	1. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanışma ▪ Ne? Kim? Neresi? ▪ Ne Var? Ne Yok? 	1. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanışma, selamlaşma, ▪ Dilekler ▪ Alfabe ▪ Bu ne? O kim?
2. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ailem ve Ben ▪ Evim ▪ Adresim 	2. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ne yapıyorsunuz? ▪ Nereden? Nereye? ▪ Saatler 	2. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Okulda ▪ Sayılar ▪ Şehirde
3. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saat Kaç? ▪ Ne kadar? Kaç Lira? ▪ Nerede? Ne zaman 	3. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ailem ve Arkadaşlarım ▪ Evimiz ve Semtimiz ▪ Şehirler 	3. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bir günüm ▪ Boş zamanlarım ▪ İstanbul'da geziyorum
4. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bizim Sokağımız ▪ Ne ? Nerede? ▪ Bir Haftalık Planımız 	4. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ne zaman Ne oldu? ▪ Dünden Bugüne ▪ Anılar 	4. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ailem ▪ Arkadaşlarım ▪ Ailemden uzakta
5. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meslekleri Tanıyalım ▪ Ne Olmak İstiyorsun? 	5. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ne Yiyelim? ▪ Ne alırsınız? ▪ Dünya Mutfakları 	5. Ünite <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saatler ▪ Bayramlar ▪ Özel günler

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hobilerim 		
<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Yolculuk Nereye? ▪ Trafikte ▪ Bugün Hava Nasıl? 	<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sayın Yetkili ▪ Başımız Dertte ▪ Yardım İstiyorum 	<p>6. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Saatler ▪ Bayramlar ▪ Özel günler
<p>7. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Telefon ▪ Bilgisayar ve İnternet ▪ Yüz Yüze 		
<p>8. Ünite</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hafta sonu ▪ Yaz Tatili ▪ Bayram 		

2. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MALZEME

KULLANIMI

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan malzemeler denince akla öncelikle sınıfta öğrencilerin ve öğretmenlerin kullandıkları ders kitapları ve çalışma kitapları olan kaynak kitaplar gelmektedir. Ancak nitelikli bir dil öğretiminin gerçekleştirilmesi için sadece ders kitaplarındaki konuların takip edilmesi yeterli değildir. Ders içerisinde ders kitapları dışında öğretmenin hazırladığı etkinlikler, çalışma kâğıtları, çeşitli görsel ve işitsel malzemeler kullanılabilir. Bunların yanında kaynak kitaplar haricinde, öğretmenler yabancılar için Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış farklı yazılı, görsel veya teknolojik malzemelerden yararlanabilmektedir. Bu alanda kullanılan kaynak kitaplar denilince akla öncelikle çeşitli TÖMER'lerin kendi derslerinde kullanmak üzere hazırladıkları kitaplar gelmektedir. Yukarıda ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları ve temaları ele aldığımız başlıkta bu kitapların birkaçından bahsettik. Ankara TÖMER'in *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe*, İstanbul Dil Merkezinin *İstanbul Yabancılar için Türkçe*, Gazi TÖMER'in *Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe* ve Yunus Emre Enstitüsünün *Yedi İklim Türkçe* kitapları çeşitli kurumlarda en çok tercih edilen kaynak kitaplardandır.

Bunların yanı sıra son zamanlarda çeşitli üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev alan hocaların bir araya gelerek veya bireysel olarak hazırladıkları ders kitapları da bulunmaktadır. Yukarıda adını verdiğimiz bu kitapların hepsi yetişkinler için hazırlanmış kitaplardır. Çocuklar için yabancılar için Türkçe öğretimi kaynakları az olmakla birlikte gün geçtikçe sayısı artmaktadır. Bu kitapların içerikleri dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Kitapların içindeki isimlendirmelerde farklılık gözlemlense de bu bölümler aynı amaca hizmet etmektedir. *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* kitabı okuma, dinleme, konuşma ve yazma bölümlerinden; *Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe* anlama, dinleme, yazma ve konuşma bölümlerinden oluşmaktadır. *Yedi İklim Türkçe* ve *Yeni Hitit Yabancılar İçin*

Türkçe kitaplarında ise bölüm başlıkları becerilerle isimlendirilmeyip “Dinleyelim, okuyalım, yazalım” gibi öğrencileri yönlendirmeye yönelik ifadelerle adlandırılmıştır.

Yazılı kaynaklar bütün eğitim sistemlerinin vazgeçilmezlerindedir. Tarih boyunca eğitim ve öğretim faaliyetlerini takibi ve kontrolü için kitaplardan faydalanılmıştır. 20. yüzyılda ise teknolojik gelişmelerin de ilerlemesiyle görsel-işitsel malzemeler ve teknolojik malzemelerden faydalanılmaya başlanmıştır.

Öğrencilerin ikinci planda olduğu öğretmen merkezli dil öğretiminin istenilen başarıyı sağlayamadığı düşünülmektedir. Öğretimde farklı duylara hitap eden etkinlikler ve malzemelerden yararlanılmaması öğrencinin derse olan dikkatinin ve dil öğrenmeye olan motivasyonunun düşmesine sebep olabilmektedir. Tahta ve tebeşir veya tahta kalemi kullanımından ibaret ders anlatımında öğrenci motivasyon eksikliği yaşamaktadır. Öğrencinin bütün duylarını harekete geçirerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin daha kaliteli ve verimli olmasını sağlamak öğrenciyi derse karşı isteklendirmek için çeşitli etkinliklerden yararlanmak gerekmektedir. Ders içinde kullanılan görsel, işitsel ve teknolojik malzemelerin çeşitliliği bu sebeplerden dolayı önem arz etmektedir. (Arslan ve Adem, 2010).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde genel anlamda bir malzeme eksikliğinin yanında sınıflara kullanılacak özgün, uygun kalite ve uzunlukta işitsel-görsel malzeme konusunda da eksiklik olduğu görülmektedir. Bu tür malzemeler öğrencinin öğretim ve öğrenim sürecini hızlandırması bakımından önemli bir yere sahiptir. Çağımızda teknoloji ile hazırlanmış, yüksek görsel özelliklere sahip malzemeler gençlerin hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Görsel malzemelerin öğretim-öğrenim sürecindeki zengin ve çekici yapısı klasik ders malzemeleri olan ders kitabı ve alıştırmaya kitaplarındaki etkinliklerin yanında daha etkili ve ilgi çekici olabilmektedir. Sadece ders kitaplarının kullanıldığı kurslarda ve Türkçe öğretim merkezlerinde öğrencinin dili öğrenmeye karşı isteğinin azalması ve zamanla kaybetmesi bunun bir sonucudur. Ayrıca görsel ve teknolojik araçların gittikçe yaygınlaştığı günümüzde öğreticinin de bunu fark ederek derslerinde bunlardan faydalanmayı istemesi de kaçınılmazdır. (Kirazlı ve Ateş, 2016, s. 3294; Özdemir, 2013, s. 2053).

Bu bölümde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanında kullanılan yazılı, görsel-işitsel ve teknoloji tabanlı malzemeler ele alınmaktadır.

2. 1. YAZILI MALZEMELER

Bir eğitim kurumunda dil öğretiminin yapılabilmesi, öğrencilerin planlı ve programlı bir şekilde dile hâkimiyetlerinin sağlanması ve dil öğretimini gerçekleştiren öğretmenlerin dersi kolaylıkla takip edebilmesi için gerekli en temel kaynaklar yazılı kaynaklardır. Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan kaynakları yetişkinler ve çocuklar için hazırlanmış kitaplar olarak ele alabilmekteyiz. Son yıllarda yurt dışından Türkiye'ye yükseköğrenim görmek için gelen yabancı öğrencilerin sayılarının arttığını görmekteyiz. Bu artışta Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) projelerinin ve burslarının yanı sıra üniversiteler arası öğrenci değişimine dayanan işbirliklerinin de etkisi çoktur.

2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de her şehirde bir üniversite bulunması sağlanmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu 2010 yılında aldığı bir karar ile yabancı öğrenciler için uyguladığı Yabancı Öğrenci Sınavını (YÖS) kaldırdı. Böylelikle Türkiye'de lisans ve yüksek lisans eğitimi görmek isteyen yabancı öğrenciler ile üniversiteler arasındaki psikolojik bir engelin kalkması hedeflenmiştir. Alınan bu karardan sonra üniversiteler kendi kabul şartlarını oluşturmuş ve üniversitelerinde eğitim görmek için gelen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenebilmeleri için kendi bünyelerinde TÖMER'ler açmaya başlamışlardır. Bu gelişmelerin sonucunda kurumsal veya uygulamaya dayalı bilgisi ve deneyimi olan öğretim elemanları, bu konuda hazırlıksız üniversitelere ders kitapları, yardımcı malzemeler, yabancılarla Türkçe öğretecek elemanlar konusunda yardımcı olamaya çalışmaktadır.(Durmuş, 2013, s. 110).

Bu sebeple alandaki kitapların çoğunluğu yetişkinler için hazırlanmış kitaplardır. Bunlara ek olarak yukarıda belirttiğimiz kitapların yanında *İzmir Yabancılar İçin Türkçe*, *Türkçe Öğrenelim*, *Türkçe Öğreniyoruz*, *Türkçeye Yolculuk* gibi sıkça başvurulan kitaplar da bulunmaktadır. Aşağıda bu kitaplar hakkında detaylı bilgi bulunmaktadır.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe

Bu alanda en büyük tecrübeye sahip olan Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından basılan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe seti alanda büyük bir boşluğu doldurmaktadır. AOB metnine uygun olarak geliştirilen ve revize edilen bu kitap 14 yaş üstü kitleye hitap etmektedir. Sette bir ders kitabı, bir çalışma kitabı, dinleme metinlerinin bulunduğu bir CD ve öğretmen kitabı yer almaktadır.

Yeni Hitit'ten önce Ankara TÖMER, Hitit kitabını kullanmaktaydı. Daha sonra yapılan revizeler ile Yeni Hitit'te dört beceriye yönelik etkinliklerin yer aldığını görmekteyiz. Hitit kitabının, bu kitabın revize edilmesiyle oluşturulan Yeni Hitit kitabı ile arasında dil bilgisi öğretimi ve yaklaşımı açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Hitit kitabındaki dil bilgisi öğretim teknikleri daha gelenekselken; Yeni Hitit kitabındaki öğretim Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre dört beceri ile harmanlanarak öğretilmeye çalışılmaktadır. Dil bilgisi, dilin iletişim için kullanılmasını esas alarak dinleme, okuma, konuşma ve yazma etkinlikleri ile iletişimi gerçekleştirmeye yardımcı bir unsur olarak ele alınmıştır. Dil bilgisi tek başına bir konu olarak değil; dinleme, okuma, konuşma ve yazma etkinlikleri ile bütünleştirilerek öğretilen bir dil ögesi olarak işlenmiştir (Ünlü, 2015, s. 149-150).

Set; temel, orta ve yüksek olmak üzere üç ana düzeyde hazırlanmıştır. Ders kitapları toplamda 12 üniteden oluşmaktadır. Bu 12 ünitenin her biri 3 ana başlığa ayrılmıştır. Her bir ünite düzeye uygun metinler ve etkinliklerle donatılmıştır. Oluşturulan metinlerin dinleme ve okuma sonrası sözlü anlatım, karşılıklı konuşma ve yazılı anlatım etkinlikleri ile desteklenmesine özen gösterilmiştir. Hazırlanan bu etkinlerin uygulanması ve anlaşılmasının kolay olmasına dikkat edilmiştir. Her ünite de öğrenilen dil bilgisi ile ilgili tablolar oluşturularak kullanıcının dilin yapısını ve işleyişini anlaşılır bir şekilde görmesi sağlanmıştır. Bu şekilde sınıf içi etkinliklerde öğrenciyi kolayca hareketlendirmek amaçlanmıştır (Yeni Hitit DK, Önsöz).

Konular temel yaşam deneyim alanlarından seçilmiştir. Temel yaşam deneyim alanları, doğum, aile, eğitim, okul yaşamı, çalışma hayatı, serbest zamanın değerlendirilmesi gibi her insanın ömür boyunca yaşayabileceği fakat kültürden kültüre farklılık gösteren durumlardır. Bu konular verilirken de sarmal bir gelişim göstermektedir (Yağmur Şahin ve Koçbey, 2014, s. 276; Üze, s. 2010).

Kitapta okuma etkinlikleri genellikle bir dil bilgisi kuralının gösterilmesi için kullanılmıştır. Bu metinler tür olarak çeşitlilik göstermektedir. Yeni Hitit Temel Düzey kitabında A1 düzeyine denk gelen ilk 6 ünite metin türü açısından oldukça zengindir. Sadece yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış özel metinler değil, mektup, köşe yazısı, e-posta, formlar, gezi yazısı gibi özgün metin türlerinden de yararlanılmıştır. Bu bakımdan diğer kitaplardan farklılık göstermektedir. Yeni Hitit kitabının A1 düzeyinde öğretilen dil bilgisi kuralları açısından en yoğun ders kitabı olduğu görülmektedir. Bu

sebeple kullanılan metinlerin içeriklerinin de hem dil bilgisi yapıları hem de kelime kullanımını açısından oldukça zengin olduğu düşünülmektedir.

İstanbul Yabancılar için Türkçe

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe öğretim seti Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde belirlenmiş dil düzeylerine göre düzenlenmiş olup, iletişim ve öğrenen odaklı yaklaşım takip edilerek yapılandırılmıştır. Buna göre setimiz A1- A2 (Temel) B1-B2 (Orta) ve C1-C1+ (İleri) olarak üç bölüme ayrılmıştır.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde bulunan hedefler doğrultusunda belirlenmiş konular çerçevesinde 12 ayrı üniteden oluşan her bir sette her bir ünite 3 ayrı alt konuya ayrılmıştır. Ünite başlarında öğretilmesi hedeflenen beceri, dilbilgisi ve kelime grupları verilmektedir. Her üniteye yer alan alt konu içerisinde *Hazırlık Çalışmaları, Okuma, Ya Siz, Dilbilgisi, Dinleme, Konuşma Ve Yazma* ayrıca ünite sonlarında *Kültürden Kültüre, Sınıf Dili, Eğlenelim Öğrenelim, Neler Öğrendik, Öz Değerlendirme, Kelime Listesi* bölümleri bulunmaktadır (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, Önsöz).

“İstanbul Yabancılar İçin Türkçe” ders öğretim setinde Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde bulunan hedeflerin doğrultusunda belirlenmiş konu alanları, konulara ilişkin günlük hayata dair kelime çalışmaları, öğrencilerin dil düzeylerine, ünitenin konusuna, öğretilecek dil bilgisine uygun okuma metinleri, hedeflenen dil düzeyinde kullanması gereken dil bilgisi yapılarının kapsamlı açıklamaları, günlük konuşmaları dinlenebileceği;

- Dinleme etkinlikleri,
- Dili etkin kullanılabileceği konuşma etkinlikleri,
- Öğrencilerin kendi gelişimlerini ölçebilecekleri değerlendirme,
- Tekrar bölümleri
- Dillerini geliştirebilecekleri eğlenceli oyunlar bulunmaktadır. (bkz:

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 DK.);

Kitaptaki bütün üniteler bir okuma metni ile başlamaktadır. Okuma metinleri ile öğrencinin dikkati dil bilgisi konusuna çekilmektedir. Örneğin; A1 ders kitabında *Bulunma Durumu* ve *Var/Yok* cümlelerinin öğretimine geçmeden önce “Okulda” başlıklı bir metin bulunmaktadır. (bkz. s. 22) Bu metne bağlı sorular öğrencinin dil bilgisi konusunu keşfetmesini sağlamaktadır. Metin sonrasında dil bilgisi ile ilgili

açıklamalara yer verilmektedir. Bu setin bütün düzeylerindeki kitaplarda okuma metinleri okuma öncesi sorular, okuma sırası sorular ve sonrasında dil bilgisi etkinliklerinden oluşmaktadır.

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe

Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanan bu kitapta Gazi TÖMER (Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi) öğretim elemanları tarafından başvuru metninde belirtilen düzey ve yeterliklere uygun olarak hazırlanmıştır. Aynı zamanda Başvuru Metninde belirtilen dil becerileri olan “Anlama, konuşma yazma ve dinleme”yi geliştirmeye yönelik olarak tematik bir yaklaşımla hazırlanmış, uygulamalarda karşılaşılan gereklilikler doğrultusunda güncellenmektedir. Ders ve çalışma kitabından oluşan Türkçe öğretim setine ek olarak Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ölçme ve Değerlendirme Kitabı ve Yabancılar için Türkçe Dil bilgisi kitapları da bu seti tamamlamaktadır (Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1-Sunuş).

Bu setin diğer setlerden farkı; dil bilgisi öğretimi için hazırlanmış ayrı bir dil bilgisi kitabının bulunmasıdır. Ders kitaplarında Anlama, Dinleme, Yazma ve Konuşma bölümleri dışında dil bilgisi ile ilgili açıklama ve alıştırmalara yer verilmemiştir. Bunun yerine dil bilgisi derslerinde kullanılmak üzere ayrı bir kitap hazırlanmıştır. Uygulanan programlarda dil bilgisi dersleri ve yazma dersleri paralel bir şekilde ilerlemektedir. Dil bilgisi öğrencinin yazma becerisine katkı sağlamak için geliştirilmektedir. Okuma dil bilgisi öğretiminin bağımsız ilerlediği görülmektedir. Okuma metinlerinin içerikleri ile dil bilgisi derslerinde işlenen konular farklılık gösterebilmektedir. Okuma metinlerinden sonra dil bilgisi ile ilgili sorular yer almakta ancak bu soruları herhangi bir konu anlatımı veya alıştırmaya takip etmemektedir. A1 ders kitabında genellikle özel metinlerden yararlandığı görülmektedir. Bunu yanında formlar da yer almaktadır. A1 ders kitabında metin türü çeşitliliğinin az olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmek amacıyla özellikle son 20 yılda pek çok dil öğretim kitabının yazıldığı görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Yedi İklim Türkçe öğretim seti de yabancılar için Türkçe öğretim kitaplarından bir tanesi olmakla birlikte bazı özellikleri nedeniyle diğer Türkçe öğretim kitaplarından ayrılmaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün yaklaşık 40 ülkede açmış olduğu Türk Kültür Merkezlerinde Türkçe öğretmek için öğretim malzemeleri olarak kullanılan söz konusu kitap yurt dışında

Türkçe öğretiminin ortaya çıkarabileceği durumlar göz önüne alınarak hazırlanmıştır (Başar, 2016).

Kitap dört beceriyi birlikte geliştirmeye yönelik hazırlanmış bir kitaptır. Konular sarmallık ilkesi esas alınarak bir bütün hâlinde bir önceki konularla bağlantılı şekilde ele alınmaktadır. Diğer kitaplar gibi dil bilgisi kuralları doğrudan bütün yönleriyle verilmemektedir. Dil bilgisi konuları genellikle bir becerinin içine yerleştirilmiş şekilde işlenmektedir. Buradan hareketle ilgili örnekler gösterilmektedir. Kurallar bilgi kutucukları hâlinde verilmektedir. Bu bilgiler genellikle ses uyumları ile ilgilidir.

Söz konusu Türkçe öğretim setinin her düzeydeki kitabında 8 ünite ve her üniteye 3 alt başlık bulunmaktadır. 72 saatlik bir kur düzeyinde, ders kitabından 4 ünitenin işlenmesi öngörülmektedir. Her ünitenin girişinde bölüm isimleri, beceriler, ünite içerisinde verilmesi gereken dil bilgisi yapıları ve kelimeler gösterilmektedir. Öğretim setinde her kitabın 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. ünitelerinde aşamalı olarak çeşitli dil bilgisi yapılarının verildiği ve 4. ve 8. ünitelerde ise yeni dil bilgisi yapısı verilmeksizin bir önceki yapıların etkinlikler vasıtasıyla tekrar edildiği dikkati çekmektedir. Ayrıca kültür aktarımı da göz önünde bulundurularak her ünitenin sonunda Türk kültürüne ilişkin bir unsurun tanıtıldığı çeşitli metinlerin “Serbest Okuma” başlığı altında yer aldığı göze çarpan bir diğer husustur. Son olarak gene her ünitenin sonunda “Değerlendirme” başlığı altında ünite boyunca öğrenilen bilgilere yönelik ölçme-değerlendirme bölümlerinin yer aldığı görülmektedir (Başar, 2016).

Kitapta dil bilgisi ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yapmak yerine okuma ve dinleme metinlerinden hareketle temel kuralların bir kutucuk içinde gösterimi yoluna gidilmiştir. Kitaptaki bütün konular bir ailenin hayatı etrafında çeşitlenmektedir. Bu sebeple diyaloglara çokça yer verilmiştir. Yedi İklim A1 ders kitabı okuma metinleri kullanımı açısından oldukça zengin olsa da metin türü açısından çeşitlilik göstermemektedir. Dil öğretimi için hazırlanan özel metinlerden meydana gelmektedir. Bunun yanında öz geçmiş, başvuru formu gibi özgün metinlerin dışında metinlerden yararlanılmadığı tespit edilmiştir. Metinlerin içerikleri öğrenilecek dil bilgisi konularından oluşmaktadır. Okuma sonrasında sorulan sorular dil bilgisi konusuna geçiş niteliğindedir.

İzmir Yabancılar İçin Türkçe

Bu kitap Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren DEDAM (Dil Eğitimi ve Araştırmaları Merkezi) tarafından kullanılmaktadır. Setler ders ve alıştırma

kitaplarından oluşmaktadır. A1 ve A2 düzey kitaplar ders ve alıştıırma kitapları, B1 düzeyi ders ve alıştıırma kitaplarının yanında öğretmen kitabından oluşmaktadır. B2 seti ders ve öğretmen kitabı, C1 ise yalnızca ders kitabından oluşmaktadır. Bunlara ek olarak İktisadi İdari Bilimler Türkçe adında akademik Türkçe kitabı bulunmaktadır.¹(Erişim Tarihi: 28.04.2019).

Bu kitap, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlanmış bir setin birinci kitabıdır. A1 düzeyi sınıf içinde uygulamaya elverişlidir. Kitap, alıştıırma kitabı ile desteklenmektedir. Kitapta dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin yanında dil bilgisel farkındalık oluşturacak etkinlikler de yer almaktadır² (Erişim tarihi: 28.04.2019).

Bu kitabın okuma ve dinleme etkinlikleri açısından diğer kitaplara göre daha az metin içerdiği görülmektedir. Kitap dil bilgisi ile ilgili açıklamalara ve alıştıırmalara yer vermektedir. Bu açıklamaları dinleme veya okuma etkinlikleri takip etmektedir fakat bunda bir düzen gözlenmemektedir. Okuma metinleri öğrencilerin düzeyine uygun hazırlanmış özel metinlerden oluşmaktadır.

Türkçe Öğrenelim

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış en kapsamlı kitap “Türkçe Öğrenelim” kitabıdır. Toplamda 6 kitap, 132 anahtar kitap ve ses dosyalarında oluşmaktadır. Bunların yanında *Türkçe Deyimler ve Atasözleri* kitabı ve *Dil Bilgisi Alıştıırma Kitabı* da bulunmaktadır. 1. ve 2. kitap temel düzeydeki söz varlığı ve temalar, 3. ve 4. kitap orta düzeydeki temalar ve söz varlığı, 5. ve 6. kitap ise fen ve sosyal bilimler alanından pek çok konuyu içerecek şekilde yazılmıştır. Setteki dil bilgisi kitapları 22 farklı dile çevrilmiştir. “Dil bilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü”nün yanı sıra, öğretmenlerin kaynak kitap olarak kullanabilecekleri “Türkçe Dilbilgisi” isimli kitap da yayımlanmıştır (Yağmur Şahin ve Koçbey, 2014, s. 276).

Kitapta kullanılan okuma metinleri konu bakımından çeşitlilik göstermektedir. Üniteler okuma metinleri ve soruları ile başlamakta ve bu metinleri dil bilgisi açıklamaları takip etmektedir. Daha sonra dil bilgisi için alıştıırmalara yer verilmektedir. Kullanılan metinler özel metinlerdir.

¹<http://dedam.deu.edu.tr/izmir-yabancilar-icin-turkce-kitaplari/>

²<http://www.papatya.gen.tr/yabancilar-icin-Turkce-izmir-A1.htm>

Türkçe Öğreniyorum

Bu set ders ve çalışma kitaplarından oluşan dört çift kitaptan meydana gelmektedir. Çocuklara Türkçe öğretimi hazırlanmıştır. İlk iki kitap A1, diğer iki kitap ise A2 düzeyine uygun tema ve dil içeriğinden oluşmaktadır. İçerisinde çocuk oyunları, okul, arkadaşlık, tekerlemeler, bilmeceler gibi çocukların günlük hayatta ihtiyaç duyabilecekleri temaları barındırmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan “Türkçe Öğreniyorum Seti” ders kitabı, çalışma kitabı, dinleme metinleri kitapçığı ve dinleme kayıtlarından oluşmaktadır. 10-15 yaş arası çocuklara yönelik düzenlenen kurslarda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu set Türkçenin zorunlu veya seçmeli yabancı dil olarak okutulduğu ülkelerde Yunus Emre Enstitüsünün kültür merkezlerinde kullanılmaktadır.³(Erişim Tarihi: 02.05.2019).

Kitaptaki okuma metinleri ise çoğunlukla çocukların düzeyine uygun hazırlanmış özel metinler ve masal, tekerleme, çocuk oyunları gibi özgün metinlerden oluşmaktadır. Dil bilgisi öğretimi alıştırmalar ve oyunlarla pekiştirilmektedir.

Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)

Yunus Emre Enstitüsü tarafından çocuklara Türkçe öğretmek için hazırlanan bir diğer kitap “Çocuklar İçin Türkçe” setidir. Bu set 2 öğretmen kitabı, 2 ders kitabı olmak üzere toplamda 4 kitaptan oluşmaktadır. Kitaplar Enstitünün Türk Kültür Merkezlerinde görevli okutmanlar ve alandaki uzmanlardan oluşan bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Bu kitaplar 6-9 yaş grubu çocuklar için A1 düzeyindeki konuları içermektedir.

Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) setinin başta ülkemizdeki geçici koruma altında bulunan Suriyeli çocuklar olmak üzere Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bütün çocuklar ve öğretmenlerin kaynak ihtiyacını karşılayacağı düşünülmektedir.⁴(Erişim Tarihi: 02. 05. 2019).

Yukarıda hakkında bilgi verdiğimiz kitaplar ve alandaki diğer kitapların hepsinde dil bilgisi, öğrencinin iletişim becerisine katkı sağlamak amacıyla geliştirilmeye çalışılan yardımcı dil becerisi konumundadır. Dil bilgisi yapılarını iyi öğrenmeyen öğrenciler, kelime bilgisi iyi olmasına rağmen dili doğru kullanamayan ve söylemek istediğini doğru şekilde ifade edemeyen bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. İster günlük

³<https://www.yee.org.tr/tr/yayin/turkce-ogreniyorum-1-ders-kitabi>

⁴<https://www.yee.org.tr/tr/yayin/cocuklar-icin-turkce-1-ders-kitabi>

hayatta kullanmak için olsun ister akademik hayatta, dilin yapısında eksiklikler bulunan bir dil öğrenimi dili kullanmada ve kendini ifade etmede hatalara sebep olmaktadır. Dili bir insan olarak örneklendirecek olursak, bir insanın sağlıklı ve sağlam bir şekilde ayakta durabilmesi için iskelet sistemine ihtiyacı bulunmaktadır. Dilin de sağlıklı bir şekilde geliştirilebilmesi ve sağlam temeller üzerine oturtulabilmesi için dil bilgisinin doğru öğrenilmesi ve kullanılabilmesi gerekmektedir. Dil bilgisi yapılarını öğrenemeyen öğrencilerin, okudukları metinleri kelime olarak anlayabilseler bile, anladıklarını ifade edebilmede ve konu ile ilgili üretime geçebilmekte başarısız olacağı düşünülmektedir.

2.2. GÖRSEL-İŞİTSEL MALZEMELER

Bir dili anlama ve anlatma becerilerini etkin bir şekilde kullanabilecek derecede öğrenmek için ders içerisinde kitaplar üzerinde okuma, dinleme, konuşma ve yazma yapmak yeterli değildir. Dersin verimliliğini artırmak, öğrenci motivasyonunu sağlayabilmek, dersi daha etkili işleyebilmek gibi çeşitli sebeplerden ötürü görsel ve işitsel malzemeler de kullanılmalıdır. Bunun yanında her öğrencinin aynı şekilde öğrenmediğini de göz önünde bulundurmak gerekir. Bazı öğrenciler okuyarak, bazı öğrenciler dinleyerek bazı öğrenciler ise görüp yaşayarak öğrenebilmektedir. Dil öğretiminin kullanılan etkinlikler ve malzemeler açısından çeşitli ve renkli olması bu sebeplerden dolayı gereklidir.

Kaynak kitaplar dışında malzeme kullanımı, öğretilmeye çalışılan konunun pekiştirilmesini, öğrenciye öğrendiklerini kullanabileceği bir fırsat verilmesini sağlamaktadır. Öğrenilen konuyu farklı şekillerde kullanmaya çalışmak öğrencinin zihnindeki bilgiyi harekete geçirerek bu bilgiden alınan verimi artırmaktadır. Görsel ve işitsel malzemelerin kullanımı, öğretmenden öğrenciye bilgi akışı sağlanan klasik, tek düze bir ders anlatımı gerçekleştirip öğrencinin dersten kopmasının önüne geçer ve öğrencinin dağılan dikkatini toplamaya yardımcı olur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenimini kolaylaştırmak için öğrencinin ilgisini canlı tutmak, öğrenciyi düşünmeye sevk edebilmek, sözden tasarruf ederek zaman kaybını önleyebilmek, görsel, etkinleştirilmiş ders malzemelerinden faydalanmak gerekir (Şengül, 2015, s. 228).

Şengül (2015, s. 229) bu amaçla kullanılacak ders malzemesinin amaçlarını Yalın'dan (1999, s. 86) şu şekilde aktarmaktadır:

- Karşılaştırma yapmak,
- Önemli noktaları vurgulamak,
- Kavramları açıklamak,
- İstatistik ve diğer verileri daha anlaşılır kılmak,
- Nesneleri açıkça görebilmek için büyütme ya da küçültme,
- Grubun dikkatini çekmek,
- Sözel mesajları desteklemek,
- Zihinde canlandırılması güç şeyleri görselleştirmek,
- Bir noktayı açıklığa kavuşturmak,
- Bir noktayı vurgulamak,
- Değişiklikten, çeşitlilikten yararlanmak,
- İlişkileri, kural ya da formülleri göstermek.

Yukarıda saydığımız amaçlar doğrultusunda derslerde öğrencinin çeşitli duyularına hitap eden malzemeler geliştirmektediriz. Bu malzemeler, geleneksel bir şekilde elle üretilebileceği gibi bilgisayar, fotoğraf makinesi, fotokopi gibi çeşitli araçlarla da üretilip çoğaltılabilmektedir. Günümüzde görsel ve işitsel araçlar deyince aklımıza videolar, televizyon, bilgisayar, yansıtıcılar ve multimedya araçları, DVD-VCD oynatıcıları aklımıza gelmektedir. Bunların yanında posterleri, tahtayı, resimleri ve flaş kartları da görsel araçlar olarak sayabilmekteyiz(Kirazlı ve Ateş, 2016, s. 7; Arslan ve Adem, 2010, s. 66-67).

İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca gibi dünyada en çok konuşulan ve öğrenilen dillerde hem kaynak kitaplara hem de öğrenimi destekleyici çeşitli görsel, işitsel, teknolojik araçlara ulaşmanın kolay olduğunu bilmekteyiz. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaysa sayısı artmaya devam etmekle birlikte oldukça azdır. Resimler, flaş kartlar, afişler dil öğretiminde genellikle kelime öğretiminde kullanılmaktadır. Ana dili olarak Türkçe öğretimi veya 0-3 yaş grubu çocukları için eş ve zıt anlamlı kelimeler, belirli bir konu veya mekâna ait kelimeler gibi kelimelerin öğretiminde eşleştirme kartları veya kelime kartlarından sıkça faydalanılmaktadır. Ana dili olarak Türkçe öğretiminde veya 0-3 yaş grubu çocukların dil gelişimini desteklemek için

hazırlanan pek çok kart vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ise Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu “Kelime Öğretim Afişleri” mevcuttur. Hazırlanan bu afişlerin temaları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır ⁵(Erişim Tarihi: 02.05.2019).

---

⁵<https://www.yee.org.tr/tr/yayin/kelime-ogretim-afisleri>

1. Alfabe
2. Ev
3. Aile
4. Okul
5. Vücudumuz
6. Renkler
7. Hayvanlar
8. Ulaşım
9. Sayılar
10. Meyve ve Sebzeler
11. Yiyecek ve İçecekler
12. Kıyafet ve Aksesuar
13. Meslekler
14. Binalar
15. Yer ve Yön
16. Çevremiz ve Dünya
17. Zaman
18. Saat
19. Spor ve Boş Zaman
20. Hava Durumu
21. Sağlık
22. İş
23. Oyuncaklar
24. Ülke ve Milliyet
25. Uyarılar

Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı bir başka görsel malzeme de “Resimlerle Kelime Öğreniyorum Tematik Sözlüğü” dür. Bu malzemenin içeriğinde Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnine göre belirlenmiş 24 farklı konu ve 600’den fazla resim yer almaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ve öğretenlerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmış bir malzemedir. Kelimeler tek tek resmedilmenin yerine öğrenim süreci hızlandırmak ve anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir kompozisyon için sunulmuştur. Bu kompozisyonların devamında ise öğrencinin konuyu pekiştirmesi amacıyla hazırlanan etkinliklere yer verilmiştir. Son bölümde dizin ile birlikte her kelimenin İngilizce, Rusça ve Arapçadaki karşılıkları verilmiştir. Eserin içeriğinden yola çıkılarak ses, resim, video ve çeşitli etkinliklerin yer aldığı bir Z-Kitap uygulaması da geliştirilmiştir. (Erişim Tarihi: 02. 05. 2019).⁶

Günümüzde eğitim öğretimde 2000 yıllarla birlikte bilgisayar, televizyon ve projektör gibi teknolojik aletlerin kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Dil öğretimi gerçekleştirirken anlama becerisini geliştirmek amacıyla filmlerden, şarkılardan, videolardan yararlanılabilmektedir. Dil öğretimi için hazırlanmamış, öğreticinin dil öğretimi amacıyla kullandığı bu malzemelere otantik malzeme denmektedir. Otantik malzeme kullanımı öğrenciyi dile doğrudan maruz kalması ve dilin doğal ortamında kullanımını görmesi açısından önemli olmaktadır. Ancak özellikle temel düzeyde dil öğretiminde düzeye uygun videolar, şarkılar veya filmler bulmakta zorluklarla karşılaşılabilir. Bu sebeple özellikle temel düzey dil öğretimi için hazırlanmış videolara ihtiyaç duyulmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış “Video Etkinlik Kitabı”ve CD’si alanda öğretici ve öğrencilerin ulaşabilecekleri tek settir. Bu setin yanında video paylaşım sitelerinde farklı TÖMER’ler tarafından hazırlanan kısa videolar da mevcuttur. Bunlara örnek olarak Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının (YTB) desteğiyle Bekir İnce ve Erdal Özcan’ın hazırladığı “3 Dakikada Türkçe”⁷ (Erişim

⁶ <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/resimlerle-kelime-ogreniyorum-a1>

⁷ https://www.youtube.com/channel/UCWfJXGs64xNZVjoSp_YimZQ

Tarihi: 02.05.2019) ve Anadolu Üniversitesi'nin hazırladığı “Ana-dil Türkçe”⁸(Erişim Tarihi: 02.05.2019) gibi ders anlatım videoları da bulunmaktadır.

2. 3. TEKNOLOJİ TABANLI MALZEMELER

21. yüzyılda teknolojik gelişmeler yalnızca bilimsel araştırmaları değil sayısal ve sosyal araştırma alanlarının da pek çoğunu etkilemektedir. Eğitim alanındaki teknolojik gelişmeler 20. yüzyılın ilk başlarında teknolojik gelişmelerden etkilenmeye başlanmıştır. Teknolojik gelişmelerdeki değişim dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerindeki değişimi de beraberinde getirmiştir. Örneğin 20. yüzyılda ses kayıt cihazları, radyo gibi teknolojik aletlerin kullanımının yaygınlaşması dil öğretiminde İşitsel-dilsel dil öğretim yönteminin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Günümüzde teknoloji ses, görüntü veya videolardan ibaret değildir. Teknoloji artık öyle bir boyut aldı ki dünyanın iki farklı ucundaki kişiler birbirlerine farklı dilleri öğretebilmektedir. Bunları telefon uygulamaları, sosyal medya veya bilgisayar ve internet aracılığıyla gerçekleştirmek mümkündür.

Teknolojinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında en kolay ve en sık kullanıldığı alanlar sosyal medya araçlarıdır. Sosyal medya web sitelerinde açılan sayfalar ve gruplar aracılığıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek isteyen bilgi birikimlerini paylaşabilmekte, videolarla ders anlatımları gerçekleştirebilmektedir. Sosyal medya aracılığıyla büyük kitlelere ulaşmak mümkündür.

Bunların yanında tamamen dil öğretimi için geliştirilen Z- kitap olarak adlandırılan zenginleştirilmiş kitaplardan sıkça yararlanılmaya başlanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi alanında iki tane Z-kitap uygulaması mevcuttur. Bunlardan bir tanesi Yunus Emre Enstitüsü'nün hazırladığı diğeri ise Gazi TÖMER'in hazırladığı Z-kitap uygulamasıdır. Z-kitaplar sınıflarda etkileşimli tahtalarla kullanılarak öğrenci ve öğretici açısından etkili ve hızlı bir dil öğretimi gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

⁸ <https://www.youtube.com/playlist?list=PLFz63YLe29pchWxXpWSPGF2-TOWSbut>

Telefon uygulamaları ise daha çok kelime öğretimi ve temel dil bilgisi kurallarının öğretimine yönelik alıştırmalardan oluşan uygulamalardır. Bu uygulamalar kelime öğretimi ve dil bilgisi öğretiminin yanında kelimelerin ve cümlelerin sesletimi ile kısmen dinleme anlama etkinliklerine de yer verilmektedir. Ancak okuma anlama becerisini geliştirmek için hazırlanmış etkinlikler açısından oldukça zayıf olduğu görülmektedir.

Telefon uygulamalarında okuma metinlerinden çok sesletim ve dil bilgisi etkinliklerine yer verilmediği, dil bilgisinin okuma metinleri ile desteklenmediği görülmektedir. Sadece okuma metinlerinden oluşan bir uygulama ise henüz bulunmamaktadır. Z-kitaplar ise mevcut ders kitaplarının teknoloji ile birleştirilmesi sonucu etkileşimli hale getirilen kitaplardır. Bu nedenle ders kitaplarında kullanılan metinler ve etkinlikler Z-kitapların da içeriğini oluşturmaktadır. Z-kitapların ders kitaplarında farklı sınıflar içerisinde metinlerden önce ve sonra sorulan soruların cevabının anında verilebiliyor olması ve dil bilgisi açıklamalarının anında gösterilebilmesidir. Bu açıdan sistematik bir ders anlatımı sağlanmaktadır diyebiliriz.

3. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MALZEME GELİŞTİRME

3. 1. ÖĞRETİM MALZEMESİ GELİŞTİRME İLKELERİ

Herhangi bir öğretim işini etkili kılan ve öğretim ortamında konuya yönelik motivasyonu artıran çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bunlardan birkaçı, öğrencinin ve öğretmenin derse yönelik motivasyonu, öğretmenin dersi anlatma yöntem ve tekniği, ders için uygulanan program gibi etmenlerdir. Her öğretim yöntemi farklı bir öğretim malzemesine başvurmayı gerektirir. Ders sürecinde kullanılan ders malzemelerinin öğrencinin ve öğretmenin motivasyonunun artırılması ve öğretimin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrenim sürecinde çeşitli ortamlarda öğrenciye sunulan araçlar öğretim malzemeleridir. Basılı/yazılı ders malzemeleri, fotoğraflar, resimler gibi görsel malzemelerin yanında ses kasetleri, videolar, CD'ler, internet sayfaları çeşitli yazılımlar gibi teknolojik araç ve gereçler öğretim malzemeleri arasında yer almaktadır(Kaya, 2006, s. 37).

Öztürk, öğretim malzemesini ders amaçlarını gerçekleştirmek için yararlanılan araçların bütünü olarak açıklamaktadır. Bir ders malzemesinin oluşturulması için öğretim araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretim araçlarının malzeme oluşturabilmek için gerekliliğinde bahseden Öztürk, öğretim araçlarının tebeşir ve kağıt gibi temel araçlardan teknolojik ve karmaşık araçlara kadar çeşitlilik gösterdiğini de eklemektedir. Öğretim araçlarına örnek olarak tebeşir ve tahtayı verirsek, tebeşir ile tahtaya bir resim veya grafik çizdiğimiz zaman bu bir öğretim malzemesine dönüşmektedir. Bir başka örnek de bilgisayar ile verirsek, bilgisayar ders için kullanılacak bir araçtır. Bilgisayardan bir sunum, video vb. açtığımızda bu öğretim malzemesi haline gelmektedir (Karakoç Öztürk, 2016, s. 328).

Eğitim-öğretimde her dersin ve ders içindeki her konunun farklı gerekleri bulunmaktadır. Öğrenilenlerin kalıcı ve izli olabilmesi için öğretim teknolojisi ve öğretim malzemelerinden yararlanmak önemlidir. Bu yüzden dersin işlendiği sınıf, öğretmenin niteliği, ders içinde kullanılması gereken öğretim malzemesi ve teknoloji açısından değişik eğitsel çevrelerin oluşturulması gerekmektedir. Bir eğitim ortamında kullanılan ders malzemeleri ne kadar farklı duyuya hitap ederse öğrenme de o derece kalıcı olmakta ve öğrenilenleri unutulma ihtimali azalmakta ya da gecikmektedir (Kaya, 2006, s. 28). Öğretimin daha etkili ve öğrencinin öğrendiğinin daha kalıcı olması amacıyla hazırlanan malzeme, ilgili dersin programının gereklerine göre oluşturulmalıdır. Bunun sağlanması için ise doğru malzeme ve yaklaşım seçiminde hedef kitle ve ders içeriği hakkında doğru bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Böylece uygulanan etkinliklerle ve ders malzemeleri ile içerik zenginleştirilmektedir (Karakoç Öztürk, 2016, s. 335).

Bundan yaklaşık 200 yıl öncesine kadar öğretim malzemesi denince akla tahta, tebeşir, kalem, kitap gibi öğretimin vazgeçilmezi olan araçlarla oluşturulan malzemeler gelmekteydi. Teknolojik gelişmelerin bütün hayatımıza olduğu gibi eğitim-öğretime de pek çok katkısı bulunmaktadır. Teknoloji eğitim öğretimde malzeme oluşturma ve malzeme kullanımı konusunda çeşitliliği ve yaratıcılığı artırmıştır. Günümüzde dil öğretimi alanında çalışan öğretmenlerin dersi zenginleştirme çabaları ve öğrenmeyi kalıcı kılma çabalarıyla daha da çeşitlenmektedir.

Malzeme ve teknoloji kullanımıyla öğretim pratik ve ekonomik hale gelmektedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara göre malzeme hazırlanması ile zamandan ve maliyetten tasarruf sağlanabilmekte, böylece öğretim faaliyetlerini de olumlu yönde etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin teknoloji ve malzeme konusunda bilgi ve donanım bakımından yetersiz olması öğrencilerin derste başarısını olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin bu konudaki ilgisi ve malzemeye ilgili tutumu ve becerisi öğrencilerin öğrenmesine etki etmektedir. Derslerde teknoloji kullanımı konusunda öğretmelerin yetersiz olduğu durumlar olabilir. Öğretmen ders içinde teknoloji kullanımına karşı isteksiz olabileceği gibi geleneksel yöntemlere de daha çok güvenebilir. Bunun gibi olumsuzluklardan kurtulabilmek için öğretmenlere teknolojinin ders içinde kullanımı ile ilgili bilgi vermek gerekmektedir (Kaya, 2006, s. 29).

İşlenecek derse uygun malzeme hazırlayabilmek için dersin içeriğinin ve öğrenci profilinin göz önünde bulundurulması bir öğretim malzemesi oluşturulmadan önce dikkat edilmesi gereken noktalar olduğunu yukarıda belirtmiştik. Bu noktalara dikkat ederek bir malzeme oluşturulmaya başlandığında karşımıza iki aşama çıkmaktadır. Bunlardan birincisi öğretim malzemesinin tasarlanması, ikincisi öğretim malzemesinin hazırlanmasıdır. Birinci aşamada öğretim malzemesinin tasarlanma ilkeleri de biçimsel elemanların kullanımı ve yerleşim elemanlarının kullanımı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Biçimsel elemanların kullanım ilkeleri boşluk alan, renk ve boyut ile ilgili olup yerleşim elemanlarının kullanım ilkeleri oran-ölçek, bütünlük, denge, ritim, vurgu ve ahenk ile ilgilidir (Karakoç Öztürk, 2016, s. 345-347).

Buraya kadar öğretim işini daha etkili kılmak, öğrenilenleri kalıcı kılmak, öğrencinin unutmasını geciktirmek ve öğretim ortamını daha cazip hale getirebilmek için öğretim malzemesi kullanımından bahsettik. Öğretimi kalıcı ve izli kılabilmek amacıyla hazırlanan öğretim malzemesini geliştirmek için bazı ilkeler mevcuttur. Bu ilkeleri Şahin Yanpar ve Yıldırım şu şekilde maddelendirmektedir (Şahin Yanpar ve Yıldırım, 1999, s. 27-31):

- Öğretim malzemesi hazırlamanın amacı dersi anlaşılır kılmak ve öğrencinin anlamasını kolaylaştırmaktır. Bu sebeple, öğretim malzemesi sade ve anlaşılır olmalıdır. Hazırlanan malzeme konuyu basit bir şekilde ele almalı, gereksiz bilgiler içermemeli ve anlamayı kolaylaştırmalıdır.
- Öğretim malzemesi hazırlanmadan önce dersin amacı ve kazanımlar belirlenmeli ve hazırlanan malzeme bu amaç ve kazanımlara uygun etkinliklerden oluşmalıdır. Yani öğretim malzemesi dersin amaç ve kazanımlarına hizmet etmelidir.
- Hazırlanan malzeme dersin konusu ile ilgili bütün bilgileri değil önemli ve özet bilgileri içermelidir. Konunun ana hatları ele alınmalı, içeriği soyuttan somuta yaşayabilmeli, zor anlaşılabilir noktaları açıklamalı, görsel ve işitsel özellikler taşımalıdır.
- Hazırlanan malzemede görsel kullanımının aşırıya kaçmamasına dikkat edilmeli, yalnızca önemli noktaları vurgulamada kullanılmalıdır. Öğrencinin dikkatini çekebilme

ve motivasyonunu sağlamada görsel ve işitsel özellikler etkili olmaktadır. Fakat fazla kullanımı öğrencinin dikkatini dağıtabilir, motivasyonunu düşürebilir.

- Kullanılan görsel ve işitsel unsurlar öğrencilerin pedagojik özelliklerine uygun olmalı, öğrencinin gerçek hayatıyla tutarlılık göstermelidir. Malzemenin içerisinde tercih edilen görsel ve işitsel öğeler öğrencinin günlük hayatta karşılaşılabileceği, anlamlandırabileceği gerçek öğeler olmalıdır. Aynı zamanda öğrencinin bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- Bütün malzemeler öğrenciyi ders içerisindeki pasif durumdan çıkarabilecek şekilde hazırlanmalıdır. Öğrencinin ders sürecinde aktif olması öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamaktadır. Bu sebeple öğretim malzemesinde aktiflik ilkesine dikkat edilmelidir.
- Öğretim malzemesi öğrencinin kullanımına hazır ve elverişli olmalıdır. Bazı öğrencilerin kullanabileceği nitelikte değil, her öğrencinin kabiliyetine uygun olmalıdır.
- Öğretim malzemesi öğrencinin ve öğreticinin kullanabileceği nitelikte basit ve anlaşılır olmalıdır.
- Hazırlanan malzeme tek kullanımda zarar görmemeli, zaman içerisinde yıpranmamalı, tekrar kullanılabilir şekilde dayanıklı olmalıdır. En azından öğrencinin öğrenmesi gerçekleşinceye kadar tekrar tekrar kullanılabilir dayanıklılıkta olmalıdır.
- Öğretim malzemesi geliştirmeye ve güncelleştirmeye uygun olmalıdır. Güncelleştirilmesi mümkün olmayan malzemeler öğretimsel etkinliğini zamanla kaybedecektir. Öğretim ortamının gerçek hayatla tutarlılık göstermesini sağlamak ve öğrencilerin ihtiyaçlarına verebilmesi için öğretim malzemeleri içerikte meydana gelen yenilikleri ve gelişmeleri yansıtabilmelidir.

Yukarıdaki öğretim malzemesi geliştirme ilkeleri bütün öğretim faaliyetlerinde herhangi bir ders malzemesi geliştirilmesi durumunda dikkat edilmesi gereken ilkelere dir. Yabancılar a Türkçe öğretimi alanında ders içerisinde ve ders dışında kullanılacak öğretim malzemesi ele alınacak konuyu öğrencinin dil düzeyine uygun, basit ve

anlaşılır, konu ile ilgili özet bilgiler içeren, öğrencinin motivasyonunu ve dikkatini artıracak, onu ders içerisinde aktif kılacak, farklı duyulara hitap eden, çağın gereklerine göre güncellenebilecek şekilde hazırlanmalıdır. Dil bilgisini destekleyici okuma malzemesi geliştirirken de verilmek istenen dil bilgisi konusunun kuralları ana hatlarıyla gösterilmeli, hazırlanan metinler ve etkinliklerle öğrencinin ilgisi dil bilgisi konusu üzerine çekilerek öğrenciyi harekete geçirmeli, metinler görsellerle desteklenmeli, rahat kullanılabilir, anlaşılır ve geliştirilebilir olmalıdır.

3.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN İLKELERİ

Herhangi bir öğretim işlemi gerçekleştirilirken malzemenin hazırlanmasından, dersin işlenişine dikkat edilmesi gereken önemli noktalar ve göz önünde bulundurulması gereken bazı ilkeler vardır. Dil öğretiminin de anlamlı, kalıcı, etkili ve öğrencinin yaşamında kullanabileceği nitelikte olması için dikkat edilmesi gereken konular bulunmaktadır. Bütün dünyadaki dillerin öğretimi açısından önemli olan evrensel ilkelerin yanında, dillerin kendi yapıları ve kültür unsurları bağlamında uyulması gereken ilkeler de mevcuttur. Dil öğretiminde evrensel ilkelerin benimsenmesi her bir dilin birbirlerine yakın ölçülerde öğrenilmesi ve dillerin öğretiminde aynı oranda başarı sağlanabilmesi açısından önemlidir. Bunların yanında dillerin kendi gereksinimlerinin göz önünde bulundurulmasını gerektiren ilkelere de dikkat edilmesi öğretimde başarı oranını artıracığı düşünülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel ilkeleri şu şekilde sıralanmaktadır(Köksal ve Varışoğlu, 2014, s. 71-77).

Yakından uzağa ilkesi: Öğrenci yakında çevresindeki somut unsurlardan başlayarak yeni bilgi ve kavramları öğrenmektedir. Bu yüzden dil öğretimi öğrencinin yakın çevresinden başlayarak uzağındaki nesnelere doğru bir öğretim olmalıdır.

Kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkesi: Dil öğretiminin aşamalı yapısını dile getiren ilkedir. Öğrenciye bir konu öğretilmeden bilmediği başka bir konu anlatılmamalıdır.

Öğreniciye öncelikle kolay daha sonra adım adım zorlaşan ve karmaşıklaşan işlerin öğretilmesi gerekmektedir.

Somuttan soyuta ilkesi: Yabancı dil öğretiminde somut bilgi ve kavramların öğretilmeden soyut bilgi ve kavramların öğretilmeyeceğini ifade eden ilkedir. Somut öğelerden örnekler verilerek soyuta ulaşılan dil öğretiminde bilginin kalıcılığı artmaktadır.

Bilinenden bilinmeyene ilkesi: Öğrencinin bildiği konulardan bilmediği konulara ulaşmasını sağlayacak şekilde yapılan dil öğretimi ilkesidir. Öğreniciye bildiği kavramlarla bu kavramların üzerine inşa edilen bir dil öğretim sisteminin uygulanması öğreniciye kalıcı ve sürekli bilgi sağlayacaktır.

Yaparak yaşayarak öğrenme ilkesi: Öğreniciye uygulama ve beceri alanlarını gösterme imkanı sağlanırsa öğrenmenin kalıcı olması ve öğrenici tarafından uzun süre hatırlanması da sağlanır. Öğreniciyi merkeze alan öğretim yöntem ve tekniklerinin bu ilke ile sıkı bir bağlantısı vardır.

Güncellik ilkesi: Öğreniciyi gündelik yaşam içindeki olaylar ve sorunlarla muhatap ederek dili gündelik yaşamında kullanabilmesi için gereken ilkedir. Bu ilkeye göre hazırlanan kitaplar ve malzemeler öğrencilerin güncel ihtiyaçlarını sağlamak konusunda yardımcı olacaktır.

Ekonomiklik ilkesi: Bu ilke zaman, emek ve araç-gereçlerdeki tasarruf ile en iyi verimi elde etmek demektir. En az zamanda en az çaba ile en yüksek verimin sağlanması amaçlanmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin sosyal, kültürel, dilsel açıdan ayırt edici özelliklerinin bulunduğu noktalarda dikkat edilmesini gerektiren ilkeler de bulunmaktadır. Türkçe, Türkiye'nin bulunduğu coğrafya sebebiyle hem Doğu hem de Batı kültürüne ait pek çok öğeyi bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle dil öğretiminin bir parçası olan kültür öğeleri de çeşitlenmektedir. Türkiye'nin bulunduğu coğrafyanın yalnızca kültürel açıdan değil, dile ait söz varlığı açısından da dilimize etkileri vardır. Türk kültürünün içinde nasıl ki Doğu ve Batı kültürünü iç içe görebiliyorsak, Türkçenin içinde de Doğu'dan ve Batı'dan dilimize geçmiş pek çok

kelime ve kelime grupları bulunmaktadır. Bu saydığımız sebeplerden ötürü yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dikkat edilmesi gereken alana özgü ilkeler de vardır. Barın (2004) bu ilkeleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Kullanılan dilin öğretilmesi
- Telaffuza önem verme
- Öğrencinin bildiği kelimelere dayanarak yeni cümleler kurma
- Öğrencilere öğrendiklerini uygulama imkânının verilmesi
- Herkese eşit söz hakkının tanınması
- Öğrencinin kendisini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmesi
- Dil ile birlikte kültürün verilmesi
- Hem bireysel çalışmalara hem de grup çalışmalarına gereken ölçüde yer verilmesi
- Dersi sıkıcı olmaktan kurtaracak çeşitli uygulamalara yer verilmesi
- Öğretilmeyenlerin sorulmaması
- Öğrencinin öğreneceği kadar bilgi verilmesi
- Öğrencilerin yaptıkları yanlışların anında düzeltilmesi
- Yöntemin belirlenmesi

Görüldüğü gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ilkeler denince akla iki aşamalı bir şema çıkmaktadır. Bunu şu şekilde özetleyebiliriz. Öncelikle yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken ilkeler mevcuttur. Bu ilkeler bütün dünya dillerinin öğretiminde öğretimi hem öğrenci hem de öğretmen açısından kolaylaştırmak amacıyla takip edilmesi önemli olan ilkelere aittir. İkinci aşamada ise Türkçeyi bir yabancı dil olarak ele aldığımızda dilin kendisine özgü yapısından kaynaklanan ve Türkçenin içinde barındırdığı kültür öğelerinin öğretilmesi ile ilgili dikkat edilmesi gereken ilkelere aittir.

Bir öğretim malzemesinin hazırlanması durumunda ise karşımıza üç aşamalı bir şema çıkmaktadır. Hazırladığımız bu malzeme ilk aşamada öğretim malzemesi geliştirme ilkeleri olan;

- Basit ve anlaşılır olma,
- Özet bilgiler içerme,

- Görsel ve işitsel öğelerle desteklenme,
- Kullanışlı olma,
- Dikkat çekici ve motive edici olma,
- Güncellenebilir olma,
- Öğrenciyi harekete geçirebilme,
- Güncellenebilir olma,
- Dersin amacına hizmet etme ilkelerine uygun olarak planlanmalıdır.

Bu ilkeler öğretim malzemesinin biçimsel uygunluğu için önemlidir. İkinci aşamada ise yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken;

- Yakından uzağa,
- Kolaydan zora, basitten karmaşığa,
- Soyuttan somuta,
- Bilinenden bilinmeyene,
- Güncellik,
- Ekonomiklik,
- Yaparak yaşayarak öğrenme ilkelerine uygun olmalıdır.

Üçüncü aşamada ise Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde dikkat edilmesi gereken yukarıda maddeler halinde sıralanan ilkelere uygun olmalıdır. Bu sayede üretilmek istenen öğretim malzemesinin daha başarılı ve etkili olacağı düşünülmektedir.

3.3. ÖĞRETİM MALZEMESİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Öğretim malzemesinde dikkat edilmesi gereken özellikler şu şekildedir (Duman, 2013; Demirel, Altun vd. 2011, s. 59-61; Yaylacı, H.S.ve Yaylacı F. 2013):

- Anlamlılık ilkesi,
- Bilinenden başlama ilkesi,

- Çok örnek ilkesi,
- Görelilik ilkesi,
- Seçicilik ilkesi,
- Tamamlama ilkesi,
- Fonun anlamlılığı ilkesi,
- Kapalılık ilkesi,
- Birleştiricilik ilkesi,
- Algıda değişmezlik ilkesi,
- Derinlik ilkesi,
- Yenilik ilkesi,
- Basitlik ilkesi,
- Hedef-davranış ilkesi,
- Öğreniciye uygunluk ilkesi

Duman (2013) öğretimin temel ilkelerine göre yabancı dil olarak Türkçe öğretimini şu şekilde değerlendirmektedir:

1. Öğretim için hazırlanan her türlü malzeme ve ders anlatımı anlamlı bir bütün oluşturmali ve içeriği öğrencinin düzeyine uygun öğrencin zihninde yer edebilecek ölçüde anlamlı olmalıdır.
2. Ders içeriği ve hazırlanan malzemeler öğrencinin düzeyinin üstünde bilinmeyen dil bilgisi kuralları, kelimeler ve konular içermemelidir. Öğrencinin bildiği konulardan hareketle bir sarmallık oluşturularak bilinmeyene ulaşılmalıdır.
3. Öğrencinin öğrendikleri pekiştirmesine imkân sağlamak amacıyla farklı örneklerden yararlanılmali, öğrenciye öğrendiklerini çeşitli etkinliklerle farklı şekillerde kullanması için fırsat tanınmalıdır.
4. Derste kullanılan her türlü malzeme öğrencinin kolayca algılayabileceği, içeriğindeki unsurları rahatça ayırt edebileceği şekilde hazırlanmalıdır.

5. Bir malzeme veya sunum hazırlandığında öğrenci dersin konusunu, öğrenmesi gereken kuralları rahatça seçebilmeli ve içerisinden gerekli bilgiyi fark edip anlayabilmelidir.
6. Öğrenci konular arasında kendisi bağlantı kurabilmeli, eksikleri tamamlayabilmelidir. Öğrenilen konu ile ilgili hazırlanan boşluk doldurma ve tamamlama etkinlikleri bu ilkeye göre hazırlanmış malzemelerdir.
7. Öğretilen konu bilgi aktarımı şeklinde gerçekleşmemeli, görsel, sesler ve temalar ile desteklenmelidir. Kelime öğretiminde yalnızca kelimenin anlamının verilmesi, dil bilgisi öğretiminde kuralların verilip geçilmesi öğrenmenin tamamlanması için yeterli değildir. Bu sebeple bunları görsel, işitsel ve yazılı çeşitli içeriklerle desteklemek gerekmektedir.
8. Görsel malzemeler açık, anlaşılır ve kafa karışıklığına izin vermeyen nitelikte olmalıdır.
9. Anlatılan dersin içeriği hem kendi içinde hem de diğer konularla bağlantılı olmalıdır.

Anlatılan konuların birbirleriyle olan bağlantıları ne kadar iyi verilirse; nesne, olay ve durumlar arasındaki ilişki ne kadar iyi kurulursa, dil öğretimi ile hedef kitlenin konuyu algılaması o denli birleştirici ve bütünleştirici olacaktır. Nesne, olaylar ve durum arasında bu türden bir bütünlük kurulması öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlar. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanacak malzemeler, olaylar, nesnelere hatta gramer özellikleri arasında bağlantı kurmaya yönelik hazırlanmalıdır.

10. Öğrenci tam olarak öğrendiği kavram ve kuralları algılamada her zaman aynı şekilde anlar ve hatırlar. Öğrencinin konuları hatırlaması ve her zaman kolayca algılayabilmesi için zaman zaman eski konular ile yeni konular arasında bağlantılar kurulup eski konuları hatırlatmaya unutulmasına izin verilememeye çalışılmalıdır.
11. Ders içinde kullanılmak üzere hazırlanan malzemeler gerçek hayattaki ölçü ve boyutlarına göre hazırlanmalıdır. Görsel malzemeler, bu tabiat kuralı göz önünde bulundurularak, gerçekçi bir şekilde hazırlandığı takdirde daha kolay algılanacaktır.
12. Hazırlanan malzemeler ve ders anlatımları tekrar eden bilgilerden değil öğrenciyi yeni kavramlar ve kurallar öğreten bilgilerden oluşmalıdır.

13. Geliştirilmek istenen beceriye yönelik der malzemesi hazırlanmalıdır. Okuma-anlama becerisini geliştirmeye yönelik bir malzeme hazırlanıyorsa becerinin yeterlik ve gerekliliğine uygun şekilde oluşturulmuş olmalıdır.

Özetle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğretilmesi amaçlanan dil bilgisi kuralı için hazırlanacak okuma malzemesi yukarıdaki başlıklarda açıkladığımız öğretim malzemesi geliştirme ilkeleri, yabancı dil öğretimi ilkeleri ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine özgü ilkeler ve öğretim malzemesinde bulunması gereken özelliklere göre hazırlanmalıdır. Dil bilgisi öğretiminin gerçekleştirilmesi için hazırlanan okuma malzemesi verilecek dil bilgisi yapısını öğrenciye basit ve anlaşılır bir şekilde sunan, öğrencinin dil bilgisi yapısına ilgisini artıran, ayrıntılarla öğrenciyi sıkmayan, çeşitli duyu organlarına hitap eden, öğrencinin zihnini öğrenmeye açık hale getiren, düzeye uygun, güncel ve kullanışlı bir malzeme olarak tasarlanmalıdır.

4. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ OKUMA MALZEMESİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

4.1. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA- ANLAMA BECERİSİ

4.1.1. Okumanın tanımı

TDK'nin internet sitesinde yer alan *Büyük Türkçe Sözlük*'te okumanın birinci anlamı 'bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek olarak verilmektedir. İkinci anlamı ise yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek' olarak açıklanmaktadır⁹ (Erişim Tarihi: 27.02.2019). Bu tanımlarda yazılan sembolleri çözümlme ve bu sembollerden anlam çıkarabilme anlamları üzerinde durulmaktadır. Gerek yabancı dil öğretimi gerekse Türkçe öğretimi alanındaki çalışmalarda bunlardan farklı ya da bunlara ek tanımlar da mevcuttur. Hasırcı'ya göre okuma, okurun yazılı simgelerden yola çıkarak bir metni anlama ve anlamlandırabilme becerisidir: sözcükleri, tümceleri ve diğer dilsel yapıları görme, algılama, kavrama sürecidir (2016, s. 115). Okuma becerisi pek çok farklı şekilde tanımlanmış olsa da en temel anlamda yazılı malzeme üzerinde gerçekleşen etkin ve bilişsel bir sistem olarak nitelendirilmektedir (Razı ve Razı, 2014, s.373-374; Chastain, 1988). Fry (1997, s. 4) okumayı 'yazılı dilden anlam elde etme' olarak nitelendirirken Grabe ve Stoller (2002) bu tanıma 'yazılı metinden çıkarılan anlamı bilgi ve beklentiyle eşleştirme'yi eklemiştir. Grabe ve Stoller daha sonraki çalışmalarda ise okumanın insan zihnindeki pek çok farklı görevlerine dikkat çekmiştir (Razı ve Razı, 2014, s. 377).

⁹http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5ccafc47c914f7.88680118

Demirel (2009, s. 109) ise okumayı bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği olarak tanımlamıştır. Bunun birlikte okumanın ‘gözlerin ve ses organlarının hareketleri ile zihnin yazılı sembolleri anlaması’ tanımını eklemiştir.

Okumanın belirli özellikleri vardır. Birincisi okunan metinden anlam çıkarmaktır. Okuma sonrasında kişi okuduğu metinden anlam çıkaramıyorsa bu okuma değildir. Yabancı dil öğretiminde bu tip okumalar yazılı sembollerin seslendirilmesinden ibaret olan okumalardır. Okunan kelimeler anlamlandırılmıyorsa sadece kelimeler seslendirilmiş olmaktadır. Bu bağlamda bir metni ya da metindeki sözcükleri anlamaksızın onları yalnızca telaffuz etmek okuma olarak görülmektedir. Metindeki sözcükleri anlamadan sadece doğru seslendirmek için okumak, okuma değildir. Başka birinin okuduğunu dinlemek veya anlamak da okuma sayılmaz. Yabancı dil sınıflarında öğretmenlerin bir metni okuması ve öğrencilerin de bunu dinlemesi ve anlamaya çalışması öğrencilerin okuma becerisini değil dinleme-anlama becerisini geliştirmeye yönelik olacaktır (Demirel, 2009, s. 109).

Görüldüğü gibi pek çok farklı tanımı olan okuma kullanıldığı bağlama göre anlam değiştirmektedir. Harflerin bir araya getirilerek seslendirilmesi, seslendirmenin sonucunda oluşan metnin algılanması, algılanmanın sonucunda da metnin anlamlandırılması okumanın farklı açılardan tanımlanmasını sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma ile AOB metnindeki dört beceriden biri olan okuma-anlama olarak ele alınmaktadır. Ders sürecinde kitaplarda yer alan metinlerin sadece sesli bir şekilde okunması değil, okunan metnin içeriğinin anlaşılması da önemlidir. Dil öğretiminde okuma ve dinleme metinleri aynı zamanda dilin yapısına ait öğeleri öğrencilere göstermek ve kavratmak amacıyla da kullanılmaktadır. Farklı dil yapıları metinlerde temalarla harmanlanarak öğrencinin dil unsurlarını bağlamında görmesi sağlanmaktadır.

4.1.2. Okuma Metni Türleri

Bütün dünyada eğitim, derse yardımcı yazılı kaynaklardan bağımsız düşünülmemektedir. Herhangi bir eğitim veya öğretim söz konusu olduğunda öğretmenlerin ve öğrencilerin ders sürecini takip etmesini sağlayan yazılı kaynaklar oluşturulmakta ve belirli bir plan dâhilinde bu kaynaklardan yararlanılmaktadır. Bu kaynakların içeriği maddelerle verilen bilgiler, formüller, resimlerden oluşabildiği gibi metinlerden de oluşabilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde derslerde öğrencilerin ve öğretmenlerin kullanabilmesi amacıyla genellikle ders kitabı ve çalışma kitabı olmak üzere iki kitap bulunmaktadır. Bu kitaplar AOB metnine göre düzenlenip okuma, dinleme, konuşma ve yazma bölümlerinden oluşmaktadır. Okuma ve dinleme becerileri anlama becerileri içerisinde yer almaktadır. Bu becerileri öğretirken öğrencilerin anlama kabiliyetlerini geliştirecek okuma ve dinleme metinleri kullanılmaktadır.

Metin, dil öğrenmeyi kolaylaştıran araçların başında yer alır. Bir dili oluşturan yapı ve anlam unsurlarını en iyi metin ile görme ve anlama olanağına sahip oluruz. Bir dil metin olarak öğrenciye sunulduğunda dil anlamlı bir bütün olarak zihinde yer edebilir. Bir bağlamdan bağımsız kelime veya cümle kullanımı o kelimeleri ve cümleleri anlamamıza imkan tanımamaktadır. Metin, söylemlerin tek tek bir bağlam içinde bir araya gelmesiyle bize bütünü gösterir (Şimşek, 2011, s. 43).

Metin birbiriyle bağlantılı ifadelerin bir arada anlamlı bir bütün oluşturması ve parçadan bütüne, bütünden parçaya doğru anlamın korunması ile oluşur (Şimşek, 2011, s. 35). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinler farklı yabancı dil düzeylerine göre hazırlanmış bir bağlam çerçevesinde yazılan metinlerdir. Bu metinler oluşturulurken AOB metninin A1, A2, B1, B2 ve C1, C2 düzeylerinde kullanılması gereken temalar göz önünde bulundurulmaktadır. Alanda kullanılan kitaplarda okuma ve dinleme metinleri diyalog, anı, hatıra, gezi yazısı veya denemelerden oluşmaktadır.

Temel düzeyde öğrencilerin anlayabileceği kolay ve anlaşılır dil yapıları ve kelimeler kullanıldığı gibi yüksek düzeyde de düzeye uygun uzunlukta, anlamsal yoğunluğu olan içeriği kuvvetli metinler kullanmak gerekir. Orta düzeyde ise anlamsal yoğunluğu artan okuma metinleri tercih edilmelidir. Düzeye uygun metinler yazarken öğrencilerin dil düzeylerinin yanında yaş grupları ve yaş

gruplarına göre ihtiyaçlarına da dikkat edilmelidir. Bu şekilde yabancılara Türkçe öğretimi alanında daha kaliteli ve içeriği zengin metinler oluşturulabilir. (Şimşek, 2011, s. 45).

Okuma metinleri belirli bir amaçla bir plan ve düzen içinde yazılan ve bir mesajı ya da aktarılmak istenen bir bilgiyi içinde barındıran yazılardır. Genel anlamda edebi ve öğretici metinler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. ‘Öğretici metinler gerçek yaşam ile bağlantılı ve günlük yaşamda faydalı metinlerdir. Edebi metinlerde ise gerçeklik aranmayabilir.’ (Şimşek, 2011, s. 37). Edebî metinler sanatçıların duygu, düşünce ve hayallerini güzel ve etkili biçimde anlatmasıyla oluşan metinlerdir. Bunlar şiir, masal, destan, hikaye, roman, tiyatro, karagöz ve ortaoyunu gibi sıralanabilir. Öğretici metinler günlük hayatın gerçeklerini, tarihi olayları, felsefî düşünceleri ve bilimsel gerçekleri anlatan metinlerdir (Günday 2015, s. 181).Eğitim-öğretim sahasında pek çok farklı disiplinde bilgi aktarımı, anlama, yorumlama ve değerlendirme gibi amaçlarla okuma metinlerine başvurulmaktadır. Öğretilmek istenen konuyu veya aktarılmak istenen bilgiyi yazılı bir şekilde bir plan dâhilinde öğrencilere sunmak okuma metinleri ile mümkündür. ‘Yazılı metinler olan okuma metinleri düzenlenme şekillerine göre roman, hikâye, makale, fıkra anı, şiir vb. olarak adlandırılmaktadır.’(Güneş, 2013).

Dil öğretiminde kullanılan metinler ise edebi, üretilmiş, özgün ve özel metinler olarak sınıflandırılmaktadır. Bunun yanında öyküleyici, bilgilendirici ve şiir gibi sınıflandırmalar da bulunmaktadır. Öyküleyici metinler hayatımızı ve düşünce yapımızı zenginleştiren roman, masal, öykü gibi yazılardır. Bilgilendirici metinler olarak da adlandırılan öğretici metinlerin yapıları neden-sonuç, olumlu-olumsuz karşılaştırmalar, sıralamalar, açıklama, sorun-çözüm, inceleme, delil sunma gibi yapılardan oluşabilmektedir. Bunlar makale, eleştiri, deneme, gezi yazısı, röportaj vb. türlerdir. Öğretici metinlerin anlatımı yalın, anlaşılır ve açıktır. Anlatımı güçlendirmek için örnek, tanım ve karşılaştırmalara yer verilir (Günday, 2015, s. 181).Bu sebeple temel düzeyde dil öğretim kitaplarında öğretici metinlerin kullanılmasının daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Tarihi süreçte edebi metin kullanımının önceki dönemlerde daha önemli olduğunu görmekteyiz. Günümüzde ise bu edebi metinlerin yerini dil öğretimi içi hazırlanmış

üretilmiş, özgün ve özel metinlerin aldığını görmekteyiz. Türkçe öğretiminde de son yıllarda edebi metinlerden çok yeni müfredatta yazılı sözlü ve görsel metinlere, özellikle şiir, öyküleyici ve bilgilendirici metinlere yer verildiği görülmektedir (Güneş, 2013).

Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde okuma metinlerini Türk kültürünün aktarımı, sosyal hayatın bir temsilinin oluşturulması ve gösterilmesi, sözcük öğretimi gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

Bunların yanında bir okuma metni ve sonrası etkinliklerle öğrenci dil bilincini kazanmakta, farklı türlerdeki metinleri okuyarak Türkçenin çeşitli yapılarını kullanmayı öğrenebilmektedir. Ayrıca okuma metinlerindeki söz varlığını tanımaktadır. Öğrencinin dile hâkimiyeti ve duygu ve düşüncelerini ifade edebilme yeteneği de gelişmektedir. Okuma metinleriyle öğrendiği bilgileri pekiştirme ve yeni bilgilerle birleştirebilme imkânına sahip olmaktadır. (Şimşek, 2011, s. 40).

Güneş (2013, s. 3-4) 1900’lü yıllardan itibaren günümüze kadar olan süreçte dil öğretiminde kullanılan metinleri edebi, üretilmiş, özgün ve özel metinler olarak sınıflandırıldığını söylemiştir. Dil öğretiminde seçilen metinlerin yaklaşım ve yöntemlere göre farklılık gösterdiğini de eklemiştir. Geleneksel, davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı yaklaşımların uygulandığını, bu yaklaşımların da amaç, yöntem, teknik ve metin türü açısından farklılık gösterdiğini söylemiştir. Buna göre;

- Geleneksel dil öğretimi yaklaşımlarında dil bilgisi kuralları, kelimeler, atasözleri, edebiyat ve genel kültür öğretimine ağırlık verilmiş,
- Davranışçı yaklaşımda dil bir davranış olarak ele alınmış, dil öğretimi, taklit, ezberleme yoluyla gerçekleştirilmiş,
- Bilişsel yaklaşımda “Dil, iletişim aracıdır.” görüşünden hareketle 1950’li yıllara doğru dilin günlük hayatta kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmış, bu yüzden özgün metinlere geniş yer verilmiş,
- Günümüzde ise yapılandırıcı yaklaşımda “Dil, bir sosyal etkileşim aracıdır.” görüşü kabul görmektedir. Bu nedenle dil öğretiminde çeşitli etkinlikler, görevler ve projelerle öğrencinin zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu süreçte özgün ve özel metinlere yer verilmektedir.

Günümüzde ise yapılandırıcı yaklaşımla birlikte ‐Dil, sosyal bir etkileşim aracıdır.‑ görüşünden hareketle etkinlik, görev ve projelere geniş yer verilmiş, etkinliklerde özgün ve özel metinler kullanılmaya başlamıştır.

Günümüzde bu alanda ders kitaplarında kullanılan okuma metinlerine baktığımızda genellikle öğrencilerin düzeylerine uygun kelime ve yapı bilgisini vermek üzere kitapların yazarları tarafından oluşturulmuş metinler karşımıza çıkmaktadır. Bu metinler ele alınan tema, verilmek istenen dil bilgisi yapısı ve kelime bilgisi açısından edebi veya öğretici metinler olabilmektedir. Ancak temel düzeyde öğrencinin dil bilgisi ve kelime kazanımı günlük ihtiyaçlarına yönelik olduğu için içerik olarak bilgi ile donatılmış öğretici metinler çoğunluktadır.

Edebî metinler duygu düşünce ve hayallerin insanda heyecan ve hayranlık uyandıracak şekilde ve estetik bir yapı içinde söylenmesi ve yazılması ile oluşan edebiyat ürünlerine denilmektedir. Bunlar genellikle sanat yönü öne çıkan, okuyucunun duygu, düşünce ve hayal dünyasına yönelen, mecazlı ifadeler kullanılan, anlatıma çağrışım ve duygu kazandırılarak okuyucunun farklı anlamlar çıkarması amaçlanan metinlerdir. Ait olduğu toplumun sosyal ve kültürel özelliklerini taşıyan, genellikle kurmaca (tasarlanmış) olan bu metinlerde sanatsal bir dil kullanılmakta, mecaz ve yan anlamlara geniş yer verilmektedir. Kelimeler, günlük hayatta kullanılan alışılmış anlamlarıyla değil, yazarın okuyucuya sunmak istediği yeni anlamlarla kullanılmaktadır. Bu nedenle okuyucunun edebî tarzlar, söz ve terkipler hakkında ön bilgiye sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde kelimelerin içine gizlenen düşünceleri anlaması zor olmaktadır (Güneş, 2013, s. 4).

4.1.3. Okuma Stratejileri

Metinlerden en doğru yargıların çıkarılabilmesi ve okuyucu ile metin arasındaki iletişimin verimli bir şekilde sağlanması için okuma stratejilerinin bilincinde olmak önemlidir. Okuma eyleminin sadece metin üzerinde göz gezdirme sürecinden çok bilişsel bir farkındalıkla tespit edilmesi metni doğru şekilde değerlendirme açısından gereklidir (Gök, 2017, s. 16).

Okuma stratejileri, okurun bir işi nasıl düşüneceğini, okuduklarını nasıl anlamlandıracaklarını ve anlamadıkları zaman ne yapacaklarını belirtir. Okur tarafından kullanılan bu tür stratejiler hem okuma anlamayı güçlendirir hem de okumadaki başarısızlıkların üstesinden gelinmesine yardımcı olur (Şahin, 2010, s. 71).

Oxford, (1989) dil becerilerine göre stratejileri bellek ve bilişsel stratejiler olarak iki grupta incelemiştir. Bu inceleme kapsamında bellek stratejilerini de dört alt grupta irdlemiştir. Bunlar; “zihinsel bağ kurma, ses ve imgelere başvurma, eylemi harekete geçirme ve mekanik teknik kullanımı”dır. Bilişsel stratejiler ise şu şekilde bölümlendirilmiştir; “uygulama, ileti alma ve gönderme, çözümlenme ve usamlama, girdi ve çıktı için yapı oluşturma stratejileri”dir. Bellek stratejileri düzenleme, ilişkilendirme ve yineleme gibi ilkeler içeren ve anlama odaklanan stratejiler olup bilişsel stratejiler ise yinelemeden, ifadelerin çözümlenmesine ve özetlemeye kadar pek çok strateji içermektedir. Yeni bir dili öğrenmek için düzenlemelerin ve bağlantıların öğrenci için anlaşılır nitelikte olması ve yinelenecek malzemenin özellikli olması gerekliliğini dikkate aldığımızda bellek stratejilerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bilişsel stratejilerin ise ortak bir işlevi olup bu ortak işlev de hedef dilin öğrenci tarafından düzenlenmesi ya da aktarımıdır. Oxford’un dil becerilerine göre stratejileri bellek ve bilişsel olarak ayırması dil öğrencisinin öğrenme sürecinde önce bilgiyi alması (bellek stratejileri) ve daha sonra aldığı bilgiyi kullanması ve üretime geçmesi (bilişsel stratejiler) biçiminde dilin zihinsel işlenmesini betimlemektedir (Şahin 2010, s. 71-72).

Okuduğunu anlama sürecinde kullanılan stratejiler genel anlamda okuma öncesi, okuma esnası ve okuma sonrasında kullanılan stratejiler olarak sınıflanmaktadır. Dündar ve Balcı (2017, s. 261) farklı araştırmalarda küçük değişikliklerle değerlendirilen okuma stratejilerini Paris, Wasik ve Turner (1996) şu şekilde aktarmaktadır:

Okuma Öncesinde Kullanılan Stratejiler:

- İyi fiziksel ortam oluşturma
- Okuma amacını belirleme
- Önbilgilere ulaşma

- Başlık hakkında sorular sorma
- Kavram haritası oluşturma
- Ana düşünceyi tahmin etmek için metni tarama
- Metni tarayıp başlıkları, resimleri ve alt başlıkları değerlendirme
- Bilgileri gözden geçirme
- Metin türünü ve tarzını (üslubunu) tespit etme
- Konu hakkında ne bilindiğini ifade etme
- Okunacak metinde neler olabileceğini tahmin etme

Okuma Esnasında Kullanılan Stratejiler:

- Okuma ile birlikte anlamayı kontrol etme
- Ana düşünceyi bulma
- Metinden anlamlar çıkarma
- Metin türünün kalıplarını tespit etme
- Konuşma çizgilerine bakma
- Yeni kelimeleri kontrol etme (not alma).
- Her paragrafın ana fikrini tahmin etme
- Metni yorumlama
- Okunan metinle ön bilgileri karşılaştırma
- Öğrenilen bilgilere değer biçme
- Metni yeniden okuma veya metnin üzerinden geçme

Okuma Sonrasında Kullanılan Stratejiler:

- Metin ve yazarı kişisel olarak eleştirme
- Okuma öncesindeki beklentilere dönüp gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol etme
- Notları, yorumları ve altı çizilen yerleri gözden geçirme
- Metinden çıkarılan anlamı ifade etme
- Bilgileri bir araya toplayıp pekiştirme
- Bilgileri gözden geçirme

Okuma öncesi kullanılan stratejiler sınıf içerisinde öğretmenin yönlendirmesi ile yapılabilecekleri konu alan etkinliklerdir. Bu stratejiler ile öğrencinin dikkati konuya çekilerek öğrenilecek konu sezdirilmektedir. Böylece konuya adım adım giriş yapılmış olmaktadır. Okuma esnası ve okuma sonrası stratejiler ise asıl öğretmenin verildiği ve kavratıldığı etkinliklerden oluşmaktadır. Okuma metinlerinden oluşan bir dil öğretim malzemesinde öğretilmek istenen dil bilgisi konuları ile ilgili sorular yöneltilecek, metin içindeki cümlelerin anlamlarına dikkat çekilerek, başlıktan hareketle tahminlerde bulunularak kelimeler veya cümleler arasında bağlantılar kurularak dil bilgisini destekleyici okuma metinleri geliştirilebileceği düşünülmektedir.

4.1.4. Okuma Teknikleri

Okuma stratejileri okuma etkinliklerini daha etkili hale getirmek için takip edilen öğrenme yollarıdır. Bu stratejilerin sonuca ulaşması için bazı tekniklerin uygulanması gerekmektedir. Okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası uygulanan stratejilerin her birinin kendine özgü teknikleri de bulunmaktadır. Bu teknikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

Okuma Öncesi Teknikler (Gök, 2017, s. 18; Güneş, 2014, s. 143):

- Ön bilgileri harekete geçirme
- Tahmin etme
- Okuma amacını belirleme
- Metni tanıma ve yöntem belirleme
- Metni hızlıca gözden geçirme

Okuma Sırası Teknikler (Gök, 2017, s. 19-21; Güneş, 2014, s. 144-145):

- Kelime Tanıma Teknikleri
- Çok az geçen kelimeleri tanıma teknikleri
- Cümlede bağ kurma teknikleri
- Paragraflar arası bağ kurma teknikleri
- Metin okuma teknikleri

- Metin anlama teknikleri
- Bilgiyi yapılandırma teknikleri

Okuma Sonrası Teknikler (Gök, 2017, s. 21; Lachapelle, 2006 akt. Güneş, 2010, s. 146)

- Metni değerlendirme teknikleri

Yukarıda sıraladığımız okuma teknikler herhangi bir alanda yazılan okuma metninin daha iyi anlaşılması, metinde verilmek istenen konunun kavranması, metinde yer alan terimlerin kelimelerin ve kelime gruplarının, mecaz anlamlı ifadelerin anlaşılması gibi amaçlarla okuma-anlama etkinliğini tamamlamak amacıyla kullanılmaktadır. Okuma metinleri sadece anlama veya bir mesaj iletme amacıyla değil bir dil yapısını öğretmede de kullanılabilir. Dil öğretimi etkinliklerinde okuma metinleri öğretilen yabancı dile ait dilsel yapıların öğretildiği metin olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bir dil öğretiminde, özellikle temel düzeyde kullanılan okuma metinleri, metnin ana fikrinin, konusunun veya mesajının anlaşılmasını sağlamaktan çok; metinde yer alan dil öğeleri olan kelimeler ve dil bilgisi yapılarının anlaşılmasını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu neden kullanılacak teknikler öğrenciyi bu amaçlara yönlendirecek şekilde kullanılmalıdır. Öğreneğin okuma sırası etkinliklerden cümleler arası bağ kurma tekniği öğrencinin öğrendiği kelimeleri ve fiiller öğrendiği dil bilgisi kuralını kullanarak Türkçe cümleler kurabilmesini sağlamak amacıyla kullanılmalıdır. Bir başka örnekle açıklayacak olursak, okuma sonrası metin anlama teknikleri öğrencinin verilmek istenen kelimeler ve dil bilgisi yapılarını anlayıp anlamadığı görmek veya bu konuları pekiştirmek amacıyla hazırlanan etkinlikler hazırlanarak kullanılmalıdır.

4.2. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA ETKİNLİKLERİ

AOB metninde dil öğretim yaklaşımlarından Eylem Odaklı Yaklaşım benimsenmiştir. Bu sebeple dil öğretiminde öğrenciyi bazı görevler verilerek bu görevleri yerine getirmesi; böylece öğretilmek istenen konuyu öğrenmesi beklenmektedir. Bu görevler etkinliklerden oluşmaktadır. Çünkü AOB metnine göre:

Dil öğrenmeyi de içine alan dil kullanımı, hem genel anlamda yetenekler hem de özel olarak iletişimsel dil yetenekleri geliştiren bireyler ve sosyal aktörler olarak kişiler tarafından gerçekleştirilen eylemleri kapsar. İnsanlar, görevleri yerine getirmek için en uygun görünen stratejileri harekete geçirerek, spesifik alanlardaki temalarla ilgili metin üretme ve/veya almaya yönelik dil süreçlerini içeren dil etkinliklerine katılmak için çeşitli bağlamlarda ve şartlarda ve çeşitli sınırlamalar altında ellerindeki yeteneklere başvururlar. Katılımcıların bu eylemleri yönetmeleri sonucunda yetenekleri ya pekiştirilmiş olur ya da değişikliğe uğrar. (AOB, 7).

Başvuru metnindeki bu açıklamadan hareketle dil öğretiminde öğrencilere verilen görevlere ağırlık verilmektedir. Bunun için gerek ders kitaplarında gerekse derslerin işlenişinde etkinlikler yer almaktadır. Aşağıdaki başlıkta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma ve dil bilgisi etkinlikleri ele alınmıştır.

4.3. DERS KİTAPLARINDA KULLANILAN OKUMA VE DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarının içerikleri AOB göz önünde bulundurularak dört dil becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır. Bu ders kitaplarını programları ve içerikleri farklılık gösterebilmektedir. Ancak genel olarak öğrencinin dil düzeylerine göre sahip olması gereken anlama ve anlatma becerilerini geliştirebilmek üzere hazırlanmıştır. Bu sebeple içerikte ders kitaplarında okuma metinleri genel olarak öğrenciye kazandırılmak istenen dil bilgisi konularının gösterilmesi ve açıklaması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu ders kitaplarında kullanılan metin sayısı, metin türü; metin ve dil bilgisi ile ilgili etkinlikler çeşitlilik göstermektedir. Genel olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında öğrencilere bilgiyi sunma amacıyla dil öğretimi için hazırlanmış özel metinler ve içeriği dil öğretimine göre düzenlenmiş veya sadeleştirilmiş özgün metinlerden oluşmaktadır. Bunların yanında gezi yazıları, mektup, e-posta, biyografi gibi metinlerden de yararlanılmıştır.

A1 düzeyinin, dil öğrencileri için bir ders malzemesi hazırlamak, okuma veya dinleme metni yazmak ve bunlara uygun etkinlikler hazırlamak, öğrencinin kelime ve dille ilgili

bilgi birikiminin çok az olması sebebiyle en çok zorlanılan düzey olduğu düşünülmektedir. Okuma metinleri açısından özgün bir malzeme hazırlanması durumunda metnin aslına bağlı kalabilmek, anlamsal ve yapısal olarak aslından kopmamak için dikkatli ve özenli bir çalışma gerekmektedir. Bu sebeple genel olarak ders kitapları için yazılmış verilmek istenen konuyu ele alan özel metinlere A1 düzeyindeki kitaplarda daha çok rastlanmaktadır. Aşağıda daha önce dil bilgisi ve temalar açısından incelediğimiz üç ders kitabının okuma metinleri açısından incelendiği tablolar ve bu tabloların yorumları yer almaktadır:

Tablo 4: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi

Tabloda İstanbul Yabancılar için Türkçe A1 düzeyi ders kitabında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Bu kitapta okuma metin türlerinden özel metinlere yer verildiği sadece bir tane özgün metnin bulunduğu görülmektedir.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı	Metnin Başlığı	Metnin Türü	Dil Bilgisi Kuralı	Okuma Sonrası Dil Bilgisi Etkinliği	Açıklama	Sayfa No.
1. metin	Tanışma	Özel Metin	“Senin adın/Sizin adını ne? Nasılsın/ız? Ne var ne yok? Ne haber?” tanışma kalıplarının öğretimi	Yok	Bağımsız Diyaloglar	8-9
2. Metin	Tanışma	Özel Metin	“Memnun oldum. Nerelisin/iz? Hoş geldiniz/Hoş bulduk” tanışma kalıplarının öğretimi	- Diyalog düzenleme/sıralama - Eşleştirme - Diyalog tamamlama	Diyalog	9

3. Metin	Sınıf	Özel Metin	Bu ne? Bu kim? Bu/Şunlar/Onlar Çoğul eki mI? soru edadı	- Cümle oluşturma - Gruplandırma - Tamamlama		14
4. Metin	Okul	Özel Metin	Bulunma Durumu Var/yok	- Soru-cevap - Hata Düzeltme - Tamamlama - Resimle eşleştirme		22
5. Metin	Kaç?	Özel Metin	Sayılar Sıra Sayı Sıfatları	- Resim - Diyalog eşleştirme - Soru-cevap - Tamamlama	Bağımsız Diyaloglar	27
6. Metin	Neredesin?	Özel Metin	İsim Cümleleri	- Doğru - Yanlış - Tama	Bağımsız Diyaloglar	31

				mlama - Soru- cevap		
7. Metin	Mağazalar	Özel Metin	Genel tekrar	- Soru- cevap		34
8. Metin	Bir Günüm	Özel Metin	Şimdiki Zaman	-Soru- Cevap -Boşluk Doldurma - Tamamlam a		39
9. Metin	Sosyal Gruplar	Özel Metin	Yönelme Durumu Ayrılma Durumu	-Boşluk Doldurma - Tamamlam a -Doğruyu Seçme		43
10. Metin	Hafta Sonu Ne Yapıyorsu n?	Özel Metin	-mAk istiyorum	-Soru- cevap - Tamamlam a	Diyalog	47
11. Metin	Öğrenciler	Özel Metin	Genel Tekrar	Yok		48
12. Metin	Benim Ailem	Özel Metin	İyelik Ekleri	- Doğru -yanlış - Tahmi		53

				<ul style="list-style-type: none"> n etme- yazma - Tama mlama - Eşleşt rme - Doğru olanı seçme 		
13. Metin	Benim Sınıfım	Özel Metin	<p>Nerelisiniz?(-II).</p> <p>-cA(anadili /yabancı dil).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Doğru- yanlış -Tablo doldurma - Tahmin etme- yazma - Soru- cevap 		56
14. Metin	Sevgili Ailem	Özgün Metin	<p>Kendi</p> <p>Hepsi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Soru- cevap - Doğru -yanlış - Var- yok - Tama mlama - Doğru yu seçme 	E-posta	59
15. Metin	Aileler	Özel	Genel Tekrar	<ul style="list-style-type: none"> - Doğru 		64

		Metin		-yanlış		
16. Metin	Ne zaman?	Özel Metin	Saat kaç? Saat kaçta? -DAn...-A kadar	- Diyalogda arama-bulma - Tamamlama	Bağımsız Diyaloglar	68
17. Metin		Özgün Metin	Saat kaç? Saat kaçta? -DAn...-A kadar	- Soru-cevap	Dil Kursu İlanı-Bu metin bir önceki metnin etkinliğidir.	70
18. Metin	Bayramlar	Özel Metin	- DAn önce/- DAn sonra - mAdAn önce/- DIktAnsonra	- Gruplandırma - Tamamlama - Bağımlı yazma		73
19. Metin	Özel Günler	Özel Metin	-Dir -DAn beri	- Başlık yazma - Var-yok - Tamamlama		77
20. Metin	İlginç	Özel	Genel Tekrar	-Soru-		78

	Festivaller	Metin		cevap		
21. Metin	Akrabaları m	Özel Metin	Belirtili İsim Tamlaması Belirtisiz İsim Tamlaması	- Metne göre yazma - Tama mlama - Kelim e Yerleş tirme		82
22. Metin	Bizim Mahalle	Özel Metin	-ki/Daki	-Doğru- Yanlış		87
23. Metin	Hastayım	Özel Metin	En/Daha	- Form doldur ma - Tama mlama	Diyalog	91
24. Metin		Özel Metin	Genel Tekrar	- Tama mlama		94

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1* ders kitabında toplamda 24 okuma metni bulunmaktadır. Bu metinler özel ve özgün metinlerden oluşmaktadır. Bu metinler diyaloglar veya paragraflardan oluşup gezi yazısı biyografi, köşe yazısı gibi özgün materyallere hiç yer verilmemiştir. Bu kitabın en önemli özelliği ünitelerde öğrenciye verilmek istenen dil bilgisi kurallarının öncelikle okuma metinleri ile öğrencilere sunulmasıdır. Her bir dil bilgisi konusundan önce metinler verilerek öğrencinin dil bilgisi kuralını bağlamında görmesi sağlanmaktadır. Daha sonra metne bağlı klasik sorular, doğru-yanlış soruları, eşleştirme ve tamamlama soruları ile etkinlikler sunulmaktadır. Her metinden sonra öğretilmek istenen dil bilgisi konusu açıklanarak bu konu ile ilgili kelimeleri ve cümleleri tamamlama etkinlikleri ve eşleştirmeler gibi etkinliklerle konu anlatımı tamamlanmaktadır. Her bir dil bilgisi

konusunun bir metinde işlendiği görülmektedir. Bir dil bilgisinin başka bir metinle pekiştirilmediği, başka bir metinde gösterilmediği de belirlenmiştir. Ancak öğrencinin öğrendiği dil bilgisi yapısı bir sonraki metinde yer verilerek öğrencinin önceki konuyu unutmaması ve kullanmaya devam edebilmesi sağlanmaktadır.

Tablo 5: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel Seviye Ders Kitabı (A1).Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi

Tabloda Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel Seviye ders kitabındaki A1 düzeyi için hazırlanan metinlerin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Özgün ve özel metinlerden yararlanıldığı görülmektedir. Özgün metinler öğrencinin günlük hayatta karışılacağı tablo, form, gazete yazıları gibi metinlerden oluşmaktadır.

Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Temel Seviye Ders Kitabı (A1).	Metnin Başlığı	Metnin Türü	Dil Bilgisi Kuralı	Okuma Sonrası Dil Bilgisi Etkinliği	Açıklama	Sayfa No.
1. metin	Nerede?	Özel Metin	Bu/Şu/O/Bu nlar/Şunlar/ Onlar Burası/Şuras ı/Orası İsim Cümleleri mI?	- Tamamlama - Resim-Diyalog - Eşleştirme	Bağımsız Diyaloglar	13
2. Metin		Özgün Metin	Sayılar Sıra sayı sıfatları	- Soru-cevap	Tabela	14
3. Metin	Haydi Tanışalım	Özel Metin	İsim Cümleleri	- Diyalog tamamlama - Kelime Yerleştirme		15

				- Tamamlama		
4. Metin	Manavda	Özel Metin	Var/Yok	- Doğru-yanlış - Soru-cevap - Diyalog tamamlama	Diyalog	16
5. Metin		Özel Metin	Şimdiki zaman	- Bağımlı Yazma		21
6. Metin	Şehir Uyanıyor	Özel Metin	Bulunma Durumu Yönelme Durumu Ayrılma Durumu	- Gruplandırma - Tamamlama		24
7. Metin	Hobiler	Özel Metin		- Doğru-Yanlış - Eşleştirme		26
8. Metin	Nurten Hanım'ın Hobisi	Özel Metin	-DAn yapmak	- Tamamlama - Eşleştirme - Kelime yerleştirme		27
9. Metin	Cumartesi Planı	Özel Metin	Saatler	- Tablo doldurma	Diyalog	30
10. Metin	Yayın Akışları	Özgün Metin	-mAdAn önce/- DIktAn sonra	- Soru-Cevap		31
11. Metin	Aile Fotoğrafı	Özel Metin	İyelik Ekleri	- Tablo İşaretleme - Kelime Yerleştirme		32

				- Tamamlama		
12. Metin	Arkadaşım Emre	Özel Metin	İyelik Ekleri	- Doğruyu Seçme - Paragraf Sıralama		35
13. Metin	Köyde ve Şehirde Hayat	Özel Metin	Ad tamlamaları	- Soru-Cevap	Dil bilgisi etkinliği yok.	39
14. Metin	Başkentler	Özel Metin	Zincirleme Ad Tamlamadı	- Resim-metin eşleştirmesi - Tamamlama		41
15. Metin	İstanbul	Özel Metin	Genel tekrar	- Doğru-Yanlış - Eşleştirme	Dil bilgisi etkinliği yok.	42
16. Metin	Öz geçmişim	Özgün Metin	Geçmiş Zaman	- Form Doldurma	Form	46
17. Metin	Bayan Taksici	Özgün Metin	İsim Cümlelerine Geçmiş Zaman	- Var-yok - Hata Düzeltme	Röportaj	47
18. Metin	Yıldız Kenter	Özgün Metin	İsim Cümlelerine Geçmiş Zaman	- Doğru-yanlış - Tamamlama	Biyografi	49
19. Metin	Ben Çocukken	Özel Metin	Şimdiki Zamanın Hikayesi	- Tamamlama		52
20. Metin	Geçmişte	Özel	Geçmiş	- Soru-Cevap - Tamamlama		53

	Günümü ze	Metin	Zaman Şimdiki Zamanın Hikayesi			
21. Metin	Anneann emin Fotoğraf Albümü	Özel Metin	Geçmiş Zaman Şimdiki Zamanın Hikayesi	- Tamamlama		54
22. Metin	Gıda Alışveriş inde	Özel Metin	Emir Kipi	- Soru-cevap - Kelime Yerleştirme		58
23. Metin	Çınar Restoran -Menü	Özel Metin / Özgün Metin	-II X sIz	- Soru-cevap - Tamamlama - Doğruyu Seçme	Diyalog ve menü metni	60-61
24. Metin	Nasıl Alışveriş Yapıyoru z?	Özel Metin	Genel Tekrar	- Doğru-Yanlış	Dil bilgisi etkinliği yok.	63
25. Metin	Bir Gezginin Gözüyle Mutfak Kültürü ve Sağlığım ız	Özgün Metin	En/Daha	- Soru-cevap - Tabloya göre cevaplama	Coşkun Aral'ın Köşe Yazısı	64

26. Metin	Uzmanın da Kaliteli Bir Hayat İçin 10 Emir	Özgün Metin	Emir Kipi -II X –sIz Genel Tekrar	- Eşleştirme	Osman Müftüoğlu 'nun Köşe Yazısı	66
27. Metin	Fotoğraf çıda	Özel Metin	Belirtme Durumu	- Doğruyu Seçme	Diyalog	69
28. Metin	Yardım İstiyoru m	Özel Metin	-ki/Daki	- Kelime Yerleştirme	Diyalog	76
29. Metin	Televizy onum Bozuk	Özel Metin	-ki/-Daki	- Tamamlama	Diyalog	76
30. Metin	İki Film Bir Roman	Özel Metin	- ki/-Daki	- Resim-Metin Eşleştirmesi	Kitap ve Film Özeti	79

Yukarıdaki tabloya göre Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe temel seviye ders kitabında A1 düzeyine denk gelen ilk altı ünite de toplam 30 okuma metni bulunmaktadır. Kitapta metin türü açısından çeşitlilik gözlenmektedir. Özgün metin türleri içerisinde köşe yazısı, mektup, film ve kitap özetleri de yer almaktadır. Dil bilgisi konularını ele aldığımız başlıktan hareketle Yeni Hitit kitabındaki dil bilgisi konularının İstanbul kitabına göre daha yoğun olduğu görülmektedir. Daha fazla dil bilgisi yapısının birbirinin üzere inşa edilerek bir sarmallık ilkesi ile öğrenciye sunulmuş olmasının okuma metinlerinde çeşitliliği sağladığı düşünülmektedir. Metinlerde çeşitliliğin yanında dil bilgisi etkinliklerinde de bir çeşitlilik bulunmaktadır. İstanbul Kitabından farklı olarak tablolara, var-yok sorularına yer verilmiştir. Bazı dil bilgisi konularının birden fazla

metinde işlendiği görülmektedir. Bazı metinlerde ise birbiriyle ilişkili iki farklı yapının ele alındığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi

Tabloda Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabındaki metinlerin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Buna göre okuma metin türlerinin çoğunlukla özel metinler olduğu ve bu metinlerinin çoğunun diyaloglardan oluştuğu görülmektedir. Metinler dil bilgisi öğretimi dışında kelime öğretimi için de kullanılmıştır.

Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı	Metnin Başlığı	Metnin Türü	Dil Bilgisi Kuralı	Okuma Sonrası Dil Bilgisi Etkinliği	Açıklama	Sayfa No.
1. metin	Adınız Ne?	Özel Metin	Tanışma -Sizin adınız ne? - Memnun oldum. - Nasılsınız?	- Diyalog Tamamlama	Diyalog	11
2. Metin	Sizi Tanıştırıyorum	Özel Metin	Tanışma - Nasılsın?	- Diyalog Tamamlama	Diyalog	12
3. Metin	Tanıştığımızı Memnun Oldum	Özel Metin	Tanışma - Sizin adınız ne? -Senin adın ne? - Nasılsınız?	Yok	Diyalog	12

			- Nasılsın?			
4. Metin	Öğrenci Hayatı	Özel Metin	Tanışma - Nerelisin/iz?	- Soru-cevap - Diyalog - Tamamlama	Diyalog	19
5. Metin	Günaydın	Özel Metin	Selamlaşma Var/yok	Yok	Diyalog	19
6. Metin	Boş Odanız Var Mı?/Resepsiyonda	Özel Metin	Kişisel bilgileri anlatma	- Form Doldurma	Diyalog	30
7. Metin	Ailemi Çok Seviyorum	Özel Metin	Belirsiz	Yok	Diyalog	35
8. Metin	Aile Bahçede	Özel Metin	Şimdiki Zaman	- Soru-cevap - Tamamlama		45
9. Metin	Maç Başlıyor	Özel Metin	Şimdiki Zaman	- Soru-cevap	Diyalog	46
10. Metin	Bilet Var Mı?	Özel Metin	Saat Kaç? Saat Kaçta?	- Metinde bulma	Diyalog	57
11. Metin	Murat Dün Neler Yaptı?	Özel Metin	Geçmiş Zaman	- Soru-cevap		58
12. Metin	Öncesi/Sonrası	Özel Metin	-DAn önce -DAn sonra	- Cümle yazma		59
13. Metin	Alışveriş Sepeti	Özel Metin	Ne kadar? Kaç lira?	- Tamamlama		67

14. Metin	Derya Kuzusu	Özel Metin	Ne kadar? Kaç lira?	Yok		68
15. Metin	Sevgili Günlük	Özgün Metin	Genel tekrar	- Bağımlı yazma	Günlük	69
16. Metin	Para	Özel Metin	Belirsiz	- Soru-cevap		71
17. Metin	Arkadaşım Derya	Özel Metin	Nerede?/Ner esinde?	- Doğru- yanlış	Diyalog	80-81
18. Metin	Üniversitem	Özel Metin		Yok		83
19. Metin	Muhtarlık Nerede?	Özel Metin	Emir Kipi Neresinde?	- Soru-cevap - Diyalog Tamamlam a	Diyalog	86
20. Metin	Pazardan Eve Kadar	Özel Metin	-DAn...-A kadar	- Soru-cevap		87
21. Metin	Haftalık Planımız	Özel Metin	Gelecek Zaman	- Soru cevap		89
22. Metin	Yemekte Neler var?	Özel Metin	Gelecek Zaman	- Tamamlam a	Diyalog	93
23. Metin	Öğretmen Olacağım	Özel Metin	Gelecek Zaman İsim Tamlamaları	- Soru-cevap		98
24. Metin	Öğrencim Ali	Özel Metin	Belirtili İsim Tamlaması	- Soru-cevap - Tamamlam a		99

25. Metin	Mesleğimi Seviyorum	Özel Metin	Belirtisiz İsim Tamlaması	- Soru-cevap - Tamamlama		100
26. Metin	Aile Sağlığı Merkezinde	Özel Metin	İyelik Ekleri	Yok		106
27. Metin	Doktorumuz , Tavşan Hanım	Özel Metin	İyelik Ekleri	Yok		108
28. Metin		Özel Metin	Yok	- Resim- Kelime Eşleştirmesi	Burada kelime öğretimi amaçlanmıştır.	109
29. Metin	Âmâ Ressam	Özgün Metin		- Çoktan seçmeli	Burada kelime öğretimi amaçlanmıştır.	111
30. Metin	Benim Sayfam	Özgün Metin	İsim Tamlamaları /Tekrar	- Form Doldurma	Web sitesi	113
31. Metin	Kuaförde	Özel Metin	İstek Kipi	- Konuşma - Diyalog tamamlama	Diyalog	113
32. Metin	Uçakta	Özel Metin	Belirsiz	Yok	Diyalog	122
33. Metin	Ben Kimim?	Özel Metin	Belirsiz	- Yazma		124
34. Metin	Hızlı Adam	Özgün Metin	-İncİ	- Soru-cevap	Biyografi	126
35. Metin	Sedat ve Ailesi Piknikte	Özel Metin	-II / Hava Durumu	- Doğru- Yanlış - Soru-cevap - Tamamlama		131

				a		
36. Metin	“ALO”nunH ikayesi	Özgün Metin	Yok	- Soru-cevap	Burada kelime öğretimi amaçlanmıştır.	138
37. Metin	En Ucuz Uçak Bileti	Özel Metin	En -DEn Daha	- Soru-cevap	Diyalog	140
38. Metin	Bilgisayar Size Ne Diyor?	Özel Metin	Yok	- Soru-cevap	Burada kelime öğretimi amaçlanmıştır.	144
40. Metin	Bilgisayar Size Ne Diyor?	Özel Metin	Yok	- Doğru- yanlış	Burada kelime öğretimi amaçlanmıştır.	145
41. Metin	Bilgisayar Konuşuyor	Özel Metin	-Dır -DAn beri	- Soru-cevap		149
42. Metin	Büyükada'd a Hafta Sonu	Özel Metin	Genel Tekrar	- Sıralama		157
43. Metin	Hafta Sonu Nereye Gidelim?	Özgün Metin	Genel Tekrar	- Soru-cevap	Gezi Planı	157
44. Metin	Doğa Yürüyüşü	Özgün Metin	Genel Tekrar	- Soru-cevap	Anı/Gezi Yazısı	158
45. Metin	Seyahat Acentasında	Özel Metin	Genel Tekrar	- Çoktan Seçme - Cümle Oluşturma		159
46. Metin	Melike'nin Yaz Tatili Planı	Özel Metin	Genel Tekrar	- Soru-cevap		162

48. Metin	Tatilde Yaptıklarım	Özel Metin	Genel Tekrar	- Doğru- yanlış		163
49. Metin	Tatili Çok Seviorum	Özel Metin	Genel Tekrar	- Diyalog tamamlama		164
50. Metin	Okul Gezisi	Özel Metin	Genel Tekrar	- Yazma		165
51. Metin	Bayram Günü	Özel Metin	Genel Tekrar	- Soru-Cevap - Var-Yok		166-167

Yukarıdaki tablo ve kitabın incelenmesinden elde edilen bilgilere bakıldığında Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabında metin sayısının incelediğimiz diğer iki kitaba göre oldukça fazla olduğu görülmektedir. Ancak okuma sonrası etkinlikler bakımından diğer iki kitabın daha zengin olduğu sonucuna varılabilmektedir. Yedi iklim Türkçe kitabında okuma metinlerinin üniteye öğretilmek istenen dil bilgisi konusuna göre yazıldığı ancak bu konuları pekiştirmeye yönelik etkinlik ve alıştırmalardan oldukça az yararlandığı görülmektedir. Bu sebeple Yedi İklim Türkçe kitabını kullanan öğreticinin ders öncesi hazırlık yapması veya ders sırasında dikkatinin yüksek olması gerektiği düşünülmektedir. Kitapta böyle bir durumla karşılaşılmasının sebebi dil bilgisi öğretiminden çok okuma-anlama ve kelime öğretimine odaklanması olarak yorumlanabilir.

Okuma metinlerinin türü açısından incelediğimizde diyaloglar olarak hazırlanmış özel metinlerin çoğunlukta olduğunu görmekteyiz. Bu kitapta kullanılan kişiler bütün sette aynı kişileri oluşturmaktadır. Kitabın temaları bu aile ve bu ailedeki kişilerin yaşadıkları üzerine kuruludur. Diyaloglara fazlaca yer verilmesinin sebebi olarak bir aile ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler üzerinden ünitelerin oluşturulmasının gösterilebileceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Dil öğrenmenin oldukça yaygınlaştığı ve birden fazla yabancı dilin öğrenildiği günümüzde bir dili öğrenebilmek için pek çok farklı yol bulunmaktadır. Yüz yıl öncesine kadar bir dil öğrenmek için sadece kâğıt, kalem ve kitaplar yeterliydi. Ancak günümüzde dil öğretiminde kullanılabilecek öğretim malzemelerinin bunlarla sınırlandırılmadığı görülmektedir. Geleneksel öğretim malzemelerinin yanında öğrencilerin beş duyu organına da hitap eden birçok modern teknolojik alete de ulaşmak mümkündür. Bu malzemeler ister geleneksel ders malzemesi olan kitaplar olsun ister son teknolojinin kullanıldığı bir öğretim malzemesi, her zaman bir yöntem ve tekniğe uygun olarak hazırlanmak zorundadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılacak bir öğretim malzemesi geliştirmede başvurulması gereken ilk kaynak da Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metnidir. Yabancı dil öğretimi için bir malzeme geliştirilmek istendiğinde bu başvuru metninden yararlanılarak bir yol çizmek mümkündür. Metinde temel dil beceri alanlarının her biri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar bulunmaktadır. Bir ders malzemesi hazırlanması için ele alınacak konuların temaları, takip edilmesi gereken program, içeriğin oluşturulması, dile ait yapıların öğretilmesi konularında yönergelere yer verilmektedir. Metin eylem odaklı yaklaşıma göre oluşturulup öğretimde etkinliklerden yararlanılması konusuna dikkat çekmektedir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin her birinin öğretilmesinde öğrenciye görevler verilerek etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması amaçlanmaktadır. Eylem odaklı yaklaşımla dil bilgisi öğretimi dil öğretiminin merkezinde olmamasına karşın tamamen göz ardı da edilmemiştir. Aksine temel beceri alanlarını destekleyen ve dil öğretiminin sağlam temeller üzerine inşasını sağlayan bir yardımcı beceri konumundadır. Bu sebeple Başvuru Metninde de dil bilgisi konusu ele alındığı fakat her bir dil düzeyi için öğretilecek dil bilgisi kuralını tek tek belirlemediği görülmektedir. Bunun yerine temel, orta ve yüksek düzeyde bir dil öğrencisinin düzeyine uygun ihtiyaçları doğrultusunda genel hatlar belirlenmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan kitaplar da AOB metnini temel olarak hazırlanmaktadır. Ancak Türkçenin en büyük eksiklerinden biri ortak bir dil

öğretim programının bulunmamasıdır. Bu sebeple hazırlanan kaynaklarda dört temel beceri ile ilgili hazırlanan etkinliklerde tema, içerik ve dil bilgisi konularının öğretilmesi konularında farklılıkların olduğu görülmektedir. Ortak bir program olmamasına rağmen yeni dil öğretim malzemeleri de yazılmaya devam edilmektedir. Bu malzemelerin bir bölümü üniversitelerin hazırladıkları TÖMER ders materyallerinden bir bölümü de okuma, dinleme, konuşma ve yazma beceri alanlarının desteklenmesi hazırlanan yardımcı kaynaklardır. Dil bilgisi ile ilgili kaynakların ise ya tercüme yoluyla kuralların öğretildiği kaynaklar ya da dil bilgisi kurallarının gösterilip boşluk doldurma ve tamamlama etkinlikleriyle pratik yaptırılmaya yönelik kaynaklar olduğu görülmektedir. Dil bilgisini başka bir beceri ile destekleyen kaynakların da oldukça az olduğu görülmektedir. Bu nedenle yeni malzemelerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Dil bilgisi öğretiminin okuma becerisi ile yapılmasının öğrencinin somut etkinliklerden hareketle dil bilgisine ulaşmasını sağlayacaktır. Bunun yanında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ilkelerinin uygulanabilmesi açısından en uygun beceri olduğu düşünülmektedir. Ders içerisinde kullanılmak üzere hazırlanacak okuma metinleri, içerik olarak öğrencinin bildiği, somut, kolay, yakın çevresinde karşılaşılabileceği, güncel kelimelerden başlayan; soyut, zor, kendisine uzak kelimeleri içeren metinler olmalıdır.

Türkçeyi yabancılara öğretmek için bir dil öğretim malzemesi hazırlamak demek dil öğretim ilkelerine, öğretim malzemesi geliştirme ilkelerine ve yabancılara Türkçe öğretim ilkelerine dikkat etmeyi gerektirmektedir. Dil bilgisini desteklemek amacıyla okuma malzemesi geliştirilirken öncelikle yabancı dil olarak Türkçe öğretim ilkelerine uygun özel metinler yazmak gerekmektedir. Sonrasında bu metinlerin yabancı dil öğretim ilkelerine uygunluğu kontrol edilmelidir. Son aşamada ise metinleri öğretim malzemesi geliştirme ilkelerine göre kullanılabilir bir ders malzemesi formuna dönüştürülmesi gerekmektedir. Sadece metinler yazmak ve bunlara etkinlikler oluşturmak yeterli değildir.

KAYNAKÇA

3 Dakikada Türkçe Youtube Kanalı, 02.05.2019 tarihinde https://www.youtube.com/channel/UCWfjXGs64xNZVjoSp_YimZQ adresinden erişildi.

Ana-Dil Türkçe Youtube Kanalı, 02.05.2019 tarihinde <https://www.youtube.com/playlist?list=PLFz63YLe29pchWxXpfwSPGF2-TOWSbut> adresinden erişildi.

Arslan, M. ve Adem, E.(2010).Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. Dil Dergisi, 147. 63-86. 27.02.2019 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/275577125> adresinden erişildi.

Barın, E.(2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sayı 1, (19-30).

Başar, U.(2016). Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Setinin (Temel Seviye: A1, A2) Yapılandırıcılık Bağlamında Değerlendirilmesi. Aydın TÖMER Dil Dergisi, Yıl 1 Sayı 2, (55-75). 22.02.2019 tarihinde <https://dergipark.org.tr/download/issue-file/7891> adresinden erişildi.

Başoğul D. A. ve Aksu, C.(2016). Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi ve Örnek Ders Malzemeleri. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yöntemler, Beceriler, Uygulamalar. (F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu Ed.) içinde (79-114). Ankara: Pegem Akademi

Demir, T. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde kullanılan Temel Düzey Ders Kitaplarının İçerik ve Şekil Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi

Duman, G. B.(2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Malzeme Geliştirme ve Malzemelerin Etkin Kullanımı. Ana Dili Eğitimi Dergisi Journal of Mother Tongue Education ADED – JOMTE, 1-8. 27.02.2019 tarihinde <http://www.anadiliegitimi.com/download/article-file/14868> adresinden erişildi.

Durmuş, M. (2013).Yabancılara Türkçe Öğretimi. Ankara: Grafiker Yayınları.

Gazi TÖMER A1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı. (2015). Ankara: SalmatBasım Yayıncılık

Güncel Türkçe Sözlük. TDK, 27.02.2019 tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5ccafc47c914f7.88680118 adresinden erişildi.

Günday, R. (2015). Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler ve Multimedya Araç ve Malzemeleri. Ankara: Favori Yayınları

Güneş, F. (2013). Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1 (1), 1-12. 27.02.2019 tarihinde <http://www.anadiliegitimi.com/download/article-file/14879> adresinden erişildi.

Hasırcı, S.(2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Yeri, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yöntemler, Beceriler, Uygulamalar. (F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu ed.) içinde (116-126). Ankara: Pegem Akademi

İzmir Yabancılar İçin Türkçe. DEDAM, 28.04.2019 tarihinde <http://dedam.deu.edu.tr/izmir-yabancilar-icin-turkce-kitaplari/> adresinden erişildi.

Kaya, Z.(2006). Öğretim Teknolojileri Ve Malzeme Geliştirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Kirazlı, N. ve Ateş, M. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Görsel ve İşitsel Malzeme Kullanımı. (INES) 1st International Academic Research Congress, Ankara: Pegem Akademi

Köksal, D. ve Varışoğlu, B.(2014). Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlke ve Kavramlar. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler. (A. Şahin ed.) içinde (65-80). Ankara: Pegem Akademi

Kurt, M. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dil Bilgisinin İşlevi. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yöntemler, Beceriler, Uygulamalar.(F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu ed.) içinde (261-266) Ankara: Pegem Akademi

MEB. (2011). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni. 1.10.2018 tarihinde <http://www.dilbilimi.net/ab-diller-icin-ortak-avrupa-basvuru-metni-meb-tarafindan.pdf> adresinden erişildi.

Öztürk, B. Ö. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Malzeme Tasarımı-Süreç ve Etkinlikler- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yöntemler, Beceriler, Uygulamalar. (F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu ed.) içinde (325-351) Ankara: Pegem Akademi

Papatya Yayınları. İzmir Yabancılar Türkçe, 28.04.2019 tarihinde http://www.papatya.gen.tr/yabancilar_icin_Turkce_izmir_A1.html adresinden erişilmiştir.

Razı, S. ve Razı, N.(2014).Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Öğretimi. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler. (A. Şahin ed.) içinde (373-390), Ankara: Pegem Akademi

Serin, N. Turan E. D. (2015) Yunus Emre Türkçe Öğretimi Seti'nde Yer Alan Metinlerin Tür, Tema Ve Özgünlük Açısından İncelenmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 4/3 2015, Türkiye 1229-1250

Şengül, M.(2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Malzeme Kullanımı. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler. (A. Şahin ed.) içinde (227-248), Ankara: Pegem Akademi

Şimşek, P.(2011). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Kitaplar. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar

ÜNLÜ, Nihan Aysin (2015). Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarından Hitit 1 ve Yeni Hitit 1'deki Dilbilgisi Sunumu ve Alıştırmalarının Karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi, Kış (2), 137-150 http://www.turkiyat.hacettepe.edu.tr/huydotad/huydotad_2sayi.pdf adresinden erişilmiştir.

Yağmur Şahin, E. ve Koçbey P. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitapları. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler. (A. Şahin ed.) içinde (275-292) Ankara: Pegem Akademi

Yanpar, T. ve Yıldırım S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Malzeme Geliştirme. Ankara: Anı Yayıncılık

Yayınlar. Yunus Emre Enstitüsü, 02.05.2019 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/cocuklar-icin-turkce-1-ders-kitabi> adresinden erişildi.

Yayınlar. Yunus Emre Enstitüsü, 02.05.2019 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/kelime-ogretim-afisleri> adresinden erişildi.

Yayınlar. Yunus Emre Enstitüsü, 02.05.2019 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/resimlerle-kelime-ogreniyorum-a1> adresinden erişildi

Yayınlar. Yunus Emre Enstitüsü, 02.05.2019 tarihinde <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/turkce-ogreniyorum-1-ders-kitabia> adresinden erişildi

Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı (2015).Yunus Emre Enstitüsü. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

Yeni Hitit 1Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (2011).Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi

EKLER

EK-1

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1 DÜZEYİ DİL BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ OKUMA MALZEMESİ

AÇIKLAMA VE YÖNERGE:

Bu malzeme Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için dil bilgisini okuma becerisi ile destekleyerek geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla diyalog ve metinler oluşturulmuştur. Malzeme hazırlanırken dört adım izlenmiştir. Bunlar:

1. Öncelikle A1 düzeyine uygun temalar Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni ve mevcut ders kitapları incelenerek belirlenmiş ve bu temalara uygun metinler hazırlanmıştır. Bu metinlerde her paragrafta belirli bir dil bilgisi konusu işlenmiştir. Bu paragraflar daha sonra dil bilgisi konularını gösterecek şekilde tekrar ele alınmıştır.
2. Metindeki paragraflara bağlı ele alınan dil bilgisi konularını ölçmeyi amaçlayan klasik sorular sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara cevap verirken metinde gördükleri dil bilgisi kurallarını kullanmaları beklenmektedir. Bu sebeple Metinde verilmek istenen dil bilgisi konuları koyu renkli yazılarak öğrencilerin dikkati çekilmeye çalışılmıştır.
3. Asıl metinden bağımsız paragraflar oluşturulup bu paragraflardaki ilgili dil bilgisini içeren kelimeler çıkarılmıştır. Bu kelimeler bir kutuya yerleştirilip öğrenciden bu kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştirmesi istenmiştir.
4. Yine metinden bağımsız bir paragraf oluşturularak metnin içindeki ilgili dil bilgisi kuralı çıkarılmıştır. Öğrenciden boşlukları uygun dil bilgisi kuralı ile tamamlaması istenmiştir.
5. Bu malzeme öğrencinin ders içerisinde öğrendiği dil bilgisi kurallarını ders sonrasında pekiştirmek amacıyla yardımcı bir malzeme olarak tasarlanmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken yapılandırmacı yaklaşım ve görev odaklı yöntemden yararlanılmıştır. Hazırlanan metinler öğrencinin bilgilerini kullanabileceği görev olarak planlanmıştır.

6. Bu malzeme oluşturulurken yukarıda dördüncü başlıkta ele aldığımız öğretim malzemesi geliştirme ilkeleri, yabancı dil öğretim ilkeleri ve öğretim malzemesinden bulunması gereken özellikler dikkate alınmıştır. Buna göre:

- Hazırlanan öğretim malzemesi öğretilmek istenen dil bilgisi konularının amaç ve kazanımlarına uygun, sade, basit ve anlaşılır nitelikte okuma metinleri ve dil bilgisi etkinlikleri olarak tasarlanmıştır. Ancak görsel ve işitsel öğelerden yararlanılmamıştır. Kullanımı durumunda tespit edilen eksikler düzeltilebilir ve iyileştirmelere gidilebilir.
- Hazırlanan öğretim malzemesi yabancı dil öğretim ilkelerinden yakından uzağa ilkesine uygun şekilde; öğrencinin A1 düzeyinde yakın çevresinde karşılaşılabileceği konulardan başlayarak genişleyen bir çerçevedeki tema ve dil bilgisi konularında oluşturulmuştur. Basitten karmaşığa ilkesine uygun şekilde metinler A1 düzeyindeki basit konulardan başlayarak daha karmaşık konulara doğru ilerlemiştir. İlk metinden son metne kadar öğrencinin öğrendiği dil bilgisi yapısından hareketle yeni dil bilgisi konusuna geçiş sağlanmaya çalışılmıştır. Burada bilinenden bilinmeye ilkesi dikkate alınmıştır. Hazırlanan metinlerde kullanılan kelimeler A1 düzeyindeki metinler olduğu için çoğunlukla somut kelimelerden oluşmaktadır. Ancak A1 düzeyinde öğrencinin ihtiyaç duyabileceği sevgi, hoşgörü gibi temel soyut kelimelere de yer verilmiştir. Okuma metinlerinden sonra hazırlanan dil bilgisi etkinlikleri ile öğrencinin öğrendiği bilgileri kullanarak, yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesini kullanması sağlanmaya çalışılmıştır. Hazırlanan metinlerin içerikleri güncel konular ve kelimelerden oluşmaktadır.

7. Okuma malzemeleri hazırlanırken okuma öncesi stratejilerden okuma amacını belirleme ve önbilgilere ulaşma; okuma esnası stratejilerden metinden anlamlar çıkarma ve metin türünün kalıplarını tespit etme; okuma sonrası stratejilerden bilgileri bir araya toplayıp pekiştirme ve bilgileri gözden geçirme stratejileri kullanılmıştır.

1. METİN

Konu:	Ben ve Ailem
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç:	<p>1. ve 2. paragraf: Bulunma Durumu-Var/Yok/Çoğul Eki</p> <p>2. paragraf: Şimdiki Zaman</p> <p>4. paragraf: Yönelme Durumu/Ayrılma Durumu/ Belirtme Durumu</p>
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>Bu metin ilk metin olduğu için kolay ve anlaşılır paragraflardan başlanmıştır. Her bir paragraf bilinenden hareketle yeni bilgiye ulaşma ilkesi göz önünde bulundurularak bir önceki paragrafta verilen bilginin üzerine yeni dil bilgisi konuları inşa edilmeye çalışılmıştır.</p> <p>Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> • 1. ve 2. paragrafta var/yok bulunma durumu ve çoğul ekleri metinde bağlam oluşturularak ele alınmıştır. • İlk paragrafta bulunma durumu öğretilip ikinci paragrafta bulunma durumu ile var/yok cümlelerinin kullanımı gösterilmiştir. Bu sebeple ilk paragrafta bulunma durumu ile ilgili cümlelerde bulunma durumu eki koyu kalın yazılarak öğrencinin dikkati buraya çekilmek istenmiştir. İkinci paragrafta ise bulunma durumu ile birlikte var/yok kalın gösterilerek

	<p>ikisi arasındaki ilişkiye dikkat çekilmek istenmiştir. Aynı zamanda çoğul eklerinin kullanımına yer verilmiştir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Okuma sonrası hazırlanan sorular öğrencinin verilen dil bilgisi kurallarını bulmasına yöneliktir. Soruları metinden bularak bulunma durumu ve var-yok cümlelerini kullanması amaçlanmıştır. • Kelime yerleştirme sorusunda bir bütün olarak metnin birer parçası olan kelimelere çıkartılmış ve öğrencilerden bu kelimeleri öğrendiği dil bilgisi konusuna dikkat ederek metnin bağlamını da göz önünde bulundurarak uygun yerlere yerleştirmesi beklenmektedir. • Son olarak hazırlanan paragraflarda öğrencinin öğrendiklerini kullanarak metni tamamlaması beklenmektedir. • 3. paragrafta şimdiki zaman konusu işlenmektedir. Öğrencinin dikkati şimdiki zamanın kullanım yeri ve kişilere göre çekimine çekilmektedir. Kişiler ve şimdiki zaman ekleri kalın yazılarak öğrencinin şimdiki zaman ile kişi ekleri arasında ilişki kurması beklenmektedir. • Okuma sonrası sorulan sorularla öğrencinin şimdiki zamanı kullanması istenmektedir. • Kelime yerleştirme bölümünde şimdiki zaman ve kişi ekleriyle çekimlenmiş fiiller metinden çıkarılmıştır. Öğrenciden metni okuyup fiilleri metindeki uygun yerlere yerleştirmesi beklenmektedir. • 4. paragrafta şimdiki zaman kullanımını öğrenen öğrenciye ad durum ekleri gösterilmek istenmektedir. Daha önce bulunma durumu ve şimdiki zamanı kullanmayı öğrenen öğrenci öğrendiği bilgileri yeni bilgileriyle harmanlayarak yeni bilgilerini eski bilgileri ile bağdaştırması sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde yapılmasının sebebi dil öğretim ilkelerinde sarmallık ilkesine uygunluğun sağlanmak istenmesidir. • Okuma sonrasında hazırlanan etkinliklerde sorulan sorularla öğrencinin dil bilgisi kuralını bulması ve soruyu cevaplayarak bu kuralı kullanması sağlanmaktadır. • İkinci bölümdeki etkinlikte metinden çıkarılan ad durum ekli kelimeleri öğrencinin fiillere ve cümlelerin anlamlarına dikkat ederek uygun yerlere yerleştirmesi beklenmektedir. • Üçüncü bölümde ad durum eklerini nasıl ve ne zaman kullanacağını öğrenen öğrencinin metindeki boşlukları kendisi tamamlaması beklenmektedir.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • 5. Paragrafta belirtme durumu gösterilmeye çalışılmıştır. Belirtme durumunun kullanıldığı yerler yazılan özel metinlerle sezdirilmek istenmiştir. Koyu renkli gösterilen eklerin fiillerle ilgisini öğrencinin fark etmesi beklenmektedir. • Hazırlanan etkinliklerle öğrencinin belirtme durumunu anlamsal olarak ayırt edebilmesi ve kullanabilme sağlanmaya çalışılmıştır.
Yaklaşım- Yöntem:	Yapılandırmacı yaklaşım Görev Odaklı Yöntem
Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma

BEN VE AİLEM

Merhaba, benim adım Mike. Ben Hollandalıyım. 29 yaşındayım. İstanbul'da öğrenciyim. Ailem burada değil. Ailemde 5 kişi var. Ben annem, babam, ablam, abim ve kız kardeşim. Annem, babam ve kız kardeşim Hollanda'da. Hollanda'da küçük bir evimiz var. Annem hemşire. Babam avukat. Kız kardeşim lisede öğrenci. Abim Fransa'da. O da avukat. Onun Fransa'da bir hukuk bürosu var. O evli. Ablam da evli ve Fransa'da. Ama ikisi farklı şehirlerde.

Evim Kadıköy'de. Evde üç oda var. Odalar çok büyük değil. Evde benimle birlikte iki arkadaşım daha var. Onlar da öğrenci. Herkesin bir odası var. Benim odam çok rahat ve temiz. Odada yatak, halı, dolap, masa, kitaplık var. Kitaplıkta kitaplar ve defterler var. Odada televizyon ve gece lambası yok. Duvarda saat var ama tablo yok. Masada bilgisayar, kalemler, kalemlik var; çiçek yok. Çiçekler pencerede. Bu yatak tek kişilik ve rahat bir yatak. Halı büyük ve kırmızı renkli. O bana hediye, yeni bir halı. Şu dolapta kıyafetler ve ayakkabılar var.

Ben burada yüksek lisans yapıyorum. Her gün üniversiteye gidiyorum. Türkçe öğreniyorum. Ders çalışıyorum. Arkadaşlarımla sohbet ediyorum. Arkadaşım Nadia çok iyi gitar çalıyor. O bazen gitar çalıyor. Onur'un sesi çok güzel. O da şarkı söylüyor. Arkadaşlarım bazen bizde kalıyor. Biz evde film izliyoruz, sohbet ediyoruz, ödev yapıyoruz. Biz sık sık beraber geziyoruz. Birlikte çok eğleniyoruz. Akşamları dinleniyorum ve kitap okuyorum.

Her cuma çok yoruluyorum. Çünkü hem ders çalışıyorum hem de Türkçe kulüplerinde etkinliklere katılıyorum. Sabah saat 7.00'de uyanıyorum, kalkıyorum ve duş alıyorum. Sonra kahvaltı ediyorum. Dişlerimi fırçalıyorum. Giyiniyorum. Saat 8.30'da evden çıkıyorum. Otobüse biniyorum. Yolda müzik dinliyorum. Beş durak sonra otobüsten iniyorum. Okula gidiyorum. Okulda dersler saat 9.30'da başlıyor. Önce çay veya kahve içiyorum. Sonra derse giriyorum. Derste çok eğleniyoruz. Bazen Türkçe şarkılar dinliyoruz, videolar izliyoruz. Türkçe kitaplar okuyoruz, yazı yazıyoruz, birbirimizle Türkçe konuşuyoruz. Ders için öğretmenden kitaplar alıyoruz, onları okuyoruz. Sınıfta kitaplar hakkında konuşuyoruz. Sonra kitapları öğretmene veriyoruz. Öğretmen bize

sorular soruyor, biz de ona cevap veriyoruz. Saat 13.30'da dersler bitiyor. Öğle yemeği yiyorum. Sonra Türkçe etkinlik kulüpleri var. Bu kulüplerde okuma, dinleme, konuşma, yazma yapıyoruz. Saat 16.00'da etkinlikler bitiyor. Eve dönüyorum. Evde akşam yemeği yiyorum. Sonra arkadaşlarımla Üsküdar'a gidiyoruz. Orada Kız Kulesi'nin karşısında oturuyoruz. Ben yine çay içiyorum. Çünkü çayı çok seviyorum. Arkadaşlarım kahve ya da soğuk içecekler içiyorlar.

Ben Türkiye'yi çok seviyorum. Burada kalmak istiyorum. Şimdi Türkçeyi çok iyi bilmiyorum. Daha iyi konuşmak istiyorum. Televizyonda dizileri izliyorum ama bazen anlamıyorum. Dizileri ve filmleri anlamak istiyorum. Türkçeyi çok iyi kullanmak istiyorum ve burada işe başlamak istiyorum.

1. Paragraf ve 2. paragraf:

Merhaba, benim adım Mike. Ben Hollandalıyım. 29 yaşındayım. İstanbul'da öğrenciyim. Ailem burada değil. Ailemde 5 kişi var. Ben annem, babam, ablam, abim ve kız kardeşim. Annem, babam ve kız kardeşim Hollanda'da. Hollanda'da küçük bir evimiz var. Annem hemşire. Babam avukat. Kız kardeşim lisede öğrenci. Abim Fransa'da. O da avukat. Onun Fransa'da bir hukuk bürosu var. O evli. Ablam da evli ve Fransa'da. Ama ikisi farklı şehirlerde.

Evim Kadıköy'de. Evde üç oda var. Odalar çok büyük değil. Evde benimle birlikte iki arkadaşım daha var. Onlar da öğrenci. Herkesin bir odası var. Benim odam çok rahat ve temiz. Odada yatak, halı, dolap, masa, kitaplık var. Kitaplıkta kitaplar ve defterler var. Odada televizyon ve gece lambası yok. Duvarda saat var ama tablo yok. Masada bilgisayar, kalemler, kalemlik var; çiçek yok. Çiçekler pencerede. Bu yatak tek kişilik ve rahat bir yatak. Halı büyük ve kırmızı renkli. O bana hediye, yeni bir halı. Şu dolapta kıyafetler ve ayakkabılar var.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Onun adı ne? _____
2. O kaç yaşında? _____
3. O nereli? _____
4. Ailede kaç kişi var? _____

aslanlar	kediler	kuşlar	hayvanlar	kaplanlar
tavuklar	sesleri	zürafalar	develer	balıklar

Burası bir hayvanat bahçesi. Burada evcil ve vahşi _____ var. Girişte evcil hayvanlar var. _____ ve ___ **köpekler** _____ burada. Hepsi çok sevimli. Sonra _____, _____ **ördekler** _____ ve _____ var. Onlar çok renkli. Kuş _____ çok hoş. Şarkı sesi gibi. İleride vahşi hayvanlar var. _____ ve _____ yan yana. Onlar biraz korkunç. Şurada çok uzun bir boylu hayvanlar var. Tabii ki _____...Zürafaların yanında _____ de var. En sonda bir akvaryum var. Akvaryumda rengarenk _____ var. Küçük ve büyük balıkların hepsi!

C. Metni “var/yok/dA” ile tamamlayınız.

Selam. Benim adım Zeynep. Ben 17 yaşındayım. Ankaralıyım. Evim ve ailem İstanbul’ _____. Ailem _____ 3 kişi var. Ben, annem ve babam. Annemin adı Nursel. O 40 yaşında. O bir mühendis. Babamın adı Hakan. O 42 yaşında. O bir matematik öğretmeni. Benim hiç kardeşim _____. Bizim evimiz. İncirli’ _____. Mahalle _____ okul, market, kasap, manav ve bir kitapçı var. Kitapçı _____ farklı kitaplar _____. Mahalle _____ hiç arkadaşım _____ ama okul _____ çok arkadaşım _____.

Bu Usame. O Faslı. 22 yaşında. Ailesi Fas’ _____. Ama o Ankara’ _____. Fas’ta annesi ve babası _____. Kardeşleri Belçika’ _____. Usame Ankara’ _____ öğrenci. Evi yok. Yurt _____ kalıyor. Yurt _____ üç oda arkadaşı _____. Arkadaşları Türk. Oda _____ çok eşya _____. Yatak, çalışma masası, dolap ve halı _____. Ama televizyon _____ Kitaplıklar koridor _____. Her kat _____ bir mutfak _____. O Türkiye’ _____ hukuk öğrencisi.

Boşlukları –lar/-ler/X ile tamamlayınız.

Bugün alışveriş günü. Elimde bir alışveriş listesi var. Ben şimdi manavdayım. Burada meyve _____ ve sebze _____ var. Meyve _____ burada. Ama sebze _____ diğer reyonda. Ben

şimdi meyveleri alıyorum. Burada yeşil, sarı ve kırmızı elma_____ var. Armut_____ da şurada. Şurada ise portakal_____, mandalina_____ ve limon_____ var. Burada hiç kivi yok. Sadece 5 muz var. Şurada 2 ananas var. Ben 1 kilo yeşil elma, 4 adet armut, yarım kilo mandalina ve 2 muz alıyorum.

3. paragraf:

Ben burada yüksek lisans yapıyorum. Her gün üniversiteye gidiyorum. Türkçe öğreniyorum. Ders çalışıyorum. Arkadaşlarımla sohbet ediyorum. Arkadaşım **Nadia** çok iyi gitar çalıyor. **O** bazen gitar çalıyor. Onur'un sesi çok güzel. **O** da şarkı söylüyor. Arkadaşlarım bazen bizde kalıyor. **Biz** evde film izliyoruz, sohbet ediyoruz, ödev yapıyoruz. Biz sık sık beraber geziyoruz. Birlikte çok eğleniyoruz. Akşamları dinleniyorum ve kitap okuyorum.

A. Metne göre soruları cevaplayınız.

1. Mike burada ne yapıyor? _____
2. Okulda neler yapıyor? _____
3. Nadia ne yapıyor? _____
4. Kim şarkı söylüyor? _____
5. Onlar birlikte neler yapıyorlar? _____
6. Mike akşamları ne yapıyor? _____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

kalkıyorum	başlıyor	geziyoruz	çıkıyorum	seviyoruz
gidiyorum	içiyorum	oynuyoruz		

Benim adım Metin. Her sabah saat sekizde 1_____. Hafta içi her gün okul var. Kahvaltı 2___ **ediyorum** _____ ve evden 3_____. Sekiz buçukta okula 4_____. Okulda kafeterya var. Ben kafeteryada çay 5_____ ve arkadaşlarımla 6___ **konusuyoruz** _____. Biz futbolu çok 7_____. Sık sık futbol 8_____.

Saat dokuzda ders 9_____. Benim okulum çok güzel. Okulda çok güzel bir bahçe var. Biz teneffüste bahçede 10_____. Sonra tekrar derse 11_____ **giriyoruz** _____.

Sohbet ediyoruz   çıkıyorum   başlıyor   dönüyorum   yiyorum
oynuyoruz   çalışıyorum

Dersler saat 13.00'te 12_____. Okuldan sonra genellikle eve gidiyorum. Yemek 13_____. Öğleden sonra dışarıya 14_____. Arkadaşlarla 15_____ **buluşuyoruz** _____ ve basketbol, futbol 16_____. Bazen sinemaya gidiyoruz. Saat 16.00-17.00 arası eve 17_____. Ders 18_____. Akşam ailem ve ben yemek yiyoruz. 19_____. Ben erken 20_____ **yattıyorum** _____. Çünkü okul var.

C. Aşağıdaki cümleleri şimdiki zaman ve kişi ekleri ile tamamlayınız.

Osman Bey bir öğretmen. Ailesi ile birlikte Ankara'da yaşa_____. Osman Bey'in eşi Sema Hanım bir hastanede hemşire. Osman Bey ve Sema Hanım'ın bir erkek bir de kız çocuğu var. Çocuklar öğrenci. Osman Bey çocuklarla aynı okulda çalışıyor. Her sabah birlikte kahvaltı yap_____. Saat 8.00'de evden çık_____. Osman Bey önce Sema Hanım'ı hastaneye götürüyor. Sema Hanım 8.30'da işe başlıyor. Osman Bey ve çocuklar öğle yemeğini saat 12.00'de okulun kantininde ye_____. Sema Hanım saat 12.30'da hastanenin yemekhanesinde ye_____.

Osman Bey ve çocuklar 15.30'da dersten çık_____. Sema Hanım'ın işi 17.30'da bit_____. Osman Bey ve ailesi eve gel_____. Akşam anne ve baba yemek hazırla_____, çocuklar biraz dinlen_____. Yemekten sonra çocuklar ödevlerini yapıyorlar. Osman Bey ve eşi biraz televizyon izliyor. Kitap okuyorlar. Saat 23.30'da herkes dişlerini fırçala_____, odasına git_____ ve uyu_____.

4. paragraf:

Her cuma çok yoruluyorum. Çünkü hem ders çalışıyorum hem de Türkçe kulüplerinde etkinliklere katılıyorum. Sabah saat 7.00'de uyanıyorum, kalkıyorum ve duş alıyorum.

Sonra kahvaltı ediyorum. Dişlerimi fırçalıyorum. Giyiniyorum. Saat 8.30'da **evden çıkıyorum**. Otobüse **binıyorum**. Yolda müzik dinliyorum. Beş durak sonra otobüsten **iniyorum**. Okula **gidiyorum**. Okulda dersler saat 9.30'da başlıyor. Önce çay veya kahve içiyorum. Sonra derse **giriyorum**. Derste çok eğleniyoruz. Bazen Türkçe şarkılar dinliyoruz, videolar izliyoruz. Türkçe kitaplar okuyoruz, yazı yazıyoruz, birbirimizle Türkçe konuşuyoruz. Ders için öğretmenden kitaplar **alıyoruz**, onları okuyoruz. Sınıfta kitaplar hakkında konuşuyoruz. Sonra kitapları öğretmene **veriyoruz**. Öğretmen bize sorular **soruyor**, biz de ona **cevap veriyoruz**. Saat 13.30'da dersler bitiyor. Öğle yemeği yiyorum. Sonra Türkçe etkinlik kulüpleri var. Bu kulüplerde okuma, dinleme, konuşma, yazma yapıyoruz. Saat 16.00'da etkinlikler bitiyor. Eve **dönüyorum**. Evde akşam yemeği yiyorum. Sonra arkadaşlarımla Üsküdar'a **gidiyoruz**. Orada Kız Kulesi'nin karşısında oturuyoruz. Ben yine çay içiyorum. Çünkü çayı çok seviyorum. Arkadaşlarım kahve ya da soğuk içecekler içiyorlar.

A. Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Mike 8.30'da ne yapıyor? _____
2. Mike ve arkadaşları sınıfta neler yapıyorlar? _____
3. Dersler ne zaman bitiyor? _____
4. Dersten sonra neler yapıyor? _____
5. Cuma akşamı Mike ve arkadaşları neler yapıyorlar? _____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

otobüse	okuldan	İstanbul' da	bize	derste
Avcılar'da		otobüsten	derse	öğretmene

Merhaba. Benim adım Jane. 1 _____ yaşıyorum. 2 _____ oturuyorum. Hacettepe TÖMER'de Türkçe öğreniyorum. Sabahları geç kalkıyorum. Kahvaltı ediyorum. Dişlerimi fırçalıyorum. Saat 12. 00'de 3 _____ **evden** _____ çıkıyorum. 4 _____ binıyorum. Beytepe'de 5 _____ iniyorum. Derslerim öğlen başlıyor. Saat 13.00'te 6 _____ giriyorum. Dersler çok eğlenceli. Öğretmen 7 _____

soru soruyor. Biz de 8_____ cevap veriyoruz. Biz 9_____ hem ders işliyoruz hem oyunlar oynuyoruz. 16.45'te ders bitiyor. 17.00' de 10_____ çıkıyorum.

C. Boşlukları “-DA/-(y)A/-DAn” ile tamamlayınız.

- Ben bir muhasebeciyim. Her sabah erken uyanıyorum. 7.00'**de** yatak___ kalkıyorum. Elimizi yüzümü yıkıyorum. Kahvaltı hazırlıyorum. 8.00' ___ **evden**___ çıkıyorum. İş___ gidiyorum. Önce metro___ binıyorum. Yenimahalle'___ gidiyorum. Yenimahalle'de metro___ iniyorum. Sonra otobüs___ binıyorum. İş yerimin önünde durak var. Orada otobüs___ iniyorum. 9.00' ___ iş___ başlıyorum. Bazen iş___ çok yoruluyorum. Çok yoğun çalışıyorum.

---

5. paragraf

Ben Türkiye'yi çok **seviyorum**. Burada kalmak istiyorum. Şimdi Türkçeyi çok iyi **bilmiyorum**. Daha iyi konuşmak istiyorum. Bu sebeple televizyonda dizileri**izliyorum** ama bazen onları**anlamıyorum**. Dizileri ve filmleri**anlamak** istiyorum. Türkçeyi çok iyi **kullanmak** istiyorum ve burada işe başlamak istiyorum.

A. Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Mike Türkçeyi iyi biliyor mu?

_____

2. O televizyonda neyi anlamak istiyor?

_____

3. O dizi ve filmleri anlıyor mu?

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

onları beyazı renkleri maviyi kıyafetleri insanları

Her insanın zevki farklıdır. Bazı insanlar renkli 1_____ bazı insanlar renksiz, siyah 2___*kıyafetleri*___ seviyor. Ben farklı 3_____seviyorum. Dolabımda her renkten kıyafet var. En çok 4_____ beğeniyorum. Siyah renk kıyafetim de var. Ama beyaz yok. Ben 5_____ sevmiyorum. Çünkü çok çabuk kirleniyor. Bazı 6_____ görüyorum. Her zaman beyaz giyorlar. Ben 7___*bunu*___ yapamıyorum. 8_____ tebrik ediyorum.

C. Boşlukları belirtme durumu eki ile tamamlayınız.

Sizin 6. hissiniz kuvvetli mi? Benim çok kuvvetlidir. 6. his ne mi? Mesela bir kişi bir olayı önceden tahmin ediyor o zaman bunun adı neden 6. his? Çünkü insanda 5 duyu organı var. Bunlar göz, burun, kulak, dil ve ten. Göz ile her şey___ görüyoruz. Her şey___ fark ediyoruz. Burun ile güzel kokular___ alıyoruz. Güzel bir yemek___ veya parfüm___ kokluyoruz. Kulak ile sesler___ duyuyoruz. Şarkılar___ dinliyoruz. Dil ile yemeklerin tadına bakıyoruz. Yemek lezzetli mi değil mi? Dil ile yemek___ tadıyoruz. Ten ile eşyalara dokunuyoruz ve onlar___ hissediyoruz. Yumuşak mı sert mi, sıcak mı soğuk mu? 5 duyu organımız vücudumuzda. 6. his ise bir organla değil farklı bir yetenekle hissediliyor.

2. METİN

Konu:	Evimiz
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç :	<p>1. ve 2. paragraf: İsim Cümleleri</p> <p>3. paragraf: İyelik Zamirleri ve Ekleri</p> <p>4. paragraf: İşaret Zamirleri</p>
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>İkinci metinde birinci paragrafta öğrencinin bildiği konudan başlanmıştır. Ancak paragrafta öğrenciye gösterilmek istenen dil bilgisi konusu da yer almaktadır. Burada bilinenden bilinmeye ilkesine dikkat edilmiştir. Kolaydan zora, amaca hizmet etme ve basit anlaşılır olma ilkelerine istinaden seçilen kelimeler ve kurulan cümlelerin kolay, anlaşılır, amaca hizmet eden cümleler olmasına dikkat edilmiştir.</p> <p>Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir. İlk paragrafta Leyla'nın kendisinden başlayarak ailesi ve çevresi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir. Burada yakından uzağa ilkesine dikkat edilmiştir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> 1. ve 2. paragrafta öğrenciye isim cümlelerini anlatmak istenmektedir. Bu nedenle bu paragraflarda kişi zamirleri ve kişi ekleri kalın yazılmıştır. Böylece öğrencinin kişi zamirleri ile kişi ekleri arasında bağlantı kurması beklenmektedir. "O" kişi zamiri ile kurulan cümlelerde

	<p>herhangi bir ekin kullanılmadığını belirtmek için parantez içinde kısa çizgi (-) kullanılmıştır. Diğer kişi ekleri ve kişi zamirleri kalın yazılarak konuya dikkat çekilmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Okuma sonrasında sorulan sorularla öğrencinin vereceği cevaplarla dil bilgisi yapısına ulaşması sağlanmaya çalışılmaktadır. • İkinci etkinlikte metinden çıkarılan, ilgili dil bilgisi kuralını içeren kelimeleri öğrencinin metnin anlamından akıl yürüterek kurala ulaşması beklenmektedir • Üçüncü bölümde öğrenciden metni dil bilgisi kuralına dikkat ederek tamamlaması beklenmektedir. • 3. paragrafta iyelik zamirleri ve iyelik ekleri kalın harflerle yazılarak öğrencinin konuya dikkati çekilmek istenmektedir. Konu olarak aile bireylerinin tanıtılması seçilmiştir. Çünkü öğrencinin iyelik zamirlerine en çok ihtiyacı olacağı konunun bu olduğu düşünülmektedir. Klasik sorularla öğrenciden dil bilgisi kuralını kullanması, kelime yerleştirme ve boşluk doldurma etkinliği ile konuyu pekiştirmesi beklenmektedir. • 4. Paragrafta işaret zamirleri gösterilmektedir. İşaret zamirlerinin tekil ve çoğul kullanımı, mekan için kullanımı gösterilmektedir. Klasik sorularla öğrencinin öğrendiği kuralı kullanması, kelime yerleştirme ile anlamsal farkı algılaması ve boşluk doldurma ile öğrendiğini pekiştirmesi beklenmektedir.
Yaklaşım-Yöntem:	<p>Yapılandırmacı yaklaşım</p> <p>Görev Odaklı Yöntem</p>
Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma

EVİMİZ

Benim adım Leyla. 34 yaşındayım. Evliyim. İki çocuğum var. Bankacıyım. Büyük bir bankada çalışıyorum. Bu sebeple genellikle yoğunum. Hafta içi beş gün çalışıyorum. Hafta sonu çalışmıyorum. Yani rahatım. Dinleniyorum, ailemle vakit geçiriyorum. Eşim bir şirkette tercüman.

Eşimle ortak yönümüz çok. İkimiz de eğleneliyiz. Komiğiz. Seyahati seviyoruz. Çalışkanız ve düzenliyiz. Ama ben çok uykuyu sevmiyorum ama o biraz uykucu. Ben daha sakinim, o ise sinirli. Ben sessizim, o konuşkan. Eşim çok anlayışlı ve hoşgörülü bir insan. Biz çok uyumluyuz.

Bizim bir erkek bir kız çocuğumuz var. Oğlumuz Arda 9 yaşında. Çok hareketli, enerjik ve başarılı bir çocuk. Kızımız Ceyda 4 yaşında. O konuşkan, sevecen ve çok tatlı bir kız çocuğu. Arda 3. sınıfa gidiyor. Ceyda henüz okula gitmiyor. Gündüz Ceyda'ya benim annem bakıyor. Biz annem ve babam ile aynı apartmanda oturuyoruz. Eşimin annesi ve babası da aynı mahallede. Eşimin annesi benim anneme yardım ediyor. Akşamları bazen bizim evimizde bazen onların evlerinde yemek yiyoruz.

Biz Maltepe'de oturuyoruz. Evimiz üç odalı. Burası salon. Salon geniş ve aydınlık. Bu eşyaların hepsi yeni. Bazı eşyalar hediye. Bu masa ve halılar kardeşimden hediye. Şu tablo iş arkadaşlarımın hediyesi. Salonda çok eşya yok. Biz evde çok eşya sevmiyoruz. Bu yüzden burada televizyon, koltuk, yemek masası ve kitaplık var. Evimizde bir yatak odası, bir çocuk odası ve bir de misafir odası var. Bizim odamız her zaman düzenli. Ama çocukların odası düzenli değil, her zaman dağınık. Burası çocukların odası. Bu Arda'nın bu Ceyda'nın yatağı. Bir oyuncak dolabı var ama oyuncaklar hep yerde. Bunlar çocukların oyuncakları. Şu arabalar Arda'nın arabaları. Şu bebekler de Ceyda'nın oyuncağı. İşte, onlar da Arda ve Ceyda'nın oyuncak ayıları. Beyaz ayıcık Arda'nın ayıcığı, kahverengi ayıcık Ceyda'nın ayıcığı. Bu odayı toplamak her zaman çok zor.

1. ve 2. paragraf

Benim adım Leyla. 34 yaşındayım. Evliyim. İki çocuğum var. Bankacıyım. Büyük bir bankada çalışıyorum. Bu sebeple genellikle yoğunum. Hafta içi beş gün çalışıyorum. Hafta sonu çalışmıyorum. Yani rahatım. Dinleniyorum, ailemle vakit geçiriyorum. Eşim (O) bir şirkette tercüman (-).

Eşimle ortak yönümüz çok. İkimiz (biz) de eğleneliyiz. Komiğiz. Seyahati seviyoruz. Çalışkanız ve düzenliyiz. Ama ben çok uykuyu sevmiyorum ama o biraz uykucu (-). Ben daha sakinim, o ise sinirli (-). Ben sessizim, o konuşkan (-). Eşim (O) Çok anlayışlı ve hoşgörülü bir insan (-). Biz çok uyumluyuz.

A. Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Leyla bekâr mı?

---

2. Leyla ne iş yapıyor?

---

3. Leyla'nın eşi ne iş yapıyor?

---

4. Leyla nasıl bir insan?

---

5. Leyla'nın eşi nasıl bir insan?

---

6. Leyla ve eşinin ortak özellikleri ne?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

mezunum   hemşire   düzenliyim   avukat   mühendisim
 heyecanlıyız   başarılıyız   aileyiz   yeniyim
 mühendis

Adım Bilge. 40 yaşındayım. 1_____. Üç çocuğum var. Başarılı bir _____ **avukatım** _____. Çünkü _____ ve **çalışkanım** _____. Trabzon'da bir bürom var. Burada eşimle birlikte çalışıyorum. O da 2_____. Biz genellikle 3_____. Pek çok dava ile ilgileniyoruz.

Ben Furkan. 25 yaşındayım. Ailemle birlikte yaşıyoruz. Biz üç kişilik bir 4_____. Okul bu yıl bitti. Yeni 5_____. 3 aydır çalışıyorum. _____ **mühendisim** _____. Bu meslekte çok 6_____. Daha çok tecrübeye ihtiyacım var. Babam da 7_____. Bilgisayar programı yazıyor. Annem 8_____. Bir hastanede çalışıyor.

C. Boşlukları uygun eklerle tamamlayınız.

Adım Nilay. 17 yaşındayım. Lise son sınıfta _____. Sınıfta öğretmenim ve arkadaşlarımla birlikte sınava çalışıyoruz. Üniversite sınavına hazırlanıyoruz. Bu sebeple bu sıralar biraz stresli _____. Hepimiz çok heyecanlı _____. Ben biraz rahat _____. Arkadaşım Ayhan daha heyecanlı _____. Meltem de çok çalışıyor. O her zaman çalışkan _____. Sınava çok az zaman var. Kendimize inanıyoruz. Çünkü hepimiz çok başarılı _____.

3. paragraf

Bizim bir erkek bir kız çocuğumuz var. Oğlumuz Arda 9 yaşında. Çok hareketli, enerjik ve başarılı bir çocuk. Kızımız Ceyda 4 yaşında. **O** konuşkan, sevecen ve çok tatlı bir kız (-) Arda 3. sınıfa gidiyor. Ceyda henüz okula gitmiyor. Gündüz Ceyda'ya **benim** annem bakıyor. Biz annem ve babam ile aynı apartmanda oturuyoruz. Eşimin **(Onun)** annesi ve babası da aynı mahallede. Eşimin **(onun)** annesibenim anneme

yardım ediyor. Akşamları bazen **bizim** evimizde bazen **onların** evlerinde yemek yiyoruz.

A. Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Onların kaç çocuğu var?

_____

2. Onların kızı nasıl bir çocuk?

_____

3. Onların oğlu nasıl bir çocuk?

_____

4. Ceyda'ya kimin annesi bakıyor?

_____

5. Onlar akşamları nerede yemek yiyorlar?

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

ayakkabısı	kazaklarımız	Ayla'nın	pantolonlarımız	
kıyafetlerim	ayakkabım	kardeşim	kıyafetleri	benim
elbiseleri	onun	elbiselerim		

Ben Nazlı. Ben ve kardeşim aynı dolabı kullanıyoruz. Dolapta pek çok farklı **kıyafetimiz** var. Ben bütün renkleri çok seviyorum. Benim rengarenk₁_____ var. Kırmızı, pembe, yeşil, mavi, sarı... Askıda **elbiselerim** ve **gömleklerim** var. ₂_____ Ayla çok renkli kıyafetleri sevmiyor. Onun ₃_____ genellikle siyah veya beyaz. **Benim** gömleklerimin yanında ₄_____ elbiseleri var. Benim ₅_____ genellikle açık renkli ve çiçekli. Çünkü baharda ve yazın elbiseleri seviyorum. Çekmece de kışlık bizim **pantolonlarımız** ve ₆_____ var. ₇_____ ince kazaklarım var. Çünkü ben çok üşümüyorum. _____ kalın kazakları var. Ayakkabılarımız başka bir dolapta. Benim spor ₈_____ çok. Ayla'nın klasik ₉_____ çok.

4. paragraf

Biz Maltepe’de oturuyoruz. Evimiz üç odalı. **Burası** salon. Salon geniş ve aydınlık. **Bu** eşyaların hepsi yeni. Bazı eşyalar hediye. **Bu** masa ve halılar kardeşimden hediye. **Şu** tablo iş arkadaşlarımın hediyesi. Salonda çok eşya yok. Biz evde çok eşya sevmiyoruz. Bu yüzden burada televizyon, koltuk, yemek masası ve kitaplık var. Evimizde bir yatak odası, bir çocuk odası ve bir de misafir odası var. Bizim odamız her zaman düzenli. Ama çocukların odası düzenli değil, her zaman dağınık. **Şurası** çocukların odası. Bu Arda’nın bu Ceyda’nın yatağı. **Bunlar** çocukların oyuncakları. Bir oyuncak dolabı var ama oyuncakların hepsi yerde. **Şu** arabalar Arda’nın arabaları. **Şu** bebekler de Ceyda’nın oyuncuğı. İşte, **onlar** da Arda ve Ceyda’nın oyuncak ayıları. Beyaz ayıcık Arda’nın ayıcığı, kahverengi ayıcık Ceyda’nın ayıcığı. **Bu** odayı toplamak her zaman çok zor.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Onlar nerede oturuyor?

---

2. Evde hangi odalar var?

---

3. Çocukların odası nasıl?

---

4. Hangi eşyalar hediye?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

bu   şurası   orası   burası (2).   şurası (3).   bunlar

_____ benim mahallem. Mahallemizdeki insanlar sıcakkanlı ve sevecen. Komşularımız her zaman birbirine yardım ediyor. _____ Mahmut dede. O emekli

öğretmen. Sohbeti çok seviyor. Onun eşi Sevgi nine. İkisi 35 senedir evli. _____ Ömer amca ve Selma teyzenin evi. Şimdi balkonda oturuyorlar. Onların bir oğlu var. Onun adı Anıl. _____ banka. Anıl ağabey bankada çalışıyor. Mahallemizde birçok mağaza ve dükkan var. _____ market, _____ kasap, _____ da manav. Markette birkaç kişiyi görüyorum. İşte, _____ amca marketin sahibi Hüseyin amca. Müşterileri var. Onlar alt komşumuz Pelin abla ve çocukları. Pelin abla çocuklar için bir şeyler alıyor. Mahallemiz her zaman hareketlidir. Sokakta hep çocuk sesleri var. _____ bizim mahallemizin çocukları. Okuldan sonra sokakta hep birlikte oyunlar oynuyorlar. Akşam vakti bütün çocuklar evlerine dönüyor.

C. Boşlukları “bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, burası, şurası, orası ” ile tamamlayınız.

_____ mahallenin pazarı. Her salı ve cuma günleri mahallemizde pazar oluyor. Buradan taze meyve ve sebzeler alıyoruz. _____ domates. Domateslerin yanında biberler var. _____ kırmızı biber, _____ dolma biberi, _____ yeşil biber. Şurada patlıcan ve kabak var. _____ patlıcan, _____ kabak. _____ meyve bölümü. Orada çeşit çeşit meyveler var. _____ kırmızı elma, _____ yeşil elma. _____ da mandalina ve portakal.

3. METİN

Konu:	Sınav Haftası
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç:	<p>1. paragraf: -DAn ... -A kadar</p> <p>2. paragraf: Saatler-Sıra Sayı Sıfatları</p> <p>3. paragraf: Belirtili İsim Tamlaması-Belirtisiz İsim Tamlaması</p>
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>Bu metnin içeriği sınav haftası olarak belirlenmiştir. Çünkü hazırlanan bu öğretim malzemesi üniversite öğrencileri olan 18-25 yaş grubuna hitap etmektedir. Burada yakından uzağa ve bilinenden bilinmeye ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Metnin içeriğinin ve etkinliklerin kolay ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Öğretilmek istenen dil bilgisi yapıları birbirleriyle ilişkili yapılarıdır. Bu sebeple öncelikle öğrencinin kolay ve anlaşılır paragraflardan başlamıştır. Her bir paragraf bilinenden hareketle yeni bilgiye ulaşma ilkesi göz önünde bulundurularak bir önceki paragrafta verilen bilginin üzerine yeni dil bilgisi konuları inşa edilmeye çalışılmıştır.</p> <p>Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama	<ul style="list-style-type: none"> 1. paragrafta –DAn... -A kadar dil bilgisi kullanımının iki zaman ve iki mekan arasında kurduğu ilişki gösterilmek istenmektedir. Bu amaçla

	<p>sorulan klasik sorularda öğrenci bir yerden başka bir yere kadar anlamı ve bir zamandan başka bir zamana kadar anlamını öğrenmektedir. Kelime yerleştirme etkinliği ilekuralın kelimelerle kullanımını öğrenmesi, boşluk doldurma ile de bunu pekiştirmesi amaçlanmaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. paragrafta saatler ve sıra sayı sıfatları öğrenciye sunulmaktadır. Klasik sorularda öğrenciden “Saat kaç?” ve “Saat kaçta?” sorularına cevap vermesi beklenmektedir. Diğer sorularla sıra sayı sıfatlarını kullanması beklenmektedir. • 3. paragrafta bir üniversite öğrencisinin günlük hayatından bir kesit seçilerek isim tamlamalarına örnekler gösterilmektedir. Klasik sorularla öğrenci tamlamaları kullanmaya teşvik edilmekte, kelime yerleştirme etkinliği ile kelime gruplarının farkına varması sağlanmakta, boşluk doldurma etkinliği ile de kelime grupları oluşturması sağlanmaktadır.
Yaklaşım-Yöntem:	<p>Yapılandırmacı yaklaşım</p> <p>Görev Odaklı Yöntem</p>
Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma

SINAV HAFTASI

Ben Aynaz. Hacettepe Üniversitesinde hukuk okuyorum. Önümüzdeki iki hafta sınav haftası. Biraz stresli ve heyecanlıyım. Bu hafta 5 sınavım var. Hepsi farklı gün ve saatlerde. Sabahtan akşama kadar sınavlara çalışıyorum. Evim okula uzak. Ama her gün Keçiören'den Beytepe'ye kadar yaklaşık iki saatte geliyorum. Evden Kızılay'a kadar otobüs ile gidiyorum. Kızılay'dan Beytepe metro istasyonuna kadar metro ile gidiyorum. Beytepe'de ringler var. İstasyondan kampüse kadar ring ile gidiyorum. Şu ana kadar çalışmalarım iyi gidiyor.

Şimdi sınav programıma bakıyorum. Birinci gün Türkçe sınavım var. Sınav saat 11.30'da başlıyor. 13.30'da bitiyor. İkinci gün Türkiye Tarihi sınavı var. Bu sınavdan çok korkuyorum. Çünkü çok zor konular var. Üçüncü gün sabah saat 9.30'da Hukuk sınavı var. Bu sınavın süresi uzun. 3 saat sürüyor. Dördüncü gün İngilizce sınavım var. Sınav saat 12.15'ten 13.30'a kadar. Son gün Bilgisayar Programları sınavı var. O da saat 12.15'te.

İlk haftanın programı biraz yoğun. Sonraki hafta daha az sınav var. Her gün okulun kütüphanesinde çalışıyorum. Kahvaltıyı evde yapıyorum. Öğle yemeği ve akşam yemeğini okulun yemekhanesinde yiyorum. Bazen arkadaşım Mert de benimle kütüphanede çalışıyor. Onun not defteri çok düzenli ve ders notları çok iyi. Her zaman okul çantası taşıyor ve bu çanta kitaplarla doludur. İkimiz de bu sınavlara çok çalışıyoruz. Bütün sınavlardan başarılı olmak istiyoruz. Umarım her şey güzel olur

1. paragraf

Ben Aynaz. Hacettepe Üniversitesinde hukuk okuyorum. Önümüzdeki iki hafta sınav haftası. Biraz stresli ve heyecanlıyım. Bu hafta 5 sınavım var. Hepsi farklı gün ve saatlerde. Sabah**tan** akşama **kadar** sınavlara çalışıyorum. Evim okula uzak. Ama her gün Keçiören'**den** Beytepe'**ye kadar** yaklaşık iki saatte geliyorum. Ev**den** Kızılay'**a kadar** otobüs ile gidiyorum. Kızılay'**dan** Beytepe**metro** istasyonuna **kadar** metro ile gidiyorum. Beytepe'de ringler var. İstasyon**dan** kampüse **kadar** ring ile gidiyorum. Şu ana **kadar** çalışmalarım iyi gidiyor.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Aynaz bu hafta kendisini nasıl hissediyor? Neden?

---

2. O nerede oturuyor?

---

3. O evden okula nasıl gidiyor?

---

4. Bu hafta Aynaz'ın günleri nasıl geçiyor?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

Kartal'dan   12.00'ye   Bostancı'ya   12.30'a kadar   Kartal'a
Bostancı'dan   10.00'dan

İstanbul sahillerinde birçok bisiklet yolu var. Büyükada'da Caddebostan'da Ortaköy'de Bostancı'da bisiklet yolları bulunuyor. Bizim bir Bisiklet Kulübümüz var. Her hafta sonu Bostancı'da buluşuyoruz. Saat _____ kadar sahil boyunca bisiklet sürüyoruz. _____ kadar gidiyoruz. Kartal'da _____ dinleniyoruz. Sahilde çay-kahve içiyoruz. Sonra _____ geri dönüyoruz.

Kars'a kadar / 08.00'e kadar / Ankara'dan / 17.55'ten / Ankara'ya kadar

Üniversitede final sınavları bu hafta bitiyor. Arkadaşlarla birlikte bir haftalık bir tatile çıkmak istiyoruz. Birlikte Doğu Ekspresi turu yapmak istiyoruz. Doğu Ekspresi Ankara-Kars arasında tren seferleri yapıyor. Şimdi size planımızı anlatıyorum. Önce Ankara'ya gidiyoruz. Sonra Ankara'dan Doğu Ekspresi trenine biniyoruz. Bu yolculukta farklı ulaşım araçları kullanıyoruz. 25 Ocak'ta İstanbul'dan _____ uçakla gidiyoruz. Ankara'dan _____ trenle seyahat ediyoruz. Yolculuk Ankara tren garında saat 17.55'te başlıyor. 18.30'da Kars'ta bitiyor. Yaklaşık 24,5 saat sürüyor. Yani _____ ertesi gün 18.30'a kadar trenle yolculuk yapıyoruz. Seyahat boyunca doğu illerinin muhteşem manzarasını görmek istiyoruz. Dönüş için sabah _____ Kars'ta vakit geçiriyoruz. Çünkü tren Kars'tan her gün saat 08.00' de kalkıyor. 30 Ocak'ta Ankara'da oluyoruz. Dönüşte birkaç gün Ankara'da kalmak istiyoruz. Burada Anıtkabir'i, Eski Meclis'i ve Ankara Kalesini gezmek istiyoruz. Daha sonra uçakla _____ İstanbul'a dönüyoruz.

C. Boşlukları “-DAn... - A kadar” ile tamamlayınız.

Biz hafta sonları pek çok şey yapıyoruz. Önce güzel bir kahvaltı yapıyoruz. Sabah 8.00' _____ 9.00' _____ hafif bir kahvaltı yapıyoruz. 9.30'da evden çıkıyoruz. 9.30' _____ 10.30' _____ parkta yürüyoruz. Sonra eve dönüyoruz. Evde annem, babam ve abimle öğlen 13.30' _____ temizlik yapıyoruz. Temizlikten sonra büyüklerimizi ziyaret ediyoruz. Biz Avcılar'da oturuyoruz. Anneannem ve babaannemler Uzunçayır'da oturuyorlar. Avcılar' _____ Uzunçayır' _____ metrobüsle gidiyoruz. Akşam _____ birlikte vakit geçiriyoruz, sohbet ediyoruz. Birlikte yemek yiyoruz. Yemekten sonra eve dönüyoruz. Akşam bazen film izliyoruz, bazen de kitap okuyoruz.

2. Paragraf

Şimdi sınav programıma bakıyorum. **Birinci** gün Türkçe sınavım var. Sınav saat **11.30'da** başlıyor. **13.30'da** bitiyor. **İkinci** gün Türkiye Tarihi sınavı var. Bu sınavdan çok korkuyorum. Çünkü çok zor konular var. **Üçüncü** gün sabah saat **9.30'da** Hukuk sınavı var. Bu sınavın süresi uzun. 3 saat sürüyor. **Dördüncü** gün İngilizce sınavım var. Sınav

saat **12.15**'ten **13.30**'a kadar. Son gün Bilgisayar Programları sınavı var. O da saat **12.15**'te.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Aynaz'ın programında Türkçe sınavı ne zaman?

_____

2. Aynaz'ın Hukuk sınavı kaçınıcı gün?

_____

3. Aynaz'ın dördüncü gün hangi sınavı var?

_____

4. Tarih sınavı saat kaçta başlıyor?

_____

5. İngilizce sınavı saat kaçta bitiyor?

_____

6. Saat kaç?

11.30_____

13.30_____

12.15_____

9.30_____

7. İngilizce sınavı ne zaman başlıyor? (12.15)

_____

Türkçe sınavı saat kaçta bitiyor? (13.30)

_____

Üçüncü gün saat kaçta hukuk sınavı var? (9.30)

_____

Bilgisayar programları dersi saat kaçta? (9.15)

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

RAMAZAN BAYRAMI

birinci buçukta	dokuza çeyrek kala sekizden birde	onu çeyrek geçe üçüncü dörde çeyrek kala	ikinci ikide dokuzdan	dokuz
--------------------	---	--	-----------------------------	-------

RamazanBayramı'nda Türkçe TV ekranlarında buluşuyoruz! Şimdi sizlere üç günlük Ramazan programımızı veriyorum.

1 _____ gün sabah geleneksel Türk oyunları sizlerle birlikte. Karagöz oyunu saat 2 _____ (9.30) başlıyor. _____ *on biri çeyrek geçe* _____ (11.15) ebru sanatı çalışması var. Öğleden sonra 3 _____ (14.00) yarışma programı var. Akşam saat 4 _____ (20.45) ekranlarda çeşitli spor ve eğlence etkinlikleri var.

5 _____ gün yarışma programları sabah 6 _____ (10.15) başlıyor. Öğlen saat 7 _____ (13.00) komedi filmi, öğleden sonra 8 _____ (15.45) romantik bir film ekranlarda sizi bekliyor. Akşam 9 _____ (20.00) gece yarısına kadar konserlerle günü tamamlıyoruz. 10 _____ ve son gün çocuklar için sabah 11 _____ (9.00) *on bir buçuğa kadar* _____ (11.30) çizgi film var. Daha sonra akşama kadar Yeşilçam filmleri devam ediyor.

Ramazan programımız bu şekilde. Şimdiden herkese hayırlı Ramazanlar dileriz.

C. Boşlukları uygun şekilde doldurunuz.

Merhaba Selin sana Türkiye'den ilk e-posta mesajımı gönderiyorum. Yaz okulu programı bugün başlıyor. Program oldukça heyecan verici. Şimdi burada saat _____ (8.00). Program bugün saat _____ (9.30) başlıyor. Önce Üsküdar'da kahvaltı yapacağız. Kahvaltıdan sonra _____ (12.00-14.30) kadar Üsküdar'da vakit geçiriyoruz. Kız Kulesine gidiyoruz. Orada fotoğraf çekiyoruz ve oranın hikâyesini dinliyoruz. Saat _____ (14.30) Sultan Ahmet'e gidiyoruz. Orada _____

_____ (14.30-16.30) kadar Sultan Ahmet ve Ayasofya Camii'ni geziyoruz. _____(17.15) orada meşhur sultan Ahmet köftesinden yiyoruz. Akşam yemeğinden sonra saat _____ (18.50) boğaz turuna katılıyorz. Bugünlük programım böyle. Diğer günleri de heyecanla bekliyorum. Türkiye'den sana çok selamlar.

3. paragraf

İlk haftanın programı biraz yoğun. Sonraki hafta daha az sınav var. Her gün okulun kütüphanesinde çalışıyorum. Kahvaltıyı evde yapıyorum. **Öğle yemeği** ve **akşam yemeğini** okulun yemekhanesinde yiyorum. Bazen arkadaşım Mert de benimle kütüphanede çalışıyor. Onun**not defteri** çok düzenli ve **ders notları** çok iyi. Her zaman **okul çantası** taşıyor ve bu çanta kitaplarla doludur. İkimiz de bu sınavlara çok çalışıyoruz. Bütün sınavlardan başarılı olmak istiyoruz. Umarım her şey güzel olur.

A. Metne göre soruları cevaplayınız.

1. O her gün nerede çalışıyor?

_____

2. Hangi hafta program yoğun?

_____

3. Öğle yemeğini ve akşam yemeğini nerede yiyor?

_____

4. Mert nasıl bir öğrenci?

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

SAĞLIKLI ZAYIFLAMAK

akşam yemeği yemeğinde kıyafeti kızartması salatası
yürüyüşü ayakkabısı kahvaltısı sporları programı

1 ayda 10 kilo vermek istiyor musunuz? İşte size mucize bir diyet programı.

Zayıflamak ve daha sağlıklı bir insan olmak herkesin hayali. Herkes bu konuda farklı bir diyet 1_____ öneriyor. Pek çok diyet __*listesi*__ kendine göre başarılı. Bu programların hepsinde ortak noktalar var. Doktorlar da bu önerileri destekliyor.

Öncelikle kahvaltı günün en önemli öğünü. Sabah 2_____ vücudu güne hazırlıyor ve vücut güne daha sağlıklı ve güçlü başlıyor. Ama kahvaltıda çok fazla yemek de iyi değil. Kahvaltıda kepek ekmeği ve maydanoz __*salatası*__ kilo almanızı önüyor. Patates 3_____ kesinlikle yasak. Öğle 4_____ meyve veya çoban 5_____ veya iki dilim elma gibi yiyecekler uygundur. Saat 17.00'den sonra 6_____ yemiyorsunuz. Çünkü bu saatte sonra metabolizma yavaşlıyor. Akşam yemeğinde yağsız ve hafif yiyecekler yemek önemli.

Yemeğin dışında spor da sağlıklı zayıflamak için gereklidir. Doğa veya sahil 7_____, su __*sporları*__ ya da salon 8_____ olabilir. Sporda uygun spor 9_____ ve spor 10_____ seçmek sağlığınız için çok önemli.

4.METİN

Konu:	Albümdeki Hatıralar
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç :	Nereli? (-/)- Diller(-CA).
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>Bu metin basit ve anlaşılır olması amacıyla tek bir paragraf olarak hazırlanmıştır. İçeriği bir yabancı dil olarak Türkçe öğrencisinin sınıf içerisinde ihtiyaç duyabileceği bir konuda oluşturulmuştur. Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p> <p>Kolayda zora, bilinenden bilinmeye, yakından uzağa ve ekonomiklik ilkelerine dikkat edilerek hazırlanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> • Metin öğrencinin ülke, milliyet ve dil kelimelerini algılayabilmesi, bunları doğru kullanabilmesi için hazırlanmıştır. • Birinci bölümde öğrenciden klasik soruları metne göre cevaplaması beklenmektedir. Böylece öğrenci ilgili konuyu metinde fark edecek ve bulacaktır. İkinci bölümde Dil ve Ülke isimlerini metindeki uygun yerlere yerleştirmesi istenmektedir. Üçüncü bölümde Boşlukları öğrendiklerini kullanarak kendisi doldurması beklenmektedir.
	Yapılandırmacı yaklaşım
	Görev Odaklı Yöntem

Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma
-------------------------	---

ALBÜMDEKİ HATIRALAR

Merhaba. Benim adım Elif. 35 yaşımdayım. 10 yıllık Türkçe öğretmeniyim. Bugün kitaplığımı düzenliyorum. Eski kitapları ve defterleri topluyorum. Kitapların arasında bir fotoğraf albümüm var. İlk yıllardan son yıllara kadar pek çok fotoğraf var. İlk fotoğrafa bakıyorum. Bu ilk sınıfım. Buradaki Baraah. O Yemenli ve Arapça konuşuyor. O bir İngilizce Öğretmeni. Şuradaki Çinli öğrencim Neşe. Çinliler Türkiye’de Türkçe isim kullanıyorlar. Neşe’nin anadili Çince. Yabancı dilleri İngilizce ve Japonca. Şu Koreli öğrencim SongSangHyun. Korece konuşuyor ve iyi derecede Rusça biliyor. Bu Meryem. O Iraklı ve Arapça konuşuyor. Meryem konuşkan bir öğrenci. İyi Türkçe konuşuyor. Bunlar üç kız kardeş. Şerife, Asiye ve Sima. Üçü de çok sevimli ve zeki. Onlar Farsça konuşuyor. Başka yabancı dil bilmiyorlar. Bu sınıfta iki Afganistanlı öğrenci daha var. Fahim ve Saena. Fahim Fransızca ve biraz Almanca biliyor. Saena Türkçe ile birlikte Arapça da öğreniyor. İşte bu da Mısırlı Somaia. Somaia de düzenli ve çalışkan bir öğrenci. Zaman çabuk geçiyor. İlk sınıfımı dün gibi hatırlıyorum. Öğrencilerimin hepsini çok özleyorum.

A. Metne göre soruları cevaplayınız.

1. Sınıftaki öğrenciler nereli?

---

2. Neşe nereli? Hangi dilleri konuşuyor?

---

3. Şerife, Asiye ve Sima’nın anadili ne?

---

4. Koreli öğrenci hangi dilleri konuşuyor?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz

Rusyalı

Korece

Türkçe Koreli
İtalyanca

Rusça

Mısırlı

Merhaba arkadaşlar, bugün Türkçe kursunda ilk günüm. Sizlere sınıfımı anlatmak istiyorum.

Ahmed Lübnanlı. Anadili Arapça. ___*Fransızca*___ biliyor. Uzun boylu; çalışkan bir öğrenci. ___*Brezilyalı*___ Immanuelde çok uzun. Çok zeki bir arkadaş. Az çalışıyor ama sınavlardan yüksek puan alıyor. Fatıma 1_____. Dört dil biliyor. İngilizce, 2_____, Japonca ve 3_____ konuşuyor. Sınıfın en konuşkanı o. Onun en yakın arkadaşı Kim4_____. Fatıma çok heyecanlı biri. Nadia ise tam tersi. Sakin bir insan. Elena ve Alexandr5_____ Onların anadili 6_____ . Kazakça ve Çince de biliyorlar.

Bunlar benim arkadaşlarım. Biz sınıfta ve sınıf dışında çok eğleniyoruz. Birlikte planlar yapıyoruz. Seyahat ediyoruz. Böylece Türkçeyi Türk insanlarla konuşuyoruz. Biz aramızda da hep 7_____ konuşuyoruz.

C. Boşlukları “-II/-CA” ile doldurunuz.

Konuşmak, insana ait en farklı, en önemli özelliğidir. Dünyanın dört bir tarafında insanlar çeşitli dillerle konuşuyorlar. Bir anadili dışında bir yabancı dilin pek çok faydası var. Zihin sağlığını olumlu etkiliyor ve unutkanlığı azaltıyor. Dünyadaki yabancı dil rekoru Belçika___ JohanVandewalle'ye ait. 35 dil biliyor. İngiliz___, Fransız___, Türk___, Alman___, Latin___, İtalyan___ ve Türk şivelerinden Özbek___, Kazak___, Türkmen___ konuşuyor.

5.METİN

Konu:	İklimler
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç :	-II X sız / Hava Durumu
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>Bu metin basit ve anlaşılır olması amacıyla tek bir paragraf olarak hazırlanmıştır. Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p> <p>Kolayda zora, bilinenden bilinmeye, yakından uzağa ve ekonomiklik ilkelerine dikkat edilerek hazırlanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> Bu metin ile öğrencinin –II ekinin hava durumu için kullanımını görmesi, anlaması ve kullanabilmesini sağlamak hedeflenmektedir.
Yaklaşım-Yöntem:	<p>Yapılandırmacı yaklaşım</p> <p>Görev Odaklı Yöntem</p>
Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> Soru-Cevap Yöntemi Kelime Yerleştirme Boşluk Doldurma

İKLİMLER

Dünyada soğuk, sıcak ve ılıman olmak üzere 3 farklı iklim tipi vardır. Dünyanın değişik kıta ve bölgelerinde farklı iklimler bulunuyor. Ekvator ve çevresinde sıcak iklim özellikleri vardır. Bu bölgelerde yıl boyu yaz mevsimi yaşanıyor. Burada hava çoğunlukla güneşlidir. Karlı hava hiç yoktur. Bazen hava parçalı bulutlu ve yağmurludur. Kutuplara yakın bölgeler soğuk iklime sahiptir. Buralarda güneşli gün sayısı azdır. Hava genellikle soğuktur. Bu bölgelerde karlı günlerin sayısı fazladır. Örneğin Rusya'da hava yılın 8-10 ayı karlı ve soğuktur. Okyanus ve deniz kıyılarındaki ülkelerde hava nemlidir. Buralarda çok yağmur yağıyor. Hava bazen her gün yağmurludur. Örneğin Hindistan, Malezya gibi ülkelerde yağmurlu günler çoktur. Bu ülkelerde hava sık sık sisli ve parçalı bulutludur. Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da dört mevsim vardır. Bu kıtalarda ilkbahar ayları ılık, bazen rüzgârlı ve yağmurludur. Yazın hava sıcak ve güneşlidir. Sonbaharda hava sağanak yağışlı, rüzgarlı ya da bulutludur. Amerika'da büyük fırtınalar ve hortumlar da vardır. Kışın hava soğuk, karlı veya karla karışık yağmurludur. Sonbahar ve kış mevsiminde gök gürültülü sağanak yağışlı günler fazladır.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Hangi bölgelerde hava güneşlidir?

---

2. Rusya'da hava nasıldır?

---

3. Amerika'nın iklim özellikleri nelerdir?

---

4. Kutulardaki iklimin özellikleri nelerdir?

---

5. Hindistan ve Malezya gibi ülkelerde hava genellikle nasıldır?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

yağmurlu   gürültülü   rüzgarlı   yağışlı   nemli   güneşli
parçalı   az bulutlu

Bazı illerimizdeki hava durumu şöyledir:

İstanbul'da hava sıcaklıkları düşüyor. Bugün hava güneşli 20 derece, Ankara'da bugün nem oranı düşük, hava güneşli. 25 derece. Ankara'da sıcaklıkların önümüzdeki hafta düşmesi bekleniyor. İzmir'de hava çok bulutlu 25 derece, Karadeniz bölgesinde nem oranı yüksek. Hava serin ve 1_____. Bu sebeple hava 2_____. Trabzon 17 derece gök 3_____, sağanak 4_____, Samsun ve Zonguldak'ta rüzgâr etkisini gösteriyor. Samsun ve Zonguldak 20 derece parçalı bulutlu 5_____. Akdeniz bölgesinde yağış beklenmiyor. Hava genel olarak 6_____ ve sıcak. Antalya 28 derece, Adana ve Mersin 26 derece az bulutlu. Doğu Anadolu bölgesinde hava sıcaklıkları mevsim normallerinin altında. Erzurum 10 derece soğuk. Van 12 derece 7_____ bulutlu. Güneydoğu Anadolu'da hava sıcak. Şanlıurfa 30 derece güneşli, Mardin 28 derece 8_____.

C. Boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

Merhaba, ben Leyla. 16 yaşındayım. En yakın arkadaşım Ebru ve ben sık sık birlikte vakit geçiriyoruz. Soğuk ve yağmur___ havalarda genellikle sinemaya gidiyoruz. Bazen de yağış___ günlerde evde oturuyoruz ve sıcak çay veya kahve içiyoruz, yağmuru seyrediyoruz. Kış günü kar___ günlerde sokakta kartopu oynuyoruz ve kardan adam yapıyoruz. Ben rüzgâr___ ve fırtına___ günleri hiç sevmiyorum. Bu yüzden bu günlerde hiçbir şey yapmıyoruz. Ebru gök gürültüsünden çok korkuyor. Sebeple gök gürültü___ günlerden nefret ediyor. Biz en çok ilkbahar ve yaz mevsimini seviyoruz. İlkbahar ve yaz aylarında güneş___ günlerde piknik yapıyoruz. Sahilde yürüyüş yapıyoruz.

6.METİN

Konu:	Gribe Karşı Önlemler
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç:	Emir Kipi
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	Bütün metin emir kipinin kavratılması için tavsiye cümlelerinden oluşturulmuştur. Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi açısından öğretilmesi hedeflenen dil bilgisi dışında yeni bir dil bilgisi konusuna yer verilmemiştir. Burada bilinenden bilinmeyene ilkesine dikkat edilmiştir. Öğrencinin günlük hayatında karşılaşılabileceği bir konu seçilerek dil bilgisi öğretimi yapılmıştır. Burada yakından uzağa ilkesi ve kolaydan zor ilkesine dikkat edilmiştir. Seçilen konu her zaman güncelliğini koruyan bir konudur. Bu sebeple güncellik ilkesinden de yararlanılmıştır.
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> Bu metinde öğrenciden emir kipini kullanması beklenmektedir. Metinde öneri cümleleri ile emir kipinin kullanımı gösterilmektedir. Klasik sorularla bu cümleleri yazması ve kullanması beklenmektedir. İkinci bölümde kutu içinde emir kipi ile çekimlenen fiilleri metinde uygun yerleri yerleştirmesi istenmektedir. Böylece metin içindeki anlamına göre dil bilgisi konusunu anlaması beklenmektedir. Üçüncü bölümde öğrendiklerini kendisi kullanarak pekiştirmesi istenmektedir.
Yaklaşım-Yöntem:	Yapılandırmacı yaklaşım Görev Odaklı Yöntem

Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma
-------------------------	---

GRİBE KARŞI ÖNLEMLER

Kış aylarında soğuk havalarda hepimiz çabuk hastalanıyoruz. Ağır grip ve nezle ile mücadele ediyoruz. Peki, hastalıktan uzak, sağlıklı bir kış mümkün mü? Burada sizin için birkaç ipucu var.

Öncelikle soğuk havalarda kalın giysiler giyin. Kış mevsiminin başlarında bazen hava güneşli ama soğuk oluyor. Güneşe aldanmayın, sıkı giyinin. Montsuz, şapkasız dışarı çıkmayın. Bulutlu ve kapalı havalarda şemsiyesiz dolaşmayın. Yağmur veya kar yağma ihtimali yüksektir. Böyle havalarda ıslanmayın. Yağmurda ıslanmak öksürük ve mide bulantısına sebep oluyor.

Karlı ve buzlu havalarda mutlaka botlarınızı giyin. Atkınızı boynunuza takın, elinize eldiven giyin. Özellikle rüzgârlı havalarda atkı çok önemli. Rüzgâr baş ağrısına ve burun akıntısına sebep oluyor.

Doktorlar “Kış aylarında sağlıklı herkes beslensin. Sağlıksız yiyecekler vücut direncini düşürüyor. Vücut güçsüz kalıyor. Ihlamur, nane-limon gibi bitki çayları tüketsinler.” diyor.

Bol bol C vitaminli meyveler tüketin. Örneğin kivi, portakal, mandalina gibi meyveler yiyeğin. Bu meyveler vücudumuzu hastalıklardan koruyor. Vücudumuz virüs ve mikroplara karşı daha güçlü oluyor.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Kış mevsiminde hasta olmamak için tavsiyeler nedir?

---

2. Doktorlar kış aylarında beslenme ile ilgili ne söylüyor?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

olun

başlayın

güvenin

araştırın

yapın

biriktirmeyin

Başarılı bir hayat için öneriler:

1. Güne erken _____
2. Her zaman plan _____
3. İşlerinizi _____.
4. kendinize _____.
5. İyi bir araştırmacı _____. Çokça _____.

C. Boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

Sizce hayat nasıl daha iyi oluyor? Herkesin kendine göre düşüncesi var. Herkesin hayat tarzı farklı. Benden size birkaç tavsiye. Dünü düşün _____. Yarın çok önemse _____. Bugünün tadını çıkar _____. Farklı ülkelerden insanlarla tanış _____. Hata mı yapıyorsunuz? İnsanlar sizi üzüyor mu? **Üzsünler** _____. Hatalarınızda n ders al _____. Ama insanların sizi tekrar üzmesine izin ver _____. Bırakın iyi insanlar sizi mutlu et _____. Arkadaşlarınız ve ailenizle sık sık vakit geçirin _____. Onlarla gez _____, eğlen _____. Her şey sizinle ve sevdiklerinizle güzel.

7.METİN

Konu:	Okul Gezisi
Hedef Kitle:	Üniversite öğrencileri
Düzyey:	A1
Beceri:	Okuma-Anlama
Yaş grubu:	18-25 yaş
Amaç:	<p>1. paragraf: Fiil Cümlelerinde Geçmiş Zaman</p> <p>2. paragraf: İsim Cümlelerinde Geçmiş Zaman</p> <p>3. paragraf: -DAn önce X –DAn sonra / -mAdAn önce X –DıktAnsonra</p>
Malzeme Türü:	Okuma Metni
İlke ve yöntemler	<p>Bu metin ile sınıf ve aile ortamında çıkılıp dış dünyadaki faaliyetlere geçilmiştir. Burada yakından uzağa ilkesine dikkat edilmiştir.</p> <p>Kolay ve anlaşılır paragraflardan başlanmıştır. Her bir paragraf bilinenden hareketle yeni bilgiye ulaşma ilkesi göz önünde bulundurularak bir önceki paragrafta verilen bilginin üzerine yeni dil bilgisi konuları inşa edilmeye çalışılmıştır.</p> <p>Kullanılan kelimeler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin yakınından başlayıp uzak çevresine doğru genişlemektedir.</p> <p>Amacın öğrenci tarafından keşfedilebilmesi için verilmek istenen dil bilgisi yapısı koyu ve kalın yazılarak vurgulanmıştır.</p>
Metin Türü:	Özel Metin
Açıklama:	<ul style="list-style-type: none"> 1. paragrafta geçmiş zamanın fiillerle kullanımı, eklerin ses uyumlarına göre çekimi, ekin kişilere göre çekimi gösterilmektedir. Sorulan klasik sorularla öğrencinin geçmiş zaman cümlelerini kullanabilmesi sağlanmaktadır. Kelime yerleştirme etkinliği ile öğrencinin kişi eklerine dikkat ederek metnin anlamından yola çıkıp cümleleri doğru şekilde

	<p>tamamlaması beklenmektedir. Boşluk doldurma etkinliği ile öğrendiklerini kurallara uygun şekilde kullanabilmesi beklenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. paragrafta geçmiş zamanın isim cümleleri ile kullanımı gösterilmektedir. Fiil cümlelerinden farklı olarak ünlü ile biten kelimelerin sonuna “-y” harfi gelerek geçmiş zaman ekini aldığına dikkat çekilmektedir. • 3. paragrafta önce ve sonra kelimeler ile oluşturulan zaman ifadelerinin isim ve fiillerle kullanımı gösterilmektedir.
Yaklaşım-Yöntem:	<p>Yapılandırmacı yaklaşım</p> <p>Görev Odaklı Yöntem</p>
Etkinliğin türü:	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-Cevap Yöntemi • Kelime Yerleştirme • Boşluk Doldurma

OKUL GEZİSİ

Bizim okulda her yıl bir gezi programı oluyor. Bazen bir sahilde, bazen tarihi bir şehirde bazen de karlı bir dağda tatile çıkıyoruz. Geçen yıl biz bir Batı Karadeniz turu yaptık. Bolu, Karabük, Bartın şehirlerini gezdik. Ankara'dan cumartesi günü sabahın erken saatlerinde yola çıktık. Önce Bolu'ya gittik. Şehri gezmeden önce güzel bir kahvaltı yaptık. Bolu'da her yer yemyeşil. Temiz havası, muhteşem doğasını çok beğendim. Orada bol bol fotoğraf çektim. At arabaları ile Abant Gölü'nün etrafını gezdikten sonra Gölcük'te piknik yaptık. Piknikten sonra Bolu'nun tarihi çarşısını gezdik ve Karabük'e doğru yola çıktık.

Karabük'te Safranbolu çok meşhur. Safranbolu UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde yer alıyor. Buradaki evler tamamen tarihî. Önce Cinci Han'a gittik. Burası benim çok ilgimi çekti. Burada çok büyük ve ağır taşlar vardı. Cinci Han'dan sonra bir müzeyi ziyaret ettik. Müzenin içinde oradaki insanların yöresel kıyafetleri vardı. Bu tarihi kıyafetler çeşitli ve çok renkliydi. Müzede çok mutluydum. Çünkü rengârenk kıyafetler vardı. Ben renkli kıyafetleri ve eğlenceli insanları çok seviyorum. Müzeden sonra Safranbolu evlerini gezdik. Evlerin hepsi ahşaptı. Bu evlerden birinde Türk kahvesi içtik. Kahve içtikten sonra Safranbolu Lokumu da yedik. Arkadaşım lokumu kahve ile beraber yedi. Onlar "İkisi birlikte çok lezzetliydi." dediler. Sonra ben de denedim. Burada çok meşhur bir Cam Teras var. Günün sonunda Cam Teras'a gittik. Bazı arkadaşlarım buradan korktu. Ben hiç korkmadım, çok cesurdum. Terasta vadi manzaralı fotoğraflar çektim. Bütün turistler de oradaydı. Burada manzara harikaydı. Onlar da fotoğraf ve videolar çektiler.

Bir gece Safranbolu'da bir otelde kaldıktan sonra sabah Amasra'ya doğru yolumuza devam ettik. Amasra'dan önce şehir merkezini gördük. Amasra Bartın'ın tarihi, küçük, şirin bir kasabası. Burada hem sahil ve manzara hem de tarih çok güzel. Sabah kahvaltısını manzaraya karşı simit, peynir, zeytin ve domates ile Amasra Tepesi'nde yaptık. Buranın manzarasına bayıldım! Tek kelimeyle mükemmeldi. Kahvaltıdan sonra merkeze indik. Amasra müzesini gezdik. Müzeyi gezmeden önce balık restoranlarından birinde taze balık ve Amasra salatası yedik. Bazı arkadaşlarım balık yemedi. Çünkü

onlar balık sevmiyor. Yemeklerimizi yedikten sonra müzeyi gezdik ve Amasra Kalesi'ne çıktık. Kaleden önce çarşıya gittik. Oradan pek çok hediyelik eşya aldım. Dar sokaklarda, renkli hediyelikler arasında ilerlemek çok güzeldi. Kaleden inmeden önce hep birlikte bir fotoğraf çektik. Sonra sahile indik ve tekne turu yaptık. Amasra'dan sonra Ankara'ya döndük. Batı Karadeniz turunda çok eğlenceli vakit geçirdik. Ben okulumuzun gezi programlarını çok seviyorum. Her yıl bu gezilerde çok eğleniyorum. Geçen yıl da çok eğlendim. Şimdi okuldaki herkes yeni gezi programını bekliyor.

Bizim okulda her yıl bir gezi programı oluyor. Bazen bir sahilde, bazen tarihi bir şehirde bazen de karlı bir dağda tatile çıkıyoruz. **Geçen yıl** biz bir Batı Karadeniz turu yaptık. Bolu, Karabük, Bartın şehirlerini **gezdik**. Ankara'dan cumartesi günü sabahın erken saatlerinde yola çıktık. Önce Bolu'ya **gittik**. Şehri gezmeden önce güzel bir kahvaltı yaptık. Bolu'da her yer yemyeşil. Temiz havası, muhteşem doğasını çok **beğendim**. Orada bol bol fotoğraf **çektim**. At arabaları ile Abant Gölü'nün etrafını gezdikten sonra Gölcük'te piknik yaptık. Piknikten sonra Bolu'nun tarihi çarşısını **gezdik** ve Karabük'e doğru yola **çıkık**.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Onlar ne zaman Batı Karadeniz'e gittiler?

_____

2. Onlar tur ile hangi şehirleri gezdiler?

_____

3. Batı Karadeniz Turu'nda ilk nereye gittiler?

_____

4. Bolu'da nereleri gördüler?

_____

5. Bolu'dan sonra nereye devam ettiler?

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

girdim   görmedim   geçirdik   çağırdı   ettim   yaptılar
gördüm   gittim   dedim   yattı

Sevgili günlük,

Bugün mükemmel bir gün geçirdim. Oda arkadaşım ve ailem benim için sürpriz bir doğum günü partisi 1_____. Uzun zamandır ailemi 2_____. En son 8 ay önce Kurban Bayramı'nda memlekete 3_____. Biliyorsun, bugün benim doğum günümüdü. Annem, babam ve kardeşlerim bana çok güzel bir sürpriz ___*yaptılar*___. Oda arkadaşım Meral beni bir kafeye 4_____. Orada buluşmak ___*istedi*___. “Acil bir şey var. Seninle konuşmak istiyorum.” dedi. Ben de “Tamam” 5_____. Kafenin kapısından içeriye 6_____ ve karşımda annemi, babamı ve kardeşlerimi 7_____. Çok ama çok mutlu oldum. Kafede benim için bir sürpriz parti vardı. Her yerde bizim aile fotoğraflarımız ve renkli balonlar vardı. Hep birlikte çok güzel vakit 8_____. Ailem uzun uzun sohbet 9_____, onlara ___*sarıldım*__. Bir hafta buradalar. Bu hafta hep beraber güzel yerler görmek istiyoruz. Bu gece onlar erken 10_____. Çünkü yorgundular. Yarın güzel bir gün bizi bekliyor.

C. Boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

Türkçeyi beş yıl önce Türkiye'de öğren_____. Uçak mühendisliği okumak için Ankara'ya git_____. Orada yabancı öğrenciler derslere başlamadan önce Türkçe öğreniyorlar. Ben de bir yıl Türkçe kurslarına katıl_____. Sınıfta 16 arkadaşım vardı. Hepsi farklı ülkelerdendi. Başka arkadaşlarım ve ben biraz kork_____. Çünkü Türkçe biraz zordu. Öğretmenlerimiz bize çok yardım et_____. Zamanla hepimiz Türkçeyi iyi bir şekilde öğren_____. Bazı arkadaşlarım kurstan sonra başka bir şehirde üniversiteye devam et_____. Ben Ankara'da 4 yıl oku_____. Benim için güzel bir tecrübeydi. Şimdi çok iyi Türkçe konuşuyorum.

2. paragraf

Karabük'te Safranbolu çok meşhur. Safranbolu UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde yer alıyor. Buradaki evler tamamen tarihî. Önce Cinci Han'a gittik. Burası benim çok ilgimi çekti. Burada çok büyük ve ağır taşlar vardı. Cinci Han'dan sonra bir müzeyi ziyaret ettik. Müzenin içinde oradaki insanların yöresel kıyafetleri vardı. Bu tarihi kıyafetler çeşitli ve çok renkliydi. Müzede çok mutluydum. Çünkü rengârenk kıyafetler vardı. Ben renkli kıyafetleri ve eğlenceli insanları çok seviyorum. Müzeden sonra Safranbolu evlerini gezdik. Evlerin hepsi ahşaptı. Bu evlerden birinde Türk kahvesi içtik. Kahve içtikten sonra Safranbolu Lokumu da yedik. Arkadaşım lokumu kahve ile beraber yedi. Onlar "İkisi birlikte çok lezzetliydi." dediler. Sonra ben de denedim. Burada çok meşhur bir Cam Teras var. Günün sonunda Cam Teras'a gittik. Bazı arkadaşlarım buradan korktu. Ben hiç korkmadım, çok cesurdum. Terasta vadi manzaralı fotoğraflar çektim. Bütün turistler de oradaydı. Burada manzara harikaydı. Onlar da fotoğraf ve videolar çektiler.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Onlar Safranbolu'da nereye gittiler? Orada ne vardı?

---

2. Orada hangi geleneksel yiyecekleri tattılar? Nasıldı?

---

3. Cam Teras nasıldı?

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

vardı içindeydik kalabalıktı onurdu güzeldi heyecanlıydım

Anıtkabir

Bu hafta sonu ailecek Anıtkabir'e gittik. Orada Kurtuluş Savaşı Müzesini gördük. Anıtkabir'i ziyaret beni çok etkiledi. Atatürk ve tarihimizle ilgili her şey

__*etkileyiciydi*__. Hafta sonu orası çok 1_____. Çok fazla ziyaretçi 2_____. Askerler her saat nöbet değiştirdi. Nöbet değiştirme çok 3_____. Ben ve ailem Anıtkabir’de çok duygulandık. Kurtuluş Savaşı tarihimizin 4_____. Ben çok 5_____. Annem ve babam da çok etkilendi ve orada olmak onlar için büyük bir 6_____.

C. Boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

Bugün annemin doğum günüydü. Babam, kardeşlerim ve annemin arkadaşlarıyla ona sürpriz bir doğum günü partisi yaptık. Her şeyi çok iyi planladık. Hepimiz küçük bir restoranda_____. Babam annemi oraya götürdü. Annem ve babam bahçede_____. Biz içeride_____. İçeride pasta, balonlar, hediyeler ve annemin en sevdiği fotoğraflar var_____. Herkes çok heyecanlı_____. Babam annemi içeriye getirdi. İçerisi çok kalabalık_____. Herkes burada_____. Annem bizi gördü ve çok şaşırdı. Hem şaşkın____ hem de mutlu_____. Mumları üfledi, doğum günü pastasını kesti. Hediyelerini kabul etti ve sonrasında şarkılar ve danslarla eğlendik. Hepimiz için mükemmel bir gece_____.

3. paragraf

Bir gece Safranbolu’da bir otelde kaldıktan sonra sabah Amasra’ya doğru yolumuza devam ettik. Amasra’dan önce şehir merkezini gördük. Amasra Bartın’ın tarihi, küçük, şirin bir kasabası. Burada hem sahil ve manzara hem de tarih çok güzel. Sabah kahvaltısını manzaraya karşı simit, peynir, zeytin ve domates ile Amasra Tepesi’nde yaptık. Buranın manzarasına bayıldım! Tek kelimeyle mükemmeldi. Kahvaltıdan sonra merkeze indik. Amasra müzesini gezdik. Müzeyi gezmeden önce balık restoranlarından birinde taze balık ve Amasra salatası yedik. Bazı arkadaşlarım balık yemedi. Çünkü onlar balık sevmiyor. Yemeklerimizi yedikten sonra müzeyi gezdik ve Amasra Kalesi’ne çıktık. Kaleden önce çarşıya gittik. Oradan pek çok hediyelik eşya aldım. Dar sokaklarda, renkli hediyelikler arasında ilerlemek çok güzeldi. Kaleden inmeden önce hep birlikte bir fotoğraf çektik. Sonra sahile indik ve tekne turu yaptık. Amasra’dan sonra Ankara’ya döndük. Batı Karadeniz turunda çok eğlenceli vakit geçirdik. Ben

okulumuzun gezi programlarını çok seviyorum. Her yıl bu gezilerde çok eğleniyorum. Geçen yıl da çok eğlendim. Şimdi okuldaki herkes yeni gezi programını bekliyor.

A. Metne göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Safranbolu'dan sonra nereye gittiler?

_____

2. Amasra'daki programları nasıldı?

_____

3. Ne zaman balık yediler?

_____

4. Ne zaman Ankara'ya döndüler?

_____

B. Kelimeleri paragrafta uygun yerlere yerleştiriniz.

hazırladıktan sonra   çıkmadan önce   kahvaltıdan sonra   yolculuktan
sonra

Tatil önerileri

Bir geziye 1_____ tatil yeriniz ile ilgili araştırma yapın. Oradaki en güzel mekânları, otelleri, restoranları araştırın. Gitmeden önce otel rezervasyonunuzu yapın. Tatil için gerekli eşyalarınızı valizinize yerleştirin. Bunun için bir liste hazırlayın ve valizi 2_____ listeyi kontrol edin. 3_____ biraz otelde dinlenin. Sonra otelde güzel bir kahvaltı edin. 4_____ gezmek için hazırlanın ve çıkın.

C. Boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

Geçen gün lise arkadaşım bizi ziyarete geldi. Lise yılların____ hiç görüşmedik. Birkaç gün önce bir arkadaşımızın davetine katıldık. Davet____ buluşma kararı aldık. Bizim evde görüştük ama eve git____ biraz dışarıda dolaştık. Açık havada birer çay iç____ sonra eve gittik. Evde anılarımızdan bahsettik. Yeni hayatlarımızı değerlendirdik. Dolu dolu bir gün geçirdik. Uzun bir ara____ bir arkadaşımı görmek güzel bir duyguydu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih:15/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: Tez Başlığı / Konusu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisini Destekleyici Metin Odaklı Malzeme Geliştirme (A1 Düzeyi): Okuma Becerisi Örneği

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
15.08.2019

Adı Soyadı: Sabriye ÖZDENİZ
Öğrenci No: N16121801
Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları
Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

(Doç.Dr. Meltem EKTİ)

Telefon: 0-312-2976771

Faks: 0-3122977171

E-posta: turkiyat@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 15/18/2019

Tez Başlığı / Konusu: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisini Destekleyici Metin Odaklı Malzeme Geliştirme (A1 Düzeyi): Okuma Becerisi Örneği

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 134 sayfalık kısmına ilişkin, 14/08/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

15.08.2019

Adı Soyadı: Sabriye ÖZDENİZ
Öğrenci No: N16121801
Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları
Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

(Doç.Dr. Meltem EKTİ)

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİNİ DESTEKLEYİCİ METİN ODAKLI MALZEME GELİŞTİRME (A1 DÜZEYİ): OKUMA BECERİSİ ÖRNEĞİ

ORIJINALLIK RAPORU

%**3**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**2**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**1**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

TÜM KAYNAKLARI EŞLEŞTİR (SADECE SEÇİLİ OLAN KAYNAĞI YAZDIR)

%< 1

★ e-bloggerdestek.blogspot.com

İnternet Kaynağı

Alıntılarını çıkart

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

< 5 words

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde